

ČESKÝ KANCIONÁL

PRŮVOD VARHAN

I.

USPOŘÁDAL
Dr. DOBROSLAV OREL.

SLOVA UPRAVIL
VLADIMÍR HORNOF.

HARMONISOVAL
VÁCLAV VOSYKA.

VE STÁTNÍM NAKLADATELSTVÍ V PRAZE.

Byl mně předložen *I. díl „Českého kancionálu“* v harmonisaci profesora *Václava Vosyky*. Stejně důležitému jako obtížnému úkolu dostál pan harmonisátor v každém ohledu. Vosyka není ani asketický purista, ani přítel módního směru, směřujícího neslohově složky různých kultur (s omluvou novodobého výkladu staré melodické linie).

Veden vkusem inteligentního hudebníka a máje pravý poměr k hudbě chrámové, provádí Vosyka důstojně a s náležitým vzhladem ku slohovému charakteru melodie, jejímu určení i k době jejího vzniku. Při tom není jeho harmonisace, ač neukládá hráči zbytečných obtíží, ani chudá, ani všední, naopak upoutává ne-zřídka novou kombinací akordickou a spoji vzácné krásy.

Doporučuji tuto harmonisaci „Českého kancionálu“ k ministerskému schválení. ✕

V Praze dne 1. srpna 1921.

Jos. B. Foerster, m. p.
hudební skladatel.

Školní knihy, Státním nakladatelstvím vydané, nesmějí se prodávati dříve nežli za cenu na titulním jich listě udanou.
Všecka práva vyhrazena.

PŘEDMLUVA.

Když mne Státní nakladatelství v Praze vyzvalo k harmonisaci „Českého kancionálu“, předložil mi pořadatel dr. Orel skizy Vítězslava Nováka, v nichž byla harmonisována většina písní, obsažených v rořátech. Později byl u některých písní rořátních změněn rytmus i nářev; bylo tedy potřeba změnit i harmonisaci. Jako vřecný řák Novákův upravil jsem práci v duchu mistrův. Stejným způsobem počínal jsem si i u skladeb, vřádaných pro „Český kancionál“ od současných skladebů. Díla Jos. B. Foerstra, zejména mešní skladba „Hospodine, rozměň se země“, jsou psána mistrem pro smíšený sbor a jsou ovšem otiřtěna v původním znění beze změn.

Ministerstvo školství a národní osvěty pověřilo recensí díla mistra J. B. Foerstra. Jemu, velkému člověku a velkému umělci, vzdávám za vřácné rady a pokyny na tomto místě vroucí dík.

Při práci v prvé řadě měl jsem řetel k účelu, pro který průvod je určen. Volbou harmonií a jejich spoji snažil jsem se vřáhnouti řáz a sloh melodie i dobu vzniku. Přířvuk slovní i větný je všude řázřazen harmonicky. I písně ze 16. 15. stol. a starří doprovázím pomůckami moderní techniky harmonisací, ale nestřírám nikde diatoniky církevních tónin.

U písní v tóninách církevních označena jest tónina obvyklou zkratkou ležatým tiskem za vřázením původu písně, na př. str. 22. Agnus. T. III.

Poněvadž notace v celém kancionálu je jednotná a jsou proto vřánehány taktové řáry i u melodií, v takt spiatých, řřeba jest upozorniti, že posuvky ř ř mají platnost až k následující značce oddechu.

U písní, počínajících anakruzí (lehkou dobou, bezpřirřvučnou), jest vřátiřřena nad první notou vsilřá řárka.

Abý tisk not byl přehledným a řitělným, vřánehány jsou obloučky mezi notami řěže vřře; varhaník vřřak spojí společné tóny a celou hudební řrási zahraje vřázaně, legato. Při oddělovacích řárkách krátce pomřči a neprotahuje konečných akordů

jednotlivých melodických úřřvků, zachováváje přesně rozdíl mezi tóny řřzného trvání, řak naznačeny jsou notací nářřevů.

Hlavním účelem „Průvodu varhan“ jest podeřřtiti a vřřeti zpěváký při řřednesu *jednořřasé* písně. Proto harmonisace jest tak volena, aby byla řřidu vřřdcem v přřesném dodřřřování řřytmu. Kde se zpívá řřěkolik slabik za sebou na řřýz tón anebo kde mohla by nastati neřřasnost řřytmická hlavně na počátku písně, jest řřytmus vřřářřen harmonicky u tónů řěže vřře řřznými akordy nebo aspoň řřznou polohou řěhož akordu.

Rytmus písně jest řřsledně proveden a dodřřen po řřáncě textové ve vřřech slokách; proto bylo by naprosto nesprávně, řřdby varhaník nedbal při průvodu řřytmicky přřesně vřřnotované melodie, nebo měnil libovolně její řřytmus, doprovázeje jednotlivé její sloky. Tím by porušil architektóniku písně a řřid by při zpěvu uvedl ve řřmatek.

Tempo písní není přředepsáno metronomem, poněvadž závisí na řřzných akustických poměrech a na řřakosti řřidského hlasu. Ale budřř vždy řřasadou varhaníkovou, aby píseň provázel řřužně, řřáři řřychleji než volněji, aby nehověl řřidu, nýbřž jej vedl. Pak nebude řřid řřesati ani nebude řřiti přřřřřitostí, aby řřlouze řřřzené tóny ozdoboval neslohovými řřudřřlinkami.

Ač jest harmonisace písní hlavně myřřlena jako průvod varhan k jednořřasému zpěvu, byla přřce provedena v přřsně řřorně řřtyřřřasé, aby se řři mohlo úřřiti i k řřednesu písní řřtyřřřasým smřřšeným sborem. Zejměna řřorátní písně a Foerstrova mešní skladba volají po vokální řř provedení vřřehřřasem bez průvodu varhan.

V Praze v řřrpnu 1921.

Václav Vosýka.

VĚCNÝ OBSAH.

Předmluva		Nastal nám čas radostný	82	Svatý kříží	118
Hymny.		Nesem vám noviny	82	Veliký jsi, božský Pane	119
Kde domov můj?	1	Páslí ovce Valaši	83	Svatý týden.	
Nad Tatrou sa blýska	2	Pojďte všichni k jesličkám	84	Na Květnou neděli.	
Tam, kde strní církev tyme	2	Položen v jesličky	85	Kristu králi, dárci spásy	120
Modlitba za vlast (Beránku Boží)	3	Poslouchejte, křesťané	86	Umučení našeho Pána	120, 121
Advent.		Předvádná věc jest se stala	87	Na Veliký pátek.	
Staročeské roráty. Úvodní slovo	4	Slyšte, slyšte, pastuškové	88	Ukřížovaný Kriste	122
Písně a chorály rorátní.		Stala se věc prepodivná	88	Aj, prapor Králův vlaje	123
Ejhle, Hospodin přijde	8	S trůnu Otce svého	89	Improprie (O, lide můj)	121
Zdrávás buď, Panno	9	Tvárci svému děkujíc	90	Slzami očí zemlely	128
Děkujeme, ó Bože náš	10	Vánoční hody vítíme	91	Písně velikonoční.	
Roráty v neděli	10	Vítej nám, Bože vtělený	91	Aj, v jitra září	129
Roráty v pondělí	18	Vizmež pacholička	91	Beránka, jenž se v obět dal	130
Roráty v úterý	24	Písně na konci občanského roku a na Nový rok.		Bůh všemohoucí	130
Roráty ve středu	30	Rok jeden opět života	92	Bůh náš všemohoucí	132
Roráty ve čtvrtek	36	Přeslavný k nám jest přišel den (na Nový rok)	93	Hle, vstalt jest nyní Kristus Pán	133
Roráty v pátek	43	Přeslavný den (na Nový rok)	93	Plesej, všechno stvoření	135
Roráty v sobotu	49	Na den nejsvětějšího Jména Ježíš.		Raduj se a vesel	136
Písně adventní.		Den slavný opět nastal nám	94	Třetího dne vstal Stvořitel	136
Pán, hle přijde (dříve „Hle, přijde Pán“)	58	Na svátek Zjevení Páně.		Vesel se, nebes královno	137
Rosu dejte, oblakové	53	Z dalekého východu	95	Vstalt jest Kristus z mrtvých kral	137
Slunce z hvězd vyšlo již	59	Po Zjevení Páně a na svátek sv. Rodiny.		Vstalt jest této chvíle	138, 139
Veselé již pějme	60	Plesej, strážce Pána Kristu	96	Zaklad církve (mešní p.)	140
Vyros, nebe, Spasitele (mešní p.)	61	Písně postní.		Zpíváme Pánu již všichni	142
Z nebe posel vychází	63	Hospodine, Otče žádoucí (mešní p.)	98	Písně o prosebných dnech.	
Písně vánoční.		Ach, nejsladší můj Ježíši	103	Bože Abrahamův	143
Kriste, světa Spasiteli	64	Dokonáno jest	104	Prisný soudec	144
Kristus, Boží Syn	61	Duše věrné, Pána vizte	105	Shlední, Bože, s trůnu svého	145
Narodil se Kristus Pán	65, 66	Hořké muky Pána svého	106	Tvárci mocný	146
Nastal nám den veselý	67	Jezu Kriste, šleďrý kněže	107	Písně o Nanebevstoupení Páně.	
Spasitel náš s nebes trůnu (mešní p.)	68	Jíz jsem dost pracoval	108	Kristus Pán, světa Spasitel	148
Spíňalo se Pismo svaté (mešní p.)	70	Křesťanská duše	109	Vstoupil Pán v slávu nebeskou	148
Zvěstujeme radost převelikou	76	Když na kříží pñel Spasitel	110	Písně svatodušní.	
Koledy.		Kristus přiklad pokory	111	Bože, Otče, sešli nám	149
Chtíc, aby spal	77	Matka pláče	112	Ducha pravdy slíbeného (mešní p.)	150
Chvalme Pána	78	Navštív nás, Kriste žádoucí	113	S nebe Duch svatý sestupuje (mešní p.)	152
Jezulátko krásné	79	Podle kříže Matka stála (Stabat mater)	114	Vítej, božský Těšiteli	153
Jméno Boží veliké	80	Přístup, duše, v zkroutěnosti (mešní p.)	115	Píseň o Božím Těle.	
Narodil se nám nebes slavný kral	80	S kříže Spasitele sňali	116	Plesej chválou Sion celý (Lauda Sion)	154
Narodil se Kristus dnes	81	Svatopostní nastal čas	117	Plesej radost	156

Hymny.

Kde domov můj?

Národní hymna česká.

Na slova Josefa Kajetána Tyla (1808 - 1856) složil r. 1834 František Škroup (1801-1862).

1. Kde do-mov můj, kde do-mov můj? Vo-da hu-čí po lu-čí-nách, bo-ry
2. Kde do-mov můj, kde do-mov můj? V kra-ji znáš-li bo-hu-mi-lém du-še

šu-mí po ska-li-nách, vsa-dě skví se ja-ra květ, zem-ský ráj to na po-hled! A to
ú-tlé v tě-le či-lém, my-sl ja-snou, vznik a zdar, a tu sí-lu, vzdo-ru zmar? To je

je ta krá-sná ze-mě, ze-mě če-ská, do-mov můj, ze-mě če-ská, do-mov můj!
Če-chů sla-vně plé-mě, me-zi Če-chy do-mov můj, me-zi Če-chy do-mov můj!

Nad Tatrou sa blýska.

Slovenská národní hymna.

K nápěvu slovenské lidové písně „Kopala studničku, nazerala do nej“ slova složil r. 1840 v Bratislavě Ján Matúška (*1821 v Dolním Kubíně, † tamtéž 1877). Josef Škultéty, Národné noviny 9.1.1921, č. 6.

1. Nad Ta-trou sa blý-ska, hro-my di - vo bi - jú, nad Ta-trou sa blý-ska, hro-my di - vo

bi - jú: za-stav-me sa, bra-tia, ved' sa o - ny ztra-tia, Slo-vá-ci o - ži - jú.

2. To Slovensko naše dosiaľ tvrdo spalo; ale blesky hromu vzbudzujú ho k tomu, aby sa prebralo.

3. Ešte jedle rastú na krivánskej strane; kto jač Slovák cíti, nech sa šable chyti a medzi nás stané.

4. Už Slovensko vstáva, púta si strháva; hoj, rodinka milá! hodina odbila, žije matka Sláva!

Tam, kde strní cirkve týmě.

Hymna papežská.

Slova kardinála Wisemana, arcibiskupa westminsterského († 1865) přel. J. Šrůtek. Nápěv J. N. Škroupa (1811-1892), kapelníka dómu sv. Víta v Praze.

1. Tam, kde str - mí cír - kve tý - mě, v sta - ro - slav - ném, věč - ném Ří - mě, z ná - ro - dů všech ja - zy - ko - vé

svor-ně pě - jí vpí-sni no - vé: Be - ne-dik-ta Pat-nác-té - ho žeh-nej, Bo - že,

1. za-cho-vej! 2. za-cho-vej!

2. Sedmi chlumův báně zlaté,
vaticánské síně svaté,
hroby svatých v širém kraji
ozvěnou se otrásají:
! Benedikta Patnáctého
žehnej, Bože, zachovej! :

3. Velebně náš zpěv se vznáší
nad oblohou země naší,
po rovinách, moři, lese
k Řimu prosby hlas se nese:
! Benedikta Patnáctého
žehnej, Bože, zachovej! :

4. Pohlízíme k vám též vzhůru,
pějte s námi v lásky kůru,
rozněte nás, nebešťané,
ať náš zpěv zde neustane:
! Benedikta Patnáctého
žehnej, Bože, zachovej! :

Modlitba za vlast.

V. Beneš Třebizský - J. B. Foerster, 1919.

Be - rán - ku Bo - ži, dě - tá - tko z rá - je, po - hlé - dni s lu - hů věč-ných krás na na - še

dra - hé vl - ta - vské kra - je, Je - ži - šku dra - hý, vy - slyš nás! Po - koj a bla - ho dej

ze - mi na - ší, vždyt vi - diš s ne - be na lid svůj, na Če - chy, Bo - že, pa - ma - tuj, pa - ma - tuj!

Advent.

Staročeské roráty.

Úvodní slovo.

Pro celý advent obětuje se v Čechách od věků dávných *ranni mše* sv. k počtě Panny Marie, zvaná podle prvního slova mešního formuláře „Rorate“, „Rosu dejte“.

Ve 14. věku, za *Karla IV.* a arcibiskupa *Arnošta z Pardubic*, zpíval při této ranni bohoslužbě pěvecký sbor *kněží* latinské chorály podle mešního formuláře „Rorate“, a to na počátku introitu s kyrie, po epištolo graduale s alleluja a prosu čili sekvenci, po evangeliu kredo a ofertorium, po prefaci sanktus a benediktus, pak agnus a komunio, jak svědčí Arnoštovy notované knihy, dopsané r. 1364.

V 15. stol. vetkány byly do chorálních melodií latinské písně, složené v mensuře, v taktu. Zvaly se cantiones, kantileny. O chorálu, interpolovaném mensurálními písněmi, svědčí rejstřík mešních formulářů rorálních v rukopise Vyšehradském asi z r. 1450.

V 16. věku překládal se liturgický text do češtiny a podkládal sylabicky chorálními melodiím, v nichž odstraněny byly bohaté skupiny tónů, zpívané na jednu slabiku. Tak zjednodušený chorál s textem v řeči mateřské přestal býti zpěvem kněží a stal se majetkem literátských bratrstev.

Účast laiků na bohoslužebném zpěvu a demokratický vliv doby husitské způsobil dále, že hlavně v 2. polovině 16. věku vkládány byly podle interpolece latinských chorálů stol. 15. do českého chorálu české tropy a mensurální písně, jež obsahem i náladou přiléhaly k jednotlivým dobám církevního roku. *Český chorál, protkaný tropy*

a českými mensurálními písněmi, určený pro ranni mše doby adventní, sluje v užším slova smyslu roráty, lež roramina, „veselí a radostní zpěvové adventní o vtělení Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista v přecistý život Panny Marie“.

České rorální zpěvy, mylně přičítané době Karla IV., byly hojně opisy rozšířeny a dodnes věští pěveckou zdatnost literátských bratřin 16. věku.

Roráty jsou zachovány buď ve *zvláštních*, samostatných rorálních knihách nebo jako *součást* graduálů, v nichž zapsány jsou mešní zpěvy pro celý církevní rok.

Nejdůležitější rukopisy s českými roráty jsou:

Z r. 1572 „*Pisně a chvály Božské*“, jenž kancionál slove, pana Kantora Starého, měštčina v Novém městě Pražském, rkp. musea v Mladé Boleslavi;

z r. 1576 *graduál kostela sv. Havla* v Praze, obsahující v celek pojatou řadu introitů a kyriamin s kantilénami a alleluja s tropy, rkp. univ. knih. pražské, sign. XVII A 41;

z 16. stol. *rorální kniha* v universitní knihovně pražské, sign. XVII F 45;

z r. 1581 „*Knihla chval Božských*“, pánům literátům kouřimským darem darovaná a nákladem urozeného pána Waczlawa Diblíka z Wotina vydaná, rkp. universitní knihovny pražské, sign. XVII A 38;

z r. 1580–1582 *Chvály Božské* v Táboře, sepsané Stanislavem Kantorem, s roráty z r. 1581 Jiříka Nazona Kouřimského ze Zlonic a s vícehlasy Jana z Kapí Hory z r. 1582;

z r. 1581 *rorální kniha kostela sv. Antonína* z Nového Hradce Králové, z doby Martina Ceypa z Peclínovce, primasa města Hradce Králové;

z r. 1585 *rorální kniha kostela sv. Ducha* v Hradci Králové, psaná Janem Kantorem za městského primasa Martina Ceypa z Peclínovce a císařského rychtáře Jiříka Balbina z Worličné, v museu královéhradeckém, sign. II 7;

z r. 1585–1604, I. díl nádherně zhotoveného *graduálu kostela sv.*

Ducha v Hradci Králové, společnou práci pisáře Matěje Litoměřického z Hradce Králové, malíře Matouše Radouše a skladatele Jiříka Rychnovského z Rychnova, měšťana chrudimského, v museu královéhradeckém, sign. B 12;

z r. 1597 *graduál v Lochenicích*, obsahující roráty na neděli, které vypsal Jan Nikolaides Hradecký z kancionálu královéhradeckého při chrámu sv. Duchy pro bratrstvo lochenické při chrámu Narození Panny Marie;

z r. 1588–1589 *graduál Žitutický*, psaný v pražské dílně Jana Tábořského z Klokotské Hory rukou jeho žáka Vavřince Bílého, iluminovaný A. Pulilárem. Obsahuje antifony před roráty a proměnlivé chorální části rorátní, které nejsou interpolovány mensurálními písněmi; z r. 1588–1595 *rorátní kniha příručního formátu*, psaná Janem Tábořským, která uvádí velmi důležité poznámky o původu a autorech mensurálních písní, vložených do chorální kostry, rukopis v knihovně na Strahově, sign. D F IV 3;

z r. 1593 *rorátní kniha v Jaroměřu*, v nichž mimo 7 obvyklých oficií jsou ještě jiná dvě „k libosti“;

z r. 1596 I. díl *graduálu na děkanství v Rakovníku*, vydaného manželkou po Simeonu Rejčkovu, pomocí druhého manžela, mistra Jana Staršího z Grylova;

z r. 1612 *rorátní kniha v Dašicích*, obsahující dvojí oficium na neděli a dvojí prózu na pátek.

Od stol. 17. zpívali roráty katolíci jednak ze starobylých rukopisů, pokud se zachovaly po zrušení bratrstev a konfiskaci jejich jmění i knih za císaře Josefa II., jednak z novějších opisů bez not, které pořídili mnozí ze stavu řemeslného.

I *tisk* značnou měrou přispěl k rozšíření rorátů, na př. „*Roráte*“, které vydal impresor Matěj Pardubský r. 1617 pro kůr u sv. Linharta a sv. Mikuláše na Starém městě Pražském, „*Roráte*“, vytištěné Janem Fr. Pospíšilem r. 1823 v Hradci Králové, „*Roráte* neboli radostné zpěvy adventní z času císaře Karla IV.“, vydané Václ. Pešínou r. 1838 v Hradci Králové, *Lehnerovy roráty* na neděli, pondělí a úterý a j.

V uvedených rukopisech z 2. pol. 16. stol. a v tiscích jsou vpředu

„antifony před rorate“ a pak pro každý den v témdni zvláštní oficium, tedy v celku sedm různých mešních formulářů s českým textem. Mimo to bývá ještě zvláštní oficium na Štědrý den. Každé oficium má chorální introit s kyrie, graduale s alleluja a prózu čili sekvenci, vše až na graduale s vetkanými písněmi mensurálními. Ve většině rorátních knih bývá i mensurální patrem (kredo), pro neděli dvouhlasé, pro ostatní dni jednohlasé. Jen v některých rorátních jest ještě přidáno mensurální sanktus, benediktus a agnus bez kantilen. K této ustálené podobě českých rorátů došlo v 2. pol. 16. stol. cestou vývoje písaři a pořadatelé rorátních knih. Ve starších rukopisech latinských byl totiž pořádek notovaných zpěvů jiný; napřed jsou zapsány chorální zpěvy liturgické, po nich následuje sbírka mensurálních písní jednohlasých a pak cyklus motet vícehlasých. Zpěváci sami podle libosti nebo podle zvláštního rejstříku vyhledali si příslušné písně mensurální, vplétali je do chorálních vět liturgického zpěvu, přihlížejíce k totožnosti toniny a k obsahové příbuznosti textové, přiměřeně jednotlivým dobám církevního roku. Z praktických i uměleckých ohledů učinili později tento výběr písaři nebo pořadatelé sami a přímo interpolovali chorální melodie příslušnými kantilenami. Tím způsobem vznikly pro jednotlivá období církevního roku české interpolované mešní formuláře a tedy pro dobu adventní české rorátní zpěvy. Do těchto celků a zvláště vydání knih byly pojaty jen ty chorální části, do kterých vetkány byly mensurální písně, aby jich zpěvákům nebylo hledati v jiném díle graduálu. Odtud lze si vysvětliti, že ne do všech, nýbrž jen do některých rorátních knih jsou pojaty také mensurované a neinterpolované melodie pro sanktus, benediktus a agnus; zpěváci je lehce našli v jiném díle graduálu.

Volba mensurálních písní pro roráty není ve všech rukopisech touž; závisela na dobrém zdání pořadatele nebo nakladatele rorátních knih.

Nejrozšířenější jest úprava rorátů z rukopisů *královéhradeckých*; s nimi společný výběr má rukopis univerzitní knihovny pražské, sign. XVII F 45. Na konečné redakci měl snad podíl slavný skladatel Jiří Rychnovský, jenž s jinými pracoval na královéhradeckém graduálu z roku 1585–1604, v němž jsou obsaženy i roráty.

Od úpravy královéhradecké liší se volbou písní i chorálů roráty *táborské*, vepsané do „Chval Božských“. Roráty ty jsou „*složeni Jiříka Nazona Kouřimského ze Zlonice, toho času děkana v Tháboře*, léta páně 1581 sabato die Martini“

Od nich opět liší se *roráty rakovnické*. Uspořádal je Jan Starší z Gryllova, jak ke konci rorátů ve IV. díle graduálu v *Rakovniku* na listu 131b potvrzuje zápis:

„Pisničky, křestane, které jsi zpíval, skrz ně dobrodiní Božská rozjímá, jsouce toho vděční Bohu, děkoval, Jan Starší s pomocí Boží je skládal s Gryllova, aby tady příčinu dal, aby rád k chválení Boha chodíval, zde ho chválil časné a potom věčně, dejž to Bůh tobě, mně i všem společně.“

Do graduálu u *sv. Haštala v Praze* složil „některé veršiky po rorate“ kněz podobojí, Jiří Tesák Mošovský. — Tolik jest známo zatím o pořadatelích a autorech rorátních oficií.

Melodie chorální jsou přejaty z adventních chorálů latinských původu katolického, tónové skupiny rozloženy a jednotlivým notám sylabicky podloženy český překlad liturgického textu. Nápěvů pro *mensurální* písně je v rorátech královéhradeckých přes 70 a opakuje se k různým textům v jednotlivých oficiích.

Jsou různého původu.

Hlavním pramenem jsou *nápěvy latinských duchovních* písní 15. a 16. věku, jak jsou obsaženy v husitských kancionálech, na př. v k. Franusově z r. 1505 v Hradci Králové, v k. Sedláčanském asi z téže doby, v graduálu musejní knihovny pražské z r. 1512, sign. XIII A 2, v rukopisech universitní knihovny pražské, sign. VI C 20a a VI B 24. Též nápěvy latinských zpěvů předhusitských vyskytují se v rorátech, na př. „Ave hierarchia“, „Mittitur archangelus“, nebo *mensurovaný* chorál z hymny mrškačů.

U jiných písní přejaty do rorátů *nápěvy z písní světských* stol. 15 a 16., jako: „Hej, hej, nejedeš, Marku, utones“, — „Elško mila, srdečná“, — „Čižičku ptáčku zeleného peří“, — „O králi Matyášovi“, — „Jižť mi pan Zdeněk z Konopiště jede“, — „V jednom městě české země“, — „Nuž ty milý, rusý, sivý holube“, — „Kdož jste boží bojovníci“, — „V slavném městě byly Matěje mohly“ —

Také *české náboženské* písně z různých dob církevního roku poskytl *nápěvů* pro kantileny rorátní, jako „Svatý Lukáš o tom píše“, — „Přišel jest k nám obr silný“, — „Zdravas ciesařovno“, — „Náš milý tatíčku s nebe“, — „Umučení našeho Pána milostného“, — „O Maria, všech ctností zrcadlo“, — „Otče náš, milý Pane“.

S některými rorátními písněmi shledáváme se v kancionálech Miřinského a v k. Šamotulském, pro kterýž texty jejich upravoval br. Jan Augusta, Adam Sturm, Matěj Kunvaldský a j. V rorátech jsou však z těchto písní jen některé sloky.

Ze skladatelů *melodií* lze jmenovati arcibiskupa Jana z Jenštejna. mistra Závíše, oba ze stol. 14., kněze podobojí Václava Miřinského. br. Augustu, br. Štyrsu, impresora boleslavského, a Jana Táborského. o jehož notě di poznámky v rorátníku strahovském, že jest „pěkná, nebo „zvláštní“, „velmi snadná“. — Též zná rorátník Strahovský notu „zvláštní, smíchanou, neobyčejnou“, z čehož patrně, že dva nápěvy spojeny v jeden. Některé chorální melodie byly vtěsány v takt třídobý nebo dvoudobý, vloženy s českým textem do rorát jako *mensurální* písně.

Členové literárských bratřin zpívali pravidelně *jednolátné*; pro neděli určeno bylo zpívati „patrem“ (kredo) dvoulátné. Avšak i *bohátým vícehlasem* zněly *mensurální* kantileny, vkládané do jednohlasého chorálu. O tom svědčí zlomky vícehlasých skladeb, zachované v museu královéhradeckém, a poznámka v graduálu rakovníckém při rorátech: jiné officium ad placitum quattuor vocum. V 18. věku dávaly se roráty i s *přívodem nástrojů*, na př. v Českém Brodě, v Benešově, jež však nemají nic společného s původními roráty.

V Hradci Králové „zvonili po celý advent před 7. hodinou na večer celou čtvrt hodiny zvonce m na rathousu, což na pokoj zvonění nazývali, by měšťanstvo časné utichnouc, k ranní pobožnosti tím schopnější a ochotnější bylo. Pak čtvrt hodiny po vyzvánění v 5 hod. ráno rorátní zpěvy byly prozpěvovány každodenně v hojném počtu od literátů“ (Fr. Švenda, II. Železný obraz města Hradce Králové z r. 1804 při r. 1587.)

V jiných městech svolával literáty zvon již kolem hodiny čtvrté, aby se bez rozdílu dostavili do kostela, kde zpívali roráty od 5–6 hod., někde už od půl páté hod. Z různých odkazů dostávalo se členům literátských bratřin za zpěv rorátů i peněžitých příspěvků.

Zpěv rorátů byl rozšířen po celých Čechách, hlavně v městech, z nichž lze připomenouti na př. Ledeč, Pacov, Náchod, Nový Bydžov, Pelhřimov, Pardubice, Poděbrady, Jindřichův Hradec, Kostelec n. Orł., Klatovy, Kolín, Vlašim, Turnov, Polici, Poličku, Přibram, Nepomuk, Dobruvici, Domašín, Litoměřice a j. V Praze se zpívaly v kostele u sv. Jindřicha, sv. Štěpána, sv. Haštala, Matky Boží před Týnem a na Louži, u sv. Vojtěcha, na Vyšehradě a j.

Pro „*Český kancionál*“ vybrány jsou *mensurační písně* z chorrátní kostry každého oficia a sestaveny v rorátní mši, aby postupem i obsahem odpovídaly hlavním částkám mešní liturgie *katolické*. Tím vzniklo sedm „mešních písní“, jimž v čelo dán chorální introit, jakožto ukázka českého chorálu. U jednotlivých písní jest udána doba vzniku, pramen, po případě skladatel nebo vzájemný poměr písně české k latinské. Hlavním vodítkem byly při tom glosy z rorátníku Strahovského, Blahoslavův rejstřík autorů písní kancionálu Šamotulského a glosy strahovského exempláře „Písní duchovních evangelitských“ z r. 1581, sign. H IV 23.

Hlavními prameny *pro výběr a notování písní* byly již zmíněné rukopisy královéhradecké z r. 1581, 1585, 1585–1604, rorátník Strahovský a z univerzitní knihovny pražské sign. XVII F 45. Bylo nutno srovnáním zápisů v těchto rukopisech dospět ke zjištění celého

útvary melodie. Některé nápěvy objevují se pouze v rorátní knize z Nového Hradce Králové z r. 1581, což jest zvláště poznamenáno. Původní text jest složen časoměrně; bylo třeba jej přepracovati přízvukně, ale s náležitým ohledem na délku a krátkost not podle Blahoslavových pravidel v „Musice“. Při některých písních předepisují takt $\frac{3}{8}$ místo taktu $\frac{1}{4}$, aby zůstal neporušen zvláštní jejich rytmus i text. Původní obsah a myšlenkový postup byl celkem zachován, i staročeské, krásné vazby přejaty beze změny, aby vanul z upravených textů duch staročeské poesie. Jen při některých písních byl text přizpůsoben částkám mešní liturgie. *Původní začátky* písní byly ponechány až na některé výjimky, kde byly změněny, uvedeno jest původní jejich znění v čele písně.

Sedm mešních písní, sestavených z rorátních kantilen, jest určeno pro mše sv. rorátní v adventě. Lze je však zpívat jako celky i v jiné doby církevního roku o svátcích Páně, Panny Marie a o Duchu sv., nebo lze z nich vybrati kteroukoliv píseň a zpívat ji o případném svátku samostatně. Zvláště řada písní mariánských a o sv. Duchu rozšířila valně obor písníové literatury o cenné ukázky ze stol. 15. a 16.

Roráty patří jako čistý a vroucí výraz mariánské úcty našich předků po stránce hudební k nejkrásnějšímu výtvarnému duchovní písně vůbec.

D. O.

Písňe a chorály rorátní.

Před každou mší sv. v adventě.

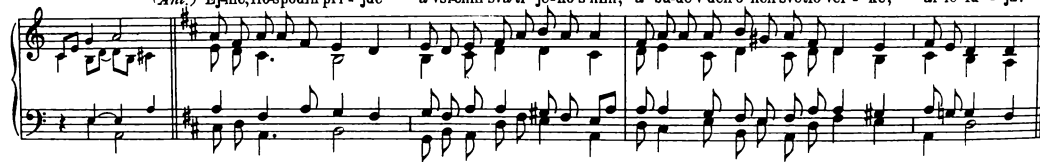
Ejhle, Hospodin přijde.

Nápěv antifyny při „Ecce Dominus“ podle antifonáře arcibiskupa Arnošta z Pardubic z roku 1364, rukopisu knihovny metropolitní kapitoly pražské, sign. P/6.

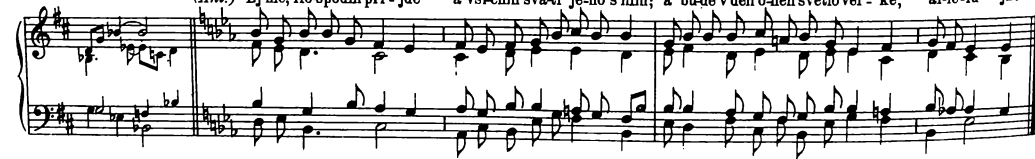
(Ant.) Ejhle, Hospodin při - jde a všichni sva-tí je-ho s ním; a bu-de v den o-nen světlo vel - ké, al-le-lu - ja.

(Ant.) Ejhle, Hospodin při - jde a všichni sva-tí je-ho s ním; a bu-de v den o-nen světlo vel - ké, al-le-lu - ja.

(Ant.) Ejhle, Hospodin při - jde a všichni sva-tí je-ho s ním; a bu-de v den o-nen světlo vel - ké, al-le-lu - ja.

(Třikrát, vždy výše.)

9

1. Rosu dejte, nebesa,	shů - ry	a spravedlivého dítěte	o - bla - ko - vě.
2. Otevři se,	ze - mě,	a vydej	Spa - si - te - le.
3. Nebesa vypravují slávu	Bo - ží	a obloha zvěstuje dila	ru - kou je - ho.
4. Sláva Otci i	Sy - nu	i	Du - chu sva - té - mu.
5. Jakož byla na počátku, budiž nyní i	vždy - cky	až na věky	vě - kův. A - men.

Po mši sv. v adventě střídavě s písní: „Děkujemeť, ó Bože náš.“

Zdráva buď, Panno Maria.

Mladší zápis (nápěv s basem) z královéhradeckých rorátů nedělních, rkp. sign. B 12, list 102b, z roku 1585-1604.

1. Zdráva buď, Pan-no Ma - ri - a, ó krá - lo - vno, Pan-na jsi pře - u - šlech - ti - lá, ó krá - lo - vno, Ma - ri - a!

2. Pohledni s výšin nebeských,
ó královno,
k pokorné prosbě dítek svých,
ó královno, Maria!	3. Aj, ty jsi matka milosti,
ó královno,
život a pramen sladkosti,
ó královno, Maria!	4. Po Bohu naše naděje,
ó královno,
přímluva tvá nám prospěje,
ó královno, Maria!	5. Voláme k tobě v souzení,
ó královno,
synové Evy ztrápení,
ó královno, Maria!
6. Vzdycháme k tobě toužebně,
ó královno,
želice hříchu zkroušené,
ó královno, Maria!	7. V údolí tomto slzavém,
ó královno,
ochranu máme v srdci tvém,
ó královno, Maria!	8. Za děti své se přímlouváš,
ó královno,
v mateřské lásce k nám se znáš,
ó královno, Maria!	9. Oči své lásky obrát' k nám,
ó královno,
duši chraň proti úhonám,
ó královno, Maria!
10. Ukaž nám Syna milého,
ó královno,
Ježíše, Pána našeho,
ó královno, Maria!	11. Po naší pouti vezdejší,
ó královno,
připrav nám život vzácnější,
ó královno, Maria!	12. Přesvatá Boží Rodičko,
ó královno,
oroduj za nás, Matičko,
ó královno, Maria!	13. Abychom s Boží milostí,
ó královno,
bláženě došli věčnosti,
ó královno, Maria!
14. Vypros, ať v nebi s anďely,
ó královno,
duch náš se v Pánu veselí,
ó královno, Maria!	15. S námi buď v tomto souzení
ó královno,
v hodině přispěj poslední,
ó královno, Maria!		

Děkujemeť, ó Bože náš.

„Děkujemeť, ó Bože náš“ při druhé próze na pátek z rorátní knihy v Dašicích z r. 1612, list 183a. Celá píseň i s vershem prvním „Minula noční hodina“ jako „ranní“ v kancionále Karlsperkově z r. 1620, str. 7. Počátek nápěvu jako tonus peregrinus při „In exitu Israel.“ Nápěv upraven na způsob žalmového vzorce.

1. Dě - ku - je - meť, ó Bo - že náš, že jsi zlá - sky ot - cov - ské té - to no - ci

na - še byl stráž a že mo - ci nad ná - mi ne - pro - ve - dl ne - při - tel náš.

2. Tebeť my, Otče, prosíme,
říd nás svatým Duchem svým,
před tebou at nehřešíme,
ale tento celý den
tebe, Pána svého, ctíme.

3. Zažeh od nás ducha zlého,
vzdal též od nás člověka
lstivého a nepravého,
s nebe k naší ochraně
anděla nám seslí svého!

4. Poněvadž pak v potu tváří
chléb svůj jisti budeme,
Bože, dobrý hospodáři,
práci naší požeňnej,
ať se nám všem dobře dařil

5. Na tvou lásku spoléháme,
poroučíme tobě vše,
co z tvé štědré ruky máme,
dejž, ať doby večerní
ve zdraví též dočekáme!

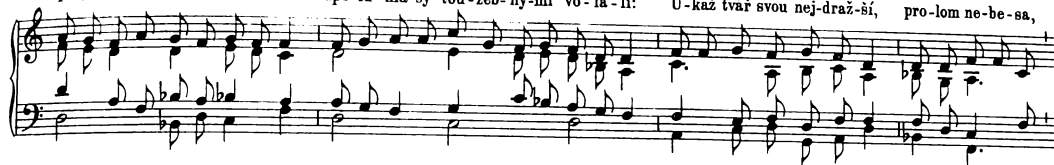
Roráty v neděli.

Introit.- Mnozí spravedliví proroci.

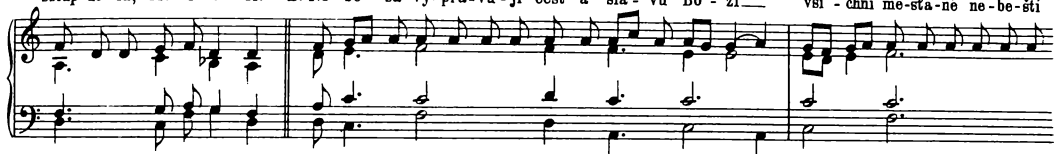
Nápěv podle chorálního introitu „Rorate caeli“ Slova podle rorátní knihy na Strahově, sign. D F IV 3, a podle k. Šamotulského. *Tonus I.*

Ant. Mno - zí spra - ve - dli - ví pro - ro - ci a krá - li Spa - si - te - le vi - dě - ti žá - da - li. — Moj - žíš, Sa - mu - el s Da - vi - dem,

I - sa - i - áš s Je-re-mi-á šem spo-lu hla-sy tou-žeb-ný-mi vo-la-li: U-kaž tvář svou nej-draž-ší, pro-lom ne-be-sa,

sstup do-lů, Me-si-á - ši! Ž Ne-be-sa vy-pra-vu-jí čest a slá-vu Bo-ží— vši - chni mě-šťa-né ne-be-ští

Bo-hu pil - ně slou-ží,— k té-muž nás i ne-roz-u-mné stvo-ře-ní vy-bí - zí. Slá-va Ot-ci i Sy-mu i Du-chu

sva-té - mu, ja - kož by-la na po-čá-tku, bu-diž ny - ní i vždy-cky, až na vě-ky vě - kův. A - men.

Kyrie.- Všichni věrní křesťané.

Při kyrie roratu nedělních: „Všichni věrní křesťané“; nápěv ve Franusově kancionále z r. 1505, list 260a, při „Singuli catholici“ Slova J. Táborského, též v „Kancionále českém“ strany podobají z r. 1559. *T. I.*

1. Všichni věr - ní kře - sta - né, dí - ky Bo - hu vzdej - me, chvá - ly pí - sně ra - dost - né spo - leč - ně mu pěj - me!

2. Ve dne, v noci v modlitbách
prosme Pána svého,
aby nás svou pomocí
chránil všeho zlého.

3. Matku jeho Marii
všichni v úctě mějme,
a co Pán ji zvěstoval,
sobě rozjímejme!

Graduale.- Bůh což věčný uložil.

Při próze rorátů nedělních: „Bůh věčný, což uložil“; nápěv při „Gaudeamus pariter“ ve Franusově kancionále z r. 1505, list 292b.

1. { Bůh což věč - ný u - lo - žil ve své ra - dě taj - né, } Po - slav své - ho an - dō - la,
{ v ča - se tom - to zje - vu - je Pan - ně po - že - hna - né. }

zvěst jí sne - be dá - vá: Z te - be svě - ta ná - ro - dům spá - sa vzej - de pra - vá.

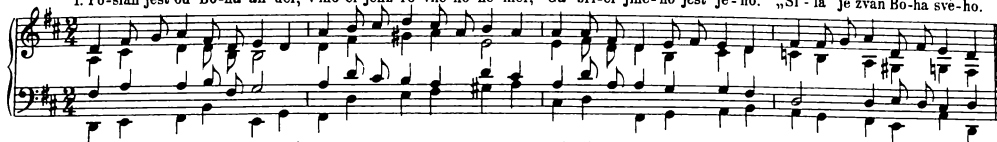
2. Pán, hle, Synu tvému dá vládu světa slavnou,
stolec krále Davida, říši jeho dávnou.
V domě Otce Jakuba králem bude mocným,
věčně bude kralovat synům israelským.

Evangelium.- Poslán jest od Boha anděl.

13

Při próze rorátů nedělních: „Poslán jest od Boha anděl“, nápěv při písni: „Dum iubar astris“ ve Fran isové kancionále z roku 1505, list 248a. Slova též v k. Šamotulském A XIV.

1. Po-slán jest od Bo-ha an-děl, v mo-ci jenž ro-vné-ho ne-měl, Ga-bri-el jmé-no jest je-ho. „Sí-la“ je zván Bo-ha své-ho.

2. Radostně z ráje spěl brány
v příbytek Marie Panny,
nebesa písněmi zněla,
chválu a dík Bohu pěla.

3. Ejhle, jak denice krásná
zářila tvář jeho jasná,
Marii uctivě zdravil,
předivně zvěsti ji pravil:

4. Zdráva bud, ó Panno slavná,
splněna touha je dávná,
Spasitel, král všeho nebe,
za matku dnes zvolil tebe.

Kredo.- Věřme v Boha jednoho.*)

„Otce všemohúcího“ Rorátní kniha, dopsaná r. 1595, v knihovně na Strahově v Praze, sign. D F IV 3, list 119a. Táž „nota zvláštní, velmi snadná“ při různých písniích rorátních. T. I.

1. Věr-me v Bo-ha je-dno-ho, Ot-ce ne-bes Pá-na na - še-ho, jenž stvo-řil mocným slo-vem svým ze-mi, ne-be stvo-rstvem ve-ške-rým.

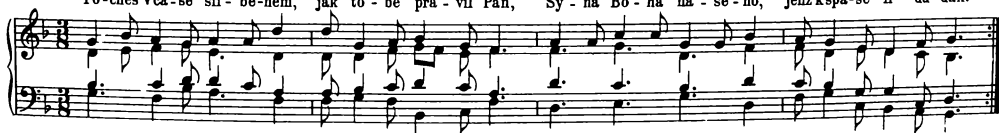
2. V Syna jeho jednoho,
Jezu Krista, Pána našeho,
jenž skrze svoje vtělení
lidstvu všemu získal spasení.

3. V Ducha lásky jednoho,
dárce světla, Pána našeho,
jenž mluvil ústy proroků,
Otcí, Synu roven od věků.

Obětování.- Panno blahoslavená.

Při kyrie rorátů nedělních: „Blahoslavená Panno“, nápěv z 15. stol. podle: „Elško milá, srdečná“ T. II.

Pan-no bla-ho-sla-ve-ná, hle, an-děl ne-se zvěst, mi-lost Pá-na ve-li-ká že-to-bě dá-na jest.
Po-čneš vča-se slí-be-ném, jak to-bě pra-vil Pán, Sy-na Bo-ha na-še-ho, jenž k spá-se-li-du dán.

*) Zpívá se při ranní mši sv., která jest obětována za věřící.

Sanktus.– Všemohoucí, žádoucí Bože.

Sanktus, původně latinské a chorální, dvouhlasné a mensurálně z rorátů nedělních podle rorátníku z Nového Hradce Králové z r. 1581, list 47a. Mensura přizpůsobena. *T. I.*

Vše - mo - hou - cí, žá - dou - cí Bo - že, Ot - če sva - tý, Sy - nu Bo - ží je - di - ný. Je - ží - ši

Kri - ste, vždy - cky sva - tý, za - rmou - ce - ných U - tě - ši - te - li, ve - lo - bný, sla - vný Du - še sva - tý!

Pán jsi pá - nů, Ho - spo - din ne - be - ských zá - stu - pů, pl - na jsou ne - be i ze - mě slá - vy tvé pře - ve - le - bné.

Po pozdvihování. – Požehnaný, velebný.

Pokračování předchozího sanktus. Mensura přizpůsobena. 7. 7.

Po - že - hna - ný, ve - leb - ný, Bo - že náš vtě - le - ný, z Pan - ny či - sté na - ro - ze - ný,

od Ot - ce k spá - se svě - tu da - ný! V ne - bes slá - vě, Pa - ne náš, s Ot - cem svým by - tu - ješ

a zde s ná - mi na ol - tá - ři pře - bý - vaš, Kri - ste po - že - hna - ný!

Agnus.- Anděl k Panně poslán jest.

Při próze rořatů nedělních: „Anděl k Panně Marii“; nápěv z 15. stol. při písni „Angelus ad virginem“ z latinského kancionálu Jistebnického v musejní knihovně pražské, sign. XII F 14, list 208b. Původně v tonině mixolydické v musejním rpke z r. 1473, sign. XII A 1, list 216b. Slova též v „Pisničkách křesťanských“ tišt. v Lilči r. 1530.

1. An - děl k Par - ně po - slán jest, — u - cti - vě ji zdra - ví, vtě - le - ní jí

zvě - stu - je — Pá - na věč - né slá - vy. An - dě - lo - va po - sel - ství —

hlas jak Pan-na sly - ší, o — těch vě - cech po - di - vných u - va - žu - je v du - ši.

2. Vstoupí v tebe svatý Duch,
dí jí anděl s nebe,
Pán svou mocí zastíní,
Panno čistá, tebe.
Požehnaná nad všechny,
máš se matkou státi,
Synu tvému království
Bůh chce věčně dáti.

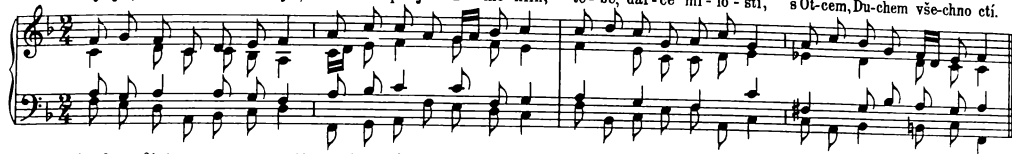
3. Protož, Kriste, Pane náš,
Synu Boží pravý,
spásu světa jediná,
dárce věčné slávy,
uslyš hlasy věrných svých,
zbav nás všeho zlého,
uved' duši kající
v říši Otce svého!

Přijímání.- Ty jsi, Kriste, Boží Syn.

17

Při aleluja rorátů nedělních: „Pane Ježíši Kriste!“ Slova br. Jana Augusty z kancionálu bratrského „Písne duchovní evangelistské“ z r. 1581, str. 532.

1. Ty jsi, Kri-ste Bo-ží Syn, se-stou-pil jsi v ze-mě klín, te-be, dár-ce mi-lo-sti, s Ot-cem, Du-chem vše-chno ctí.

2. Zem i nebe tvůj je stan,
Slovo věčné ty jsi zván,
propast moře, světlo hvězd,
všechno tvoje dílo jest.

3. K věrným svým se přiznáváš
my jsme tvoji, ty jsi náš,
ve způsobech tajemných
uprostřed dílů synů svých.

4. Budiž nám i nakloněn
v posledního soudu den,
v sídla přijmi blažená,
před lidmi kdo tebe zná!

5. Jezu Kriste tajemný,
Králi náš a Bože ctý,
veď nás v říši nebeskou,
dej nám zřítí slávu svou!

Závěr.- Z milosti tak hojně.

Při próze rorátů nedělních; nápěv při „Ave, hierarchia“ ze 14. stol.

1. Z mi-lo-sti tak hoj-né, ště-dře u-ká-za-né, li-dem dar-mo da-né,

Je-zu Kri-ste, Pa-ne, te-be vše-chno chvá-lí, ne-bes věč-ný krá-li!

2. O náš Pane milý,
ty jsi dárce síly,
v zármтку a kříží
pomoc tvá se blíží,
útočiště jisté
tys, ó Jezu Kristel

3. Pro vtělení svoje
otevř lásky zdroje,
spravuj naše činy,
odpusť nám všem viny,
z bouřných světa virů
veď nás v přístav mírul

4. Vyslyš naše hlasy,
Bože věčné spásy,
dej, ať v lásce stálé,
žijem ke tvé chvále,
tebe v úctě máme,
zákonů tvých dbáme!

5. V poslední pak chvíli,
až se den náš schýlí,
a my před tvým soudem,
stáli, Kriste, budem,
milost rač nám dáti,
slávy věčné práti!

Roráty v pondělí.

Introit. Chorál.

Ant. Pro - lom, Pa - ne, ne - be - sa a se - stup na ze - mi v ži - vot pře - či - sté Ma - ri - e Pan - ny!

Ot - co - vé sva - tí z no - ci tem - not bez pře - stá - ní tak vo - la - li. I my ži - vi na ze -

mi zde vo - lej - me: Vsrđ - ce na - še se - stou - piž svou mi - lo - stí, v nás pře - bý - va - ti ra - čí!

Ž. Ro - sa mi - lo - stí Bo - ží rač sstou - pi - ti s ne - be a nás, zem - ský lid,

k to - mu pří - hod - né u - či - ni - ti, — at' mů - žem bo - žská do - bro - di - ní vě - čně přij - mou - ti.

Slá - va Ot - ci i Sy - mu i Du - chu sva - té - mu, — ja - kož by - la na po -

čá - tku, bu - diž ny - ní i vždy - cky, — až na vě - ky vě - kův. A - men.

Kyrie.— Vládce světa, Bože náš.

Při próze rořatů na ponděli: „Všichni tvoji volení“, jako „Ve jméno nejvyššího“, též ve čtvrtek při: „Radostná to zpívání“ *T. I.*

1. Vlád - ce svě - ta, Bo - že náš, jenž - to vne - bi sí - dlo máš, v to - bě na - ši ot - co - vé do - šli bla - ha, spá - sy své.
2. Vy - slyš pro - sbý dě - tí svých, od - pust' li - du své - mu hřích, dej nám srd - ce hor - li - vé, bychom ži - li k slá - vě tvé!

Graduale.- Ó Duše přesvatý.

Při kyrie rorátů na pondělí: „Utěšiteli slavný, Duše svatý!“ Jako „Čižičku ptáčku, zeleného peří“
Nápěv podle „Ave genitrix“ ze Sedlčanského k., list 121a.

1. Ó Du - še pře - sva - tý, vše ti vzdá - vej čest, zem, tem - no pro - pa - stí, ne - be, svě - tlo
hvězd; — tys vlás - ce ta - jem - né lidst - vu vše - mu zvě - sto - val čas spá - sy bla - že - né.

2. Od tebe prorokům s nebe slib je dán;
Aj, přijde Mesiáš, světa všeho Pán;
den svítne v noci stín,
syny svoje uvede
zas v lásky Boží klín.

3. Utěcho blažená, sestup s nebe k nám,
tu v srdci pokorném zbuduj sobě chrám!
Veď duše k sobě výš,
světlem pravdy ukazuj
všem cestu v nebes říši!

Evangelium.- Anděl Páně na svět přišel.

Při kyrie na pondělí: „Gabriel je poslán k Panně!“ Nota zvláštní, též při „Jezu mater deica“ ve Franusově k. z r. 1505, list 254b.

1. An - děl Pá - ně na svět při - šel s ne - bes věč - né slá - vy do mě - sta Na - za - re - ta, Pan - nu tak - to zdra - ví.

2. Zdráva budíž nade všechny, Panno Bohu milá,
dobrota Nejvyššího tebe vyvolila.

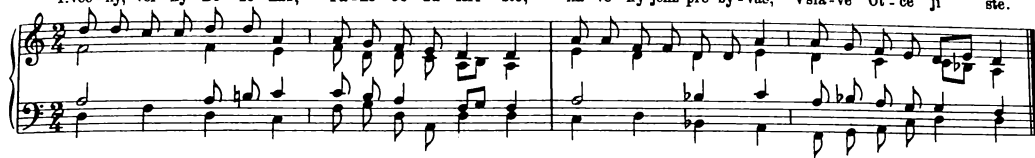
3. Z Ducha počat nebes divem, Boží Syn se vtělí,
na věky panenství tvé svět ctít bude celý.

Obětování.– Věčný, velký Bože náš.

21

Při próze rorátů pondělních v rorátníku z Nového Hradce Králové z r. 1581: „Bože náš, jenž s před věky“; nápěv též při „Singuli catholici“ ve Franusově kancionále z r. 1505, list 260a. Slova též v k. Šatutulském k jiné melodii. 7. I.

1. Věč - ný, vel - ký Bo - že náš, Pa - ne Je - zu Kri - ste, na vě - ky jenž pře - bý - váš, vslá - vě Ot - ce ji sté.

2. Sestoupil jsi s nebe k nám
z lásky Otce svého,
abys hledal spásy sám
lidu zbloudilého.

3. Dej nám v tomto životě
v pravdě tvé vždy státi,
srdce chovat v čistotě,
hříchů všech se báti!

4. Nedopust nám trpěti
věčné smrti strasti,
s tebou kaž nám bydleti
v nebešťanů vlasti!

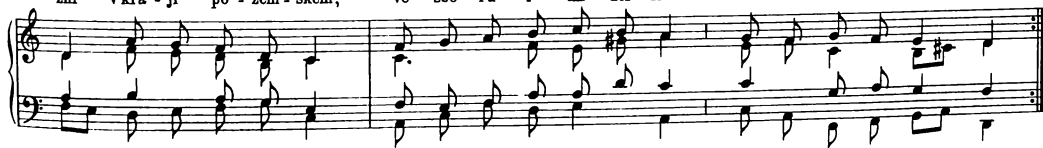
Sanktus.– Svatý, věčně svatý Bůh.

Při kyrie rorátů pondělních: „Uslyš naše zpívání.“ Rytmus třídobý změněn ve dvoudobý. 7. I.

1. Sva - tý, věč - ně sva - tý Bůh, chvá - lu je - mu vzdej - me, O - tec, Syn i sva - tý Duch,
2. Kri - ste, Pa - ne nej - vyš - ší, to - bě pí - seň slá - vy, Spa - si - te - li nej - draž - ší,

jenž v ne - bi by - tu - je, svě - tu vše - mu kra - lu - je, sva - tý je - mu pěj - me!
zní v kra - ji po - zem - ském, ve sbo - ru i an - děl - ském všech - no te - be zdra - ví.

Po pozdvihování.- Ó, co vedlo tebe.

Z kyrie rorátů na pondělí: „O co tebou hnulo“ Jako „Zdráv bud, Jezu Kriste“ Nápěv z 15. stol. při „Ave, gloriosa virgo“ ve Franusově k. z 1605, list 242b, při „Ave dei melos“ tamtéž, list 290b, při „Ave mitissima“ v Sedličanském k., list 114b, při „Vítej Jezu Kriste“ br. Jana Augusty v k Šatovském A XVII. T. T.

1. Ó - co ve - dlo te - be, že jsi tak se sní - žil, Mi - lost tvo - je vlád - ná, kte - rá
při - šel na svět sne - be, hříš - ným li - dem slou - žil?

po - mo - ci zná, ve - dla te - be na zem, spá - su při - ne - sla všem. Je - ží - ši Kri - ste!

2. Ty jsi lidstvo hříšné věčné smrti zbavil,
v lásce přenesmírné hříchy světa shladil.
Tělo a krev pravou v paměť dal jsi nám svou,
s námi býti žádáš, chlebe nebeský náš,
Ježíši Kriste!

Agnus.- V této době svaté.

Při aleluja rorátů na pondělí: „Tito jsou dnové“ Jako „O králi Matyášovi“ Nápěv podobný v 15. stol. při „Vale imperatrix“, podle níž upraven rytmus. T. T. T.

1. V té - to do - bě sva - té tře - ba bdí - ti nám, v níž - to spá - sa vze - šla

2. Ježíš Kristus, z rodu Davidova král,
přijde zas, by k soudu všechny lidi zval,
šťasten bude, kdo vždy v pravdě jeho stál.

3. Synu Panny čisté, Spasiteli náš,
kež i v soudu den nám milost svoji dáš,
ty jsi naše spása, světa Mesiáš!

Přijímání.- Kriste Ježíši.

V próze : vrátů na pondělí chorální notou: „Ó Jezu Kriste, Synu Panny čisté“ „Aula regia“ Latinský složil Mikuláš, biskup tábořský,
přeložil br. Adam Šturm. Slova upravena podle k. Samotulského R VIII. T. II.

2. Již od věčnosti
tys u veličnosti
roven Otci,
s ním jeden v podstatě
Bůh, i v moci.
Od počátku bylo vše
učiněno skrze tebe,
slunce, hvězdy, zem i nebe.

3. Život pověčný,
sám v sobě bezpečný,
chováš vždycky;
jen tebou obrozen
život lidský.
Smrti zlé se nebojí,
kdo v tvé víře pevně stojí,
se světa jde ku pokoji.

4. Tvého příchodu
po světa obvodu
všecko čeká,
jen duch temna tebe
vždy se leká.
Požehnej nám, žádáme,
co tvým jménem počínáme,
dej, ať svatě dokonáme!

5. Opatruj nás sám,
vždyť Otcem sluješ nám,
na své děti
rač milostivě dnes
pohleděti!
Osvobod' nás od zlého
a též syna kajícího
přiveď do království svého!

Závěr.— Divná milost stala se.

Při kyrie rorátů pondělních: „Divná se milost stala“ Nápěv z pol. 15. stol. při: „Olim te virentibus“ ve Vyšehradském rkpe asi z r. 1450, list 32a. Slova J. Tábořského, též v Kancionále českém, tišt. r. 1559 v Olomouci. *T. I.*

1. Di-vná mi-lost sta-la se, ple-sej zem-ská ří-še, při-šel svě-ta Spa-si-tel s ne-bes ja-sné vý-še.

2. Mnoho strasti vytrpěl
z vůle Otce svého,
aby lidstvo vykoupil
ode všeho zlého.

3. Jezu Kriste, žehnej nám,
chcem ti věrni býti,
uděl, bychom na věky
tebe mohli ctíti!

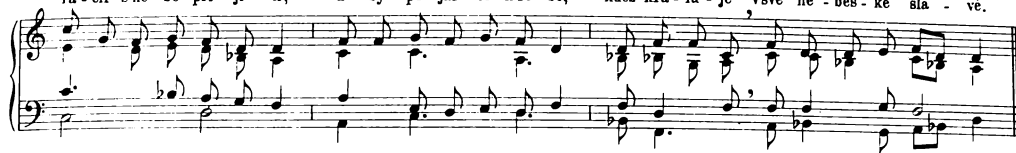
Roráty v úterý.

Introit. Chorál.

Ant. Vě-le-ní Kri-sta Je-ží-še, Sy-na Bo-ží-ho, pa-ma-tuj ka-ždá du-še věr-ná—

a po-chval je-ho, Pá-na své-ho, na tě vel-mi la-ska-vé-ho, kte-rýž pro-to

rá - čil sne - be při - jí - ti, a - by po - jal tě k so - bě, kdež kra - lu - je vsvé ne - bes - ké slá - vě.

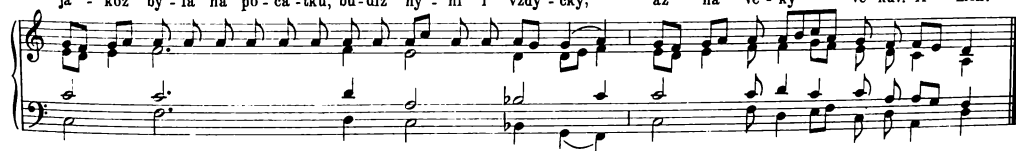
Ž Chvá - lu Bo - ží vy - pra - vuj - te v ne - bi an - dě - lo - vé, též dí - ky Bo - hu vzdávej - te vy, sva - tých za - stu - po - vé, -

ple - sej - te Stvo - ři - te - li své - mu vši - chní ná - ro - do - vé! Slá - va Ot - ci i Sy - nu i Du - chu sva - té - mu,

ja - kož by - la na po - čá - tku, bu - diž ny - ní i vždy - cky, až na vě - ky vě - kův. A - men.

Kyrie.– Vyslyš naše modlitby.

Při kyrie rorátů útěrních: „Uslyš modlitbu naši“ Jako „Ó bychom rozjímali“ Nápěv z pol. 15. stol. při: „Olim te virentibus“ ve Vyšehradském rkpe asi z r. 1450, list 32a. *T. I.*

1. Vy-slyš na - še mo-dlit - by, Bo - že věč - né spá - sy, al' se to - bě za - lí - bí pro - seb na - šich hla - sy!

2. Kriste, Pane nejvyšší, lásky věčné zdroji,
pomoc tvá žal utiší, rány duše zhojí.

3. Naplň duši láskou svou, sešli pomoc s nebe,
bychom s myslí nábožnou chválili vždy tebe!

Graduale.– Duše milý, přesvatý.

Při kyrie rorátů na úterý: „O milý Duše svatý“ Jako „Otče náš, milý Pane“ ze 16. stol. a „Intuemur enixam virgunculam“ v graduálu musejní knihovny pražské z r. 1512, sign. XIII A 2, list 161a. *T. I.*

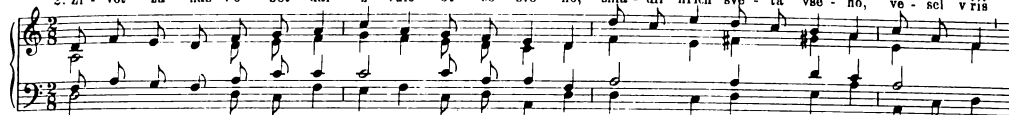
1. 2.

Du - še mi - lý, pře - sva - tý, rač da - rů svých nám přá - ti,
po-klad ne - bes bo - ha - tý svým věr-ným k spá - se da - ti! U - děl da - rů mou-dro - sti,

ra - dy, sí - ly, zbož - no - sti, by - chom s mys - lí o - chot - nou tvou vů - li cti - li sva - tou.

Při kyrie rorátu na úterý: „Jazyk lidský nemůže vypraviti toho: Těž při „Ave virgo nobilis“ ve Franusově k. z r. 1505, list 264a, při chorální in mensuralním santus a patrem v 15. stol. Slova br. Jana Augusty, též v k. Šamotulském B I. Z. Z.

1. Ja - zyk lid - ský Bo - ha chval, vděč - ně vzpo - meň to - ho, jak On nám Sy - na své - ho ano - bo dal,
2. Ži - vot za nás vo - bět dal z vůle Ot - ce své - ho, shla - dil hřích své - ta vše - ho, ve - šel v řis

Jo - zu Kri - sta ctné - ho, a - by skr - zo kříž ob - myl vi - nu, ve - dl nás k Ot - ci z no - ci stí - nů.
rá - je ne - be - ské ho; při - jde sou - dít nás a no - bes slá - vy, vlád - ce náš, Bůh a řlo - věk pra - vy.

Obětování.- Ó Duše svatý, Pane náš.

Při kyrie rorátů úterních: „Rač nám své požehnání dáti.“ Jako v rorátní písni v neděli při kyrie „Radujme se všichni nyní,“ v jejíž poslední sloce jest akrostich (Jan) „Táborský;“ též při písni „Iam venit aetas“ z 15. stol. T. //.

1. Ó Du - še sva - tý, Pa - ne náš, jenž sla - bost na - ší do - bře znáš, rač shů - ry se - slat da - ry své, kde v slá - vě

no - bes zá - ři - vě, s Ot - cem, Sy - nem by - tu - ješ, a tvor - stvu všo - mu kra - lu - ješ, ó Pa - ne Bo - že náš!

2. Ó Duše svatý, skloň s k nám
a činy naše spravuj sám,
uč duši cestu spásy znáš
a v pravdě Páně věrně státi!
Přispěj nám svou pomocí,
ať spásy dojdeme žádoucí,
ó božský vůdce náš!

3. Když světlem vládně zmatku vír,
zas pravda tvá mu navrát mir,
a duši bludem zmatené
dar víry sešlil blažené,
rozum světlem osvícuj
a zbožnost v srdci roznécuj,
ó učitelí náš!

4. Jas lásky tvé tak vznešene
dej sílu duši zeměné
a v žalu těš a posiluj,
a v boji světa s námi stůj,
rady uďel v úzkostech,
buď lékem srdci v strastech všech,
ó těšitelí náš!

5. Ó Pane, v chvíli poslední
ty s nebe mírně pohleďni
a z temnot bídy pozemské
veď duši v kraje nebeské,
tam, kde v slávě Otec, Syn,
vždy s sebou jeden Hospodin,
jest Pán a soudce náš!

Sanktus.- Jezu náš, mocný světa králi.

Při kyrie rorátů úterních: „Ježiši, nejmocnější králi!“ Jako „Svatý Lukáš o tom píše:“ Tež při písni „Cuncti nunc assurgentes“ z 1. pol. 15. stol. s nápěvem ve Franasově k. z r. 1505, list 248a. T. I.

1. Je - zu náš, moc - ný svě - ta krá - li, slá - va tvá zní svě - ta dá - lí, to - bě vše - chno
2. Se - stup k nám v té - to sva - té chví - li, srd - ci dej dar ne - bes sí - ly, by - chom te - be

pro - zpě - vu - je, jmé - no tvo - je zve - - le - bu - je, Bo - že náš, pl - ný cti a chvá - ly!
vrou - cně cti - li, sne - be - šta - ny ve - - le - bi - li, Je - zu náš, Spa - si - te - li mi - lý!

Po pozdvihování.- Pán nebeský, král andělský.

„Pán nebeský!“ Při próze rorátů úterních zvláštní nota Jana Táborského. Slova tištěna jsou v k. Miřinského z r. 1522 o 13 slokách.

1. Pán ne-be-ský, král an-děl-ský svět spasiť zá - dal
z mi - lo-sti své do-bro-ti - vé svý-so-sti nám dal vtě-le-né-ho Sy-na, an-děl-ské-ho Pá-na; bu-diž je-mu chvá-la!

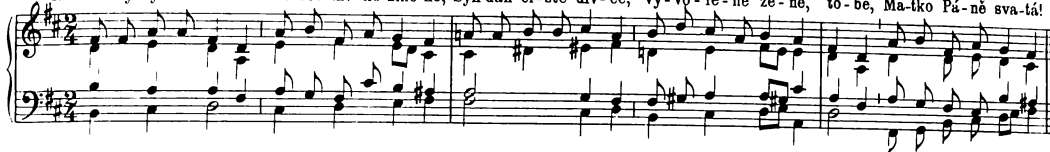
2. Po mnoho let čekal ho svět, na zem než přišel,
v příjemný čas prosebný hlas Bůh v nebi slyšel.
Za tu velkou milost,
všeho světa radost,
budiž jemu chvála!

Agnus- Z hvězdy vyšlo slunce.

29

Při aleluja rorátů úterních: „Z hvězdy vyšlo slunce“ Jako „Již mi pan Zdeněk z Konopiště jede“ Nápěv při „Auroram lucis“ v rkpe musejní knihovny pražské, sign. XIII A 2 z r. 1512, list 148a. Česká píseň samostatně o 14 slókách v rkpe univ. knihovny pražské, sign. XVII B 7, list 39a. *T. I.*

1. Z hvězdy vyšlo slunce v nebes divné změně, Syn dán čisté divce, vyvo-le-né že-ně, to-bě, Ma-tko Pá-ně sva-tá!

2. Otec Syna poslal
v zaslíbeném čase,
v služebnost ho poddal
k lidu svého spáse,
tebe, Pane Jezu Kriste!

3. Co nám vina vzala,
navrátila Panna,
když nám Syna dala,
Jezu Krista Pána,
v ráji zaslíbená žena.

Přijímání.- Pane, Jezu Kriste mileny.

Při kyrie rorátů na úterý z rorátníku v Novém Hradci Králové z r. 1581, list 80b: „Milý Pane náš, Jezu Kriste“ Jako „Hej, hej, nejezd Marku, utoneš“ nebo „Vzdejmež chválu, děkování“ Té při „Minula noční hodina“ *T. I.*

1. Pa - ne, Je - zu Kri - ste mi - le - ný, z Pan - ny čí - sté zro - ze - ný, slyš v ne - bi pro -

sby sy - nů svých, o - tevř lá - sky pra - me - ny a od - pust li - du své - mu hřích!

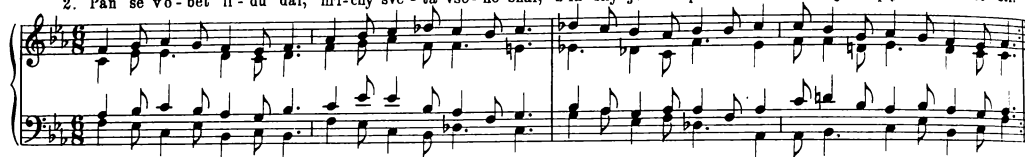
2. Přijď k nám, Kriste, Bože tajemný,
k spáse naší vtělený,
a naplň srdce láskou svou,
ve svůj stánek vznesený
změň duši naší blaženou!

3. Cesty naše říd a spravuj sám,
veď nás k nebes výšinám,
kde spolu s Otcem sídlo máš,
zahynouti nedej nám,
ó Jezu Kriste, Pane náš!

Závěr.- V Pánu svém se radujme.

Při kyrie rorátů úterních: „Veseliž se již nyní.“ Jako „Cedit hiems eminus“ z poč. 15. stol. Nota zvláštní, smíchaná, neobyčejná. Píseň celou v Šamotulském k., list 207b upravil br. Lukáš bakalář o přijímaní padlých, po přijaté milosti zase se navracejících k Bohu. *TL.*

1. V Pá - nu svém se ra - duj - me, Kri - stu vrou - cně dě - kuj - me, slav - me pí - sní ra - dostnou vždy lás - ku je - ho ta - jemnou!
2. Pán se vo - bět li - du dal, hří - chy své - ta vše - ho šnal, z lá - sky je - ho pl - no - sti nám boj - ně ply - ne mi - lo - sti.

Roráty ve středu.

Introit. Chorál.

Ant. Pro - rok e - van - ge - li - cký I - sa - i - áš pro - ro - ko - val i to - ho žá - dal si, řka:—

Ro - su vy - dej, ne - be, shů - ry, spra - ve - dl - nost, o - bla - ko - vé de - ště - te! O - tevř svo - je

srd - ce, li - de po - zem - ský, by - ste hod - ni spra - ve - dl - nost při - ja - li a spa - se - ní nám vze - šlé.

ž. Bůh rá - čil Cy - ra kvy - kou - pe - ní svým po - sla - ti, — a - by mo - hl do - břě Cy - rus Kri - sta před - o - bra - zo - va - ti, —

jenž rá - čil nás věč - né - ho vě - ze - ní u - cho - va - ti. Slá - va Ot - ci i Sy - nu i Du - chu sva - té - mu,

ja - kož by - la na po - čá - tku, bu - diž ny - ní i vždy - cky, — až na vě - ky — vě - kův. A - men.

Kyrie.- Zdráv buď, Pane Jezu Kriste.

Tropus třídobý v aleluja rorátů na středu: „Zdráv buď, Pane Jezu Kriste.“ Nápěv k samostatné písni rorátní přejat z tropu: „O Maria caeli via“ středověké chorální hymny mrskačů: „Alleluja, ave, benedicta Maria.“ Tropus, původně chorální, byl uveden v takt buď dvojdobý (graduál Slavětinský, str. 534) nebo v třídobý (Vyšebrodský rkp. č. 42 z r. 1410, list 89b), který přešel i do rorátů. Zde užito rytmu dvoudobého. *T. XI.*

1. Zdráv buď, Pa - ne Je - zu Kri - ste, Sy - nu Bo - ha Ot - ce je - di - ný,
2. Ty jsi svě - tlo, pra - vda, ži - vot, ty jsi ce - sta spá - sy bez - peč - na,

jenž jsi vtě - le na - zem při - šel, a - bys shla - dil svě - ta vše - ho vi - ny.
dej, at te - be vdě - čně ctí - me, Je - zu Kri - ste, lá - sko na - še vě - čna!

Graduale.- Podivme se pokoře.

Při kyrie rorátů na středu: „Podivme se pokoře.“ Nota zvláštní, pěkná Jana Táborského; táž při písni z 15. stol.: „Illustratam venustatem“ v Sedčanském kancionále, list 126b. Rytmus třídobý v prvním díle písne nahrazen dvoudobým. *T. I.*

Po - div - me se po - ko - ře, Sy - na Pan - ny či - sté,
s ne - bes na zem se - stou - pil k spá - se svě - ta ji - sté.) Zvo - lil pro - stin - kou

bet - lem - skou chyš, při - jal chu - do - bu po zem - skou, strast a bo - lest - ný kříž.

2. Za tu milost velikou vše at' Boha chválí,
zazvuč píseň radostná širou světa dále:
Noci hluboké pominul stín,
přišel Mesiáš slíbený,
Otce jediný Syn.

Evangelium.- Ejhle, spásy slunce jasné.

Při próze rorátů na středu: „Jasné slunce, jenž nehasne.“ Nota pěkná, zvláštní, složení br. Jana Táborského ve Vyšehradském rkpe asi z r. 1450, list 30b při „Consolator, gubernator;“ též při: „Jakož jest Bůh krále toho: „Přišel jest k nám obr silný“ br. Jana Augusty v Šamotulském k. A XX. T. I.

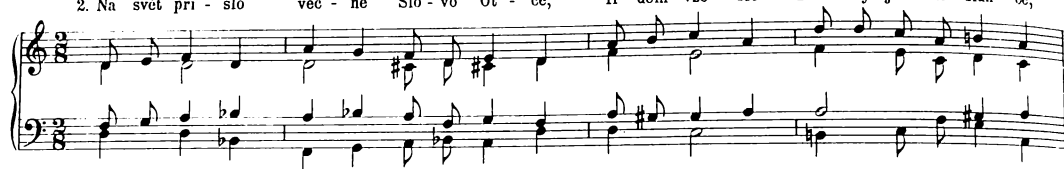
1. Ej - hle, spá - sy slun - ce jas - né vzchá - zi ze - mi šťast - né,
2. Zdrá - va bu - diž, po - že - hna - ná, na - de všech - ny sla - vná,

an - děl Bo - ži Pan - ně ne - se zvěst, od Bo - ha že vy - vo - le - na jest.
z te - be vzej - de spá - sy na - ší květ, je - hož če - ká v tou - ze vše - chen svět.

Obětování. – Aj, ja dívka.

Při próze rorátů na středů: „Aj, já dívka Pána velikého.“ Nápěv při: „Cuncti nunc assurgentes“
v k. Franusové z r. 1505, list 248a. *T. I.*

1. Aj, já dív - ka Pá - na ve - li - ké - ho, staň ze vŭ - le Bo - ha vše - moc - né - ho,
2. Na svět při - šlo věč - né Slo - vo Ot - ce, li - dem vze - šlo zhvě - zdy jas - né slun - ce,

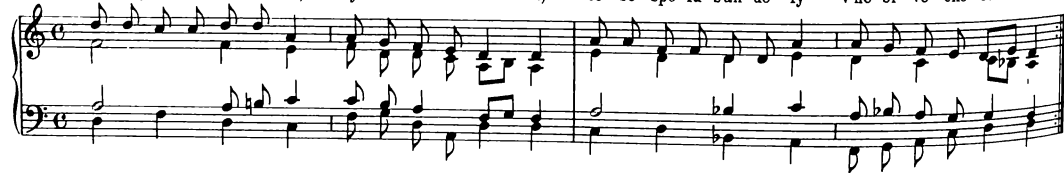
1. bu - du ma - tkou Pá - na své - ho, Me - si - á - še slí - be - né - ho, jenž je spá - sou lid - stva ve - škc - ré - ho.
2. ve květ rů - že vy - pu - če - la, po - dle slo - va arch - an - dě - la, Pan - na či - stá Kri - sta svě - tu da - la.

Sanktus. – Chvála Bohu našemu.

Při próze rorátů ve středů: „Chvála Bohu mocnému!“ Nápěv častý v rorátech. *T. I.*

1. Chvá - la Bo - hu na - še - mu, jenž dal Sy - na své - ho, sva - tý, sva - tý, zpí - vej - me, slav - me jmé - no je - ho!
2. Kri - ste, u - děl mi - lo - sti, by - chom zbo - žně ži - li, te - be spo - lu san - dě - ly, v ne - bi vě - čně cti - li.

Po pozdvihování. – Jakož svatí proroci.

Při aleluja rorátů na středu: „Jakož o tom proroci.“ Napěv častý v rorátech.

1. Ja - kož sva - tí pro - ro - ci za dnů do - by dá - vné
(li - du vše - mu hlá - sa - li při - ští Kri - sta sla - vné: to - ho svět se do - če - kal

v ten - to ra - dost - ný čas, Sy - na své - ho O - tec dal, a - by vy - kou - pil nás.

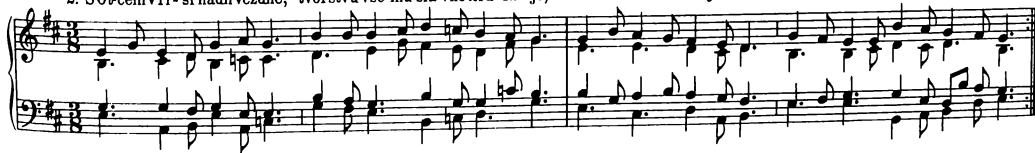

2. Jehož sbory andělů v ráji věčně chválí,
mezi námi vyvolil stánek sobě stálý.
Roven Otci od věků, přijal bolestný kříž,
nebe vrátil člověku, ráje blaženou říš.

Přijímání. – Kristus, slávy věčné král.

Při próze v rorátech na středu: „Kristus svou božskou mocí.“ Nota zvláštní, velmi snadná, k níž se zpívaly různé lat. písně v 15. stol., jako „Vale Jacob stellula, Patrem omnipotentem.“

1. Kri - stus, slá - vy vě - čné král, při - jal na - še tě - lo smr - tel - né, a - by se - be vo - bět dal, nám pak vrá - til ne - be ztra - ce - né.
2. So - cem vří - ši nadhvězdné, tvorstvu vše - mu sla - vně kra - lu - je, vsvá - to - stí zde ta - jem - né me - zi ná - mi skry - tě by - tu - je.

Agnus. – Jezu, spáso světa veškerého.

Při kyrie rorátů na středů: „Ukrotils hněv Boha“; nápěv též při písni „Benedictum fructum“
v Sedláčském kancionále, list 115b. *T. I.*

1. Je - zu, spá - so svě - ta veš - ko - ré - ho, shlédni s nebes vý - še k prosbě li - du své - ho a rač věr - né svo - je zba - vi - ti zlé - ho!
(U - veď du - ši vrá - je ja - sné brá - ny, Pa - ne Je - zu Kriste, Sy - nu či - sté Pan - ny, vzác - ný chle - be spá - sy, s ne - be nám da - ný!

Závěr. – Vzdejme díky.

Při próze rorátů na středů: „Bůh Otec z své milosti“ Jako „Elško milá, srdečná“ z 15. stol. *T. II.*

1. Vzdej - me dí - ky, chvá - lu, čest, že Bůh se smi - lo - val, s ne - be zprá - vu ra - dost - nou dnes svě - tu vše - mu dal.

2. Anděl Boží Gabriel zvěst Panně oznámil,
že již přijde Spasitel, jenž světu slíben byl.

3. V písni chvály na věky bud' Pán náš vzeleben,
z jehož velké milosti nám vzešel spásy den.

Roráty ve čtvrtek.

Introit. Chorál.

Ant. Ro - su dej - te, ne - be - sa, jež dřív jste by - la mē - dě - ná, ja - ko ze - mě že - le - zná,

když - tè na - še hří - chy od - dě - li - ly du - ši na - ši od Bo - ha; hle, Bůh rá - čil na svět mi - le

shléd - nou - ti, když Syn je - ho pro na - še spa - se - ní rá - čil na svět při - ji - ti.

ž. Přij - miž ro - su ne - be - skou, ó Pan - no Ma - ri - a, — a - bys Du - chem sva - tým

po - ča - la nám Ho - spo - di - na, — všech li - dí je - din - ké - ho Spa - si - te - le, Je - zu Kri - sta Pá - na.

Slá - va Ot - ci i Sy - nu i Du - chu sva - té - mu, — ja - kož by - la na po - čát - ku,

bu - diž ny - ní i vždy - cky, — až — na — vě - ky — vě - kův. A - men.

Kyrie. — Věrný křesťan Pánu pěj.

V introitu rorátů na čtvrtěk: „Radostná ta zpívání“; též při „Radujme se společně“ v próze na pátek. *T. I.*

1. Věr - ný křesťan Pá - nu pěj, v pís - ni čest a chvá - lu vzdej, v tomto ča - se posvá - t - n - ém ple - sej Bo - hu v srd - ci své - m!

2. Ejhle, blízko jest již Pán,
jenž byl Otcem světu dán,
aby nesl lidem všem
spásu v čase slíbeném.

3. Chválen budiž jeden Báh,
Otec, Syn a spolu Duci,
plesej všechno stvoření,
k nebi zpěv ať díků zní!

Graduale.- Aj, těžkost věčně neblahou.

39

Při kyrie rorátů na čtvrtek: „Těžkost věčnú“; nápěv při „Ad honorem et decorem“ v graduálu musejní knihovny pražské, sign. XIII A 2 z r. 1512, list 146b. *T. III.*

1. Aj, těž - kost věč - ně ne - bla - hou
2. Hle, z rá - je sí - del bla - že - ných

po - tom - kům svým pra - o - tec A - dam způ - so - bil
o - pu - štěn šel, vý - či - tek bří - mě vsrd - cí svém

1. či - nem svým zlým,
2. bez kon - ce měl;

slo - vem když lstným
bo - lest a žel

od - du - cha zlé - ho sve - den byl.
ne - sl - sí z rá - je vbí - dy zem.

Evangelium.- Aj, šťastná byla chvíle.

Při próze rorátů na čtvrtek: „Šťastná to byla chvíle“; též při „Depromemus laudes deo creatori“ v rkpe univ. knih. v Praze, sign. VI C 20a, list 39b.

1. (Aj, šťastná by-la chví-le, v ra-dost změnil se žal, že v ne-dalekém ča-se při-jde k ná-ro-da spá-se Kri-stus, sli-be-ný král.
(když Bůh sám Panně mi-lé zprá-vu an-đelskou dal,

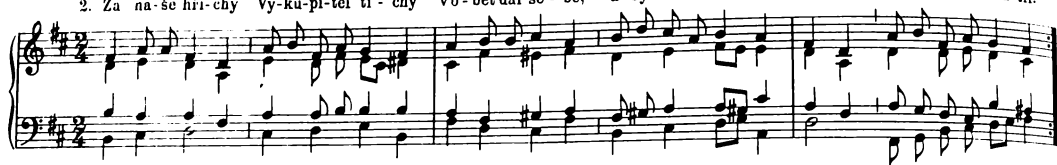

2. Nuž, vzdejme díky Pánu, spásy nastal nám čas,
v říši nadehvězdých stanů chvály zaplesej hlas;
neb světu z Panny čisté přijde Spasitel jistě,
aby vykoupil nás.

Obětování.— Bůh Syna svého.

Při kyrie rotatů na čtvrtk: „Snažme se k tomu“; též v úterý: „Z hvězdy vyšlo slunce“ *T. IV.*

1. Bůh Sy-na své-ho pos-lal je-di-né - ho s ne-be-ské vý - še, své-mu li-du ne-hod-né - mu.
2. Za na-še hří-chy Vy-ku-pi-tel ti - chý vo-bět dal se - be, a-by li-dem-ne - be vrá-til. kte-ré A-dam z-tra-til.

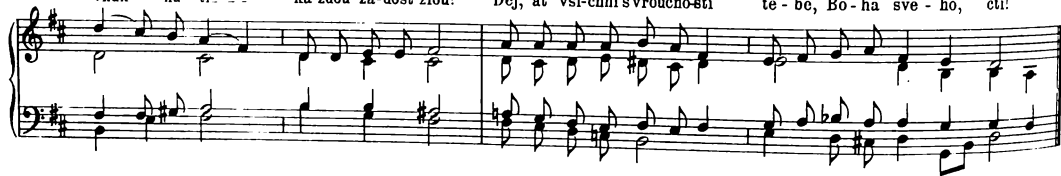
Sanktus.— Králi nebes výsostí.

V próze rotatů na čtvrtk: „Králi vši šlechetnosti“; též při „Factor cæli et terræ“ v Sedlčanském k., list 119a.

- 1 Krá - li ne-bes vý - so - stí, ště - drý dár-ce mi - lo - stí, — od-vrať mo - cí svou du - cha zlé - ho

- vnu - ku - ti ... ka-ždou žá-dost zlou! Dej, ať vši-chni svroucno-stí te - be, Bo - ha své - ho, ctí!

2. Jezu Kriste milný, Boží Synu vtělený, Spasiteli náš,
který v nebi s Otcem svým trůn své slávy máš,
rač nás rukou milostnou vésti šťastně v říši svou!

3. Bůh náš, Otec vznešený, jeho Syn i milný, spolu svatý Duch.
ve Trojici jediný, nerozdílný Bůh,
svatý, svatý, svatý Pán věčně budiž uctíván!

Po pozdvihování. – Což byl Adam ztratil.

41

Při kyrie na čtvrtk: „Což byl Adam ztratil skrz jabka jedení!“ Jako „O králi Matyášovi!“
Podobně „Zdravas císařovno“ v lat. k. Jistebnickém, list 219a. T. III.

1. Což byl A - dam ztra - til kdys vrá - ji hří - chem svým, Je - zíš Kri - stus vrá - til
zas dě - tem E - vi - nym, z Pan - ny či - sté zro - zen byv di - vem ta - jem - ným.

2. S nebe dolů sstoupil a nesl světa kříž,
trpěl mnohé hany a smrti strast a tíž,
vyšel z hrobu slavně, tak zkazil smrti říš.

3. Nyní v nebes slávě, hle, s Otcem přebýváš,
nade všemi tvory trůn moci věčné máš,
Jezu Kriste, králi, ó Mesiáš! náš!

Agnus. – Aj, vykvet nám prut Arona.

Při kyrie roarát na čtvrtk: „Vykvetla hůl Aronova!“ Jako „Aron virga floruit!“ a „Virgo felix et serena“
ve Franusové kancionále z r. 1505, list 294b a 263b. T. IV.

1. Aj, vy - kveť nám prut A - ro - na, když svě - tu z ro - du Ju - do - va byl k spá - se Kri - stus dán.

2. Duch zlý je slavně přemožen,
a světu vzešel spásy den,
zpěv zní dnes z rajasých bran.

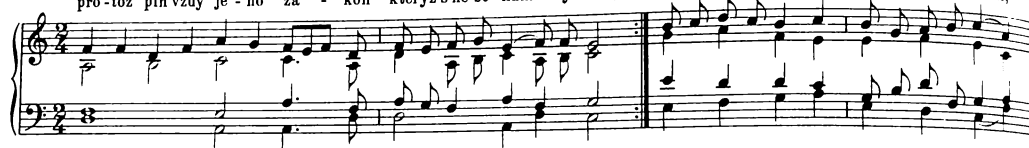
3. Ó Kriste, z Panny zrozený,
jenž mír všem dáváš blažený,
tys slávy věčné Pán!

Přijímání.— V čem je základ věčné spásy.

Při kyrie rorátů na čtvrtky: „V čemž spasení založeno“; též při „Imperatrix gloriosa plena laudum titulis“ ve Vyšehradském rkpe asi z r. 1450, list 48b. *T. I.*

1. V čem je zá - klad věč - né spá - sy, zje - vil li - dem Kri - stus Pán,
pro - tož plň vždy je - ho zá - kon kterýž s ne - be nám byl dán,

a - by to - bě Kri - stus chvá - lu jed - nou vzdal,

že jsi na své skut - ky pil - ně po - zor dá - - val,

v je - ho pra - vdě věr - ně stál.

2. Člověk toužil cestu znáti, jež by vedla k Bohu blíž,
ale jenom pravda Páně vede duši v ráje říš.
Proto snaž se každý, abys Krista znal,
vůli jeho plnil, účtu jemu vzdával
a všech skutků zlých se bál.

3. Kristus základ naší spásy, cesta k Otci bezpečná,
život náš a světlo naše, radost, touha jediná.
Kéž i srdce naše jemu věrna jsou,
by je v této době ve svatyni vzácnou
přítomností změnil svou.

Závěr.— Velebí má duše.

Při aleleluja rorátů ve čtvrtky. Slova jsou výkladem chvalozpěvu mariánského „Magnificat“

1. Ve - le - bí má du - še v ple - su a ra - do - sti

Pá - na věč - né spá - sy.

2. Aj, již od té chvíle zástupy národů
v neustálé chvále po světa obvodu
slaviti mne budou, dívku Páně chudou,
v radostném závodu.

3. Veliké mi věci Hospodin učinil,
Pán můj nejvyšší svatý ve mně si zalíbil.
Duši bohabojné dary nebes hojné
od věků připravil.

4. Ramenem své moci pyšné On rozptýlil,
sesadil i mocné, snižené povýšil.
Nasycuje lačné, bohatce však prázdné
od sebe propustil.

5. V lásce své se ujal národa svatého,
pamětliv jsa slibu praotcům daného,
z Judova že rodu přijde spása lidu
od Boha věčného.

Roráty v pátek.

Introit. Chorál.

Ant. Pa - tri - ar - cho - vé sva - tí, A - bra - ham i ji - ní mu - ži po - bož - ní, Bo - hu mi - lí, ctnost - mi do - brý - mi,

pří - klad - ný - mi ve svém ži - vo - tě se skvě - li; po své smr - ti vši - chni do tem - no - stí šli,

v tem - no - stech pak vo - la - li a svě - tlo spá - sy u - zřít žá - da - li.

Ž. Když po - stvo - ře - ní svě - ta mno - ho let pře - šlo, — teh - dy to dra - hé svě - tlo ot - cům v tem - nostech zkve - tlo —

a skr - ze ži - vot či - sté Pan - ny Ma - ri - e na svět jest vze - šlo. Slá - va Ot - ci i Sy - nu i Du - chu sva - té - mu,

ja - kož by - la na po - čá - tku, bu - diž ny - ní i vždy - cky, — až na vě - ky vě - kův. A - men.

Kyrie.— Všichni praví milovníci Boží.

45

Při introitu rořátů na pátek: „Všichni praví Boží milovníci“; též při „Stabat mater“ jako „Náš milý Bože, taříčku s nebe“ 7. II.

1. Všichni pra-ví mi-lo-vní-ci Bo-ží Bo-hu své-mu v-ka-jíc-no-sti slou-ží vad-ven-tu mi-lo-sti-vý čas.

2. Spolu slaví v upomínce věčné
příchod Krista, který v lásce věčné
žádal si vykoupiti nás.

3. K němu zdávna prorokové lkali,
spásu světa viděti si přáli,
k Pánu zněl touhy jejich hlas.

4. Nebes vládce slyšel jejich hlasy,
poslal na svět Slovo věčné spásy
s výsosti v zaslíbený čas.

Graduale.— Otče, slyš synů svých.

Při kyrie na pátek v rořátku královéhradeckém z. r. 1581, list 173b: „Otče nebeský pro zásluhu syna“ Též při rořátních písniích: „Utěšiteli slavný“, „Maria Panno“; při „Ave, genitrix“ v Sedlčanském k., list 171a.

1. Ot - če, slyš sy - nů svých hla - sy pro - seb - ně pro mu - ky Kri - sto - vy, rá - ny je - ho
2. A - men pěj ra - dost - ně, všech-no stvo - ře - ní, Bůh Sy - na po - slal nám, by - chom do - šli

bo - lest - ně dej du - ši mi - lost svou, za niž se - be Spa - si - tel dal vo - bět kr - va - vou.
spa - se - ní, buď Ot - ci, Sy - nu čest, spo - lu Du - chu sva - té - mu, jenž vždy jím ro - ven jest.

Evangelium.— Veliká je dobrota.

Při kyrie rorátů na pátek: „Ó dobroto veliká“ Jako „Umučení našeho Pána milostného“ T. II.

1. Ve - li - ká je do - bro - ta la - ska - vě - ho Ot - ce, kte - rý v rá - ji li - dem byl mi - lo - srd - ný soud - ce;
2. Zá - ko - na když ne - dba - li, při - ká - zá - ní je - ho, ve smrt věč - nou u - pa - dli, pod moc du - cha zlé - ho

vi - da je - jich lí - tost, žal, slo - vem lá - sky vlíd - ným spá - sy den jim zvě - sto - val, za - hy - nou - ti ne - dal svým věr - ným.
A - le On je po - tě - šil v bí - dě je - jich těž - ké, spá - su po - slat za - slí - bil li - dem hříšným vlas - ce své vel - ké.

Obětování.— Pějme píseň radostnou.

Při aleluja rorátů na pátek: „Sladkou píseň radostnou“; též v Šamotulském k. S I při písni: „Probuď se v mysli věrný“

1. Pěj - me pí - seň ra - dos - tnou v tu - to do - bu mi - lost - nou, vzdej - me dík Kri - stu, Pá - nu své - mu!

2. Kristus, slávy věčné král,
pro nás snášel bídu, žal,
vzdejme dík Kristu, Pánu svému!

3. Vydal tělo, duši svou
na smrt kříže bolestnou,
vzdejme dík Kristu, Pánu svému!

Sanktus.— Kristus syny zvolené.

47

Při introitu rorátů na pátek: „Kristus své vyvolené“ Těž při „Olim te virentibus“ v mus. graduálu z r. 1512, sign. XIII A 2, list 166b. *T. I.*

1. Kri-stus sy-ny zvo-le-né z hří-chu vše-ho ob-myl kr-ví svo-jí pře-dra-hou, kte-rou za nás vy-lil.

2. Svatý, svatý, zpíváme, Pánu světa všeho,
pro-me, ať nás dovede do království svého.

3. Bychom v jeho království účastenství měli,
s anděly a svatými chválu jemu pěli.

Po pozdvihování.— Duše naše Boha chval.

Při próze na pátek: „Radujme se společně“ Jako „Pane Bože, dejž poznati“ Slova též v bratrském k. z r. 1501 a v Šatovském k. O XVIII („Radujme se vždy společně“) br. Matěje Kunvaldského. *T. I.*

1. Du-še na-še Bo-ha chval, sla-ven buď vždy ne-bes mocný král, Tvůrce svě-ta, O-tec Bůh, je-ho Syn i pře-sva-tý Duch!
2. Kte-rýž v ten-to sva-tý čas rá-čil o-pět o-bla-ži-ti nás, všechny k sobě v lá-sce zve, svě-tu ne-se spa-se-ní své.

Agnus.— Ty jsi dárce nebes síly.

Při kyrie na pátek: „Kriste, tys naše lékařství“ Nota pěkná Jana Táborského. Těž při rorátních písních na středu: „Jakož jest Bůh králež;“ „Jasně slunce“; při „In hac die decantemus“ *T. I.*

1. Ty jsi dár-ce ne-bes sí-ly, lé-kař du-še mi-lý, to-bě chvá-lu ne-bes zpí-vá řiš, Bo-žes-ky-tý, jenž tu s ná-mi dlíš!
2. Odpuš-li-du své-mu hří-chy, Je-zu Kri-ste ti-chý, v du-ši při-prav so-bě či-stý chrám, světlem lá-sky na-plň du-ši nám!

Přijímání. — Bože věčný, Duše svatý.

Při kyrie rorátů na pátek: „Milý Pane, Duše svatý“ Jako „Svatý Lukáš o tom píše“

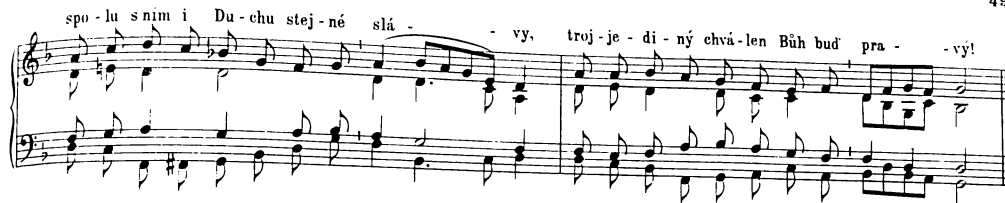
2. Byl jsi s námi v bídě, zmatku,
těšil, sílil od počátku,
k sobě lidstvo vlídně volal,
spásu jemu sliboval.

3. Počat z tebe, zrozen z Panny,
Ježíš Kristus požehnaný,
jenž nám pokrm s nebe dává
a zde skrytě zůstává.

Závěr. — Poděkujmež nebeskému Otci.

Při aleluja na pátek. Těž při písni arcibiskupa z Jenšteina „Mittitur archangelus“ o Zvěstování Panny.
Marie ze 14 stol. T. //.

2. Kristus chtěje smyti světa hrichy,
něstí tresty lidské zloby, pýchy,
rovným nám se podle těla stává,
sebe sama v obět Otei dává.

3. Jezu, slyš nás v této svaté chvíli,
milost tvá ať duši naši sílí,
žehnej nám a sešli pokoj stálý,
v nebi dej, ať duch náš tebe chválí!

Roráty v sobotu.

Introit. Chorál.

Ant. Ro - su dej - te, ne - be - sa, a tou svaž sr - dec lid - ská, ó věč - ná mou - dro - sti bož - ská; — u - slyš ú - pě - ní,

zde na ze - mi, te - beť vzý - vá vše stvo - ře - ní! Pa - ne Bo - že, u - čin' sná - mi mi - lost svou,

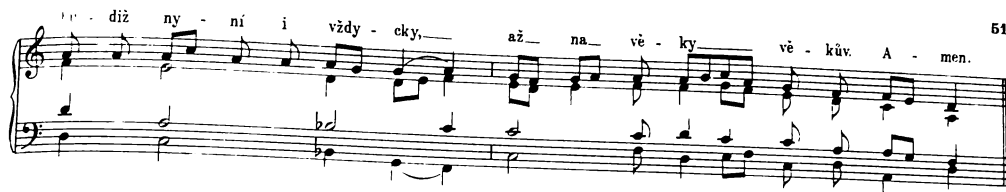

sprost' nás ža - lu, trá - pe - ní, u - děl du - ši spa - se - ní pro ta - jem - né své pře - sva - té vtě - le - ní!

Ž. Prij - miž ro - su ne - be - skou, ó ží - zni - vá ze - ně, — srd - ce zkrou - še - ná

prij - mě - těž mi - lost Spa - si - te - le své - ho! Slá - va Ot - ci i

Sy - nu i Du - chu sva - té - mu, — ja - kož by - la na po - čá - tku,

Kyrie.- Nebe rosu vydalo.

Při introitu na sobotu: „Nebesa rosu dala.“ Častý nápěv v rorátech v neděli, ve středu, ve čtvrtek a v sobotu. *T. I.*

2. Kristus, světa Spasitel,
všech tvorů mocný Pán,
z Panny divem narozen,
byl lidstvu s nebe dán.
Buď Pánu věčná čest!

3. Slávu Otce opustil
a rovným se nám stal,
s námi stále býti chtěl,
jenž všech je světů král.
Buď Pánu věčná čest!

4. Snášel naše neduhy
a bolů mnohých žal,
aby Otec smířený
všem spásy věčné přál.
Buď Pánu věčná čest!

5. Kristus nás tak miloval
a nesl žalů tíž,
bránu ráje otevřel
a v slávy vesel říš.
Buď Pánu věčná čest!

Gloria.- Tvorstvo všechno Boha Otce vděčně chval.

Při kyrie rorátů sobotních: „Bůh Otec ráčil!“ též v rorátech nedělních: „Ó přestátná hodina!“

1. Tvor - stvo vše - chno Bo - ha Ot - ce vdě - ně chval, Sy - na své - ho je - di - né - ho své - tu dal;

spá - sy den se na pl - nil, Kri - stus na zem se - stou - pil, me - zi ná - mi stá - nek si zvo - lil.

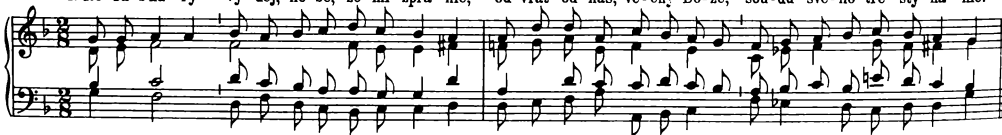

2. Uvaž křesťan lásky zázrak, jenž se stal,
tělo naše přijal světa všeho král,
slávu jemu zpívejme,
příchod jeho vítejme,
Pánu svému v úctě se klaňme!

Graduale.- Rosu shůry.

Při introitu na sobotu: „Rosu dejte nebesa již!“ Jako „Králi Kristu, Bohu Otci!“ též nápěv při „Regi regum domini“ v Sedláčském kancionále T. I.

1. Ro - su shů - ry vy - dej, ne - be, ze - mi zpra - hlé, od - vrať od nás, vě - čný Bo - že, sou - du své - ho tre - sty ná - hlé.

2. Pro hřích lidstva vydal v zkázu všechno živé,
zachoval však Noemovy syny všechny spravedlivé.

4. Zákon Páně v srdci věrném zachovává,
Bohu svému slovem, skutkem úctu, čest a chválu vzdává.

3. Blaze tomu, kdo se všeho hříchu chrání,
spravedlivě v světě žije, Bohu slouží bez ustání.

5. Jezu Kriste. Bože lásky neskonale,
naplň duši lidu svého světlem lásky dokonalé!

6. Račiž, Pane, srdci dáti lítost pravou,
odpuť hřích a viny naše, oblaž duši nebes slávou!

Evangelium.- Zdána Bůh co uložil.

V próze na sobotu: „Což Bůh zdávna uložil!“ Jako „Elško milá, srdečná“ z 15. stol. Častý nápěv v rorátech. *T. II.*

1. Zdá - vna Bůh co u - lo - žil v své ra - dě ta - jem - né, mi - lost je - ho zje - vi - la dnes Pan - ně zvo - le - né.

2. Poslal v město Nazaret
hle, svého anděla,
jasem slávy nebeské,
se země zaskvěla.

3. V bázni Panna Maria
se před ním skláněla,
neboť slova předivná
to jistě slyšela.

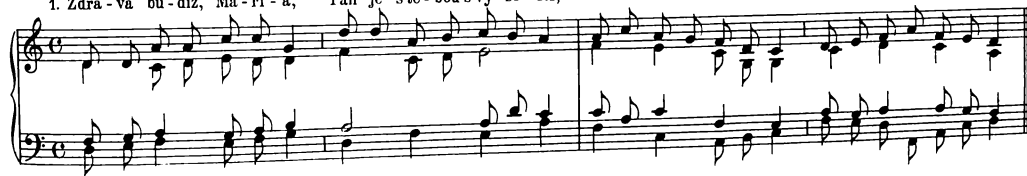
4. Požehnal ti nad jiné
náš Bůh a Stvořitel,
v tobě stánek vyvolí
všech lidí Spasitel.

5. Nestrachuj se, Maria,
jak vše to může být,
věz, že mocný nebes Pán
vše může učinit!

Obětování.- Zdráva budiž, Maria.

Při alcluja na sobotu: „Zdráva, plna milosti!“ Častý nápěv v rorátech. *T. I.*

1. Zdrá - va bu - diž, Ma - ri - a, Pán je ste - bou s vý - so - sti, me - zi vše - mi že - na - mi ty jsi pl - na mi - lo - sti.

2. Budeš matkou blaženou
Jezu Krista milého,
Synem Božím bude slout
plod života čistého.

3. S bázní svatou přijala
Panna zvěsti andělské:
Staň se, děla pokorné,
podle vůle nebeské!

Sanktus.– Nejmocnější Bože Otče.

Sanktus na sobotu z rořatníku v Novém Hradci Králové z r. 1581, list 218a. Nápěv, původně chorální k latinskému sanktus, mensurován v čes. rkpech na př. v Sedláčském k., list 112a.

Nej - moc - něj - ší Bo - že Ot - če, vždy - cky sva - tý, nej - mou - dře - jší Sy - nu Bo - ží sva - tý

nej-do-bro - ti - věj - ší Tě - ši - te - li, v da - řích hoj - ný, pů - vod - ce pra - vdy, Du - še sva - tý! Ho - spo - din jsi

Bůh zá - stu - pů, pl - na jsou ne - be - sa vše - chna i ze - mě tvé cti, slá - vy, bla - ze je to - mu, kdož tě chvá - lí.

Po pozdvihování.– Požehnaný, Jezu Kriste, dobrý!

55

Benediktus na sobotu z roarátníku v Novém Hradci Králové z r. 1581, list 218b. Pokračování předešlého.

Po - že - hna - ný, Je - zu Kri - ste do - brý, pro - seb - né hla - sy v ne - bi jsi sly - šel,

v smr - tel - ném tě - le na svět jsi při - šel k spá - se tvo - rů svých. Jenž's byl po - slán svě - ta smí - řit hřích,

na - plň všech žá - dost, du - ši dej mi - lost, v ne - bi pak ra - dost, u - veď ji v brá - ny sí - del věč - ných!

Agnus.- Beránku Boží, Ježíši Kriste.

Agnus na sobotu z rorátníku v Novém Hradci Králové z r. 1581, list 219b. Pokračování předešlého.

Be-rán - ku Bo - zí, Je - zí - ši Kri - ste, Spa - si - te - li náš, jenž - to jsi snal hři - chy svě - ta ce - lé - ho,

vě - ři - me pe - vně, dou - fá - me sil - ně, pro - sí - me te - be, smi - luj se, Kri - ste, Bo - že náš!

Přijímání.- Vítej, milý Jezu Kriste.

V próze rorátů sobotních. Počátek textu ze 14. stol. v rkpe univ. knih. v Praze, sign. XVII F 30. T. VII.

Ví - tej, mi - lý Je - zu Kri - ste, jenž ses vtě - lil v Pan - ně či - sté,

2. Tvůrce mocný světa všeho
poslal Syna jediného,
aby věčně žili,
kdož mu věrní byli,
v království jeho.

3. Odřekněm se nepravosti,
hříchů všech a hněvu, zlosti,
žijme vždycky střídme,
spravedlivě, mírně
v lásce a ctnosti!

4. V naději a víře pevně
čekej každý slávy zjevné
Boha velikého,
Spasitele svého,
Ježíše Krista!

5. Roven s Duchem slávon,
moci nebeskému svému Otci,
v těle přijde s nebe,
aby vydal sebe
za hříchy naše.

6. Synu Boží, Jezu Kriste,
věčný dárce spásy jisté,
jediná jsi cesta
do věčného města
pro syny lidské.

7. Ty jsi láska, pravda věčná,
naděj naše nekonečná,
kdož tě, Pána svého,
zapře milostného,
běda mu bude.

8. Jezu Kriste, rač nám dáti,
bychom tebe mohli znáti,
tebe vždycky ctili,
věrní tobě byli.
Dej to Bůh! Amen.

Závěr. – Aj, já dívka nejnižší.

V próze na sobotu: „Aj, já vece pokorná!“ Nápěv častým v rorátech, též při „Virginis nunc filium“ v Sedláčském kancionále, list 132b.

2. Vše at v písní radostné díky Otci vzdává,
Syna jeho s anděly ctili neustává!
Jezu Kriste vtělený, vítěj v pozemský kraj,
láska tvoje vrátila lidstvu nebeský ráj.

Písně adventní.

Pán, hle, přijde.

„Hle, přijde Pán, Spasitel náš“ Šteyrův kancionál z r. 1683, str. 25. T: //.

1. Pán, hle, při-jde k spá-se na - ši, čiň - me ce - sty při - mé, vsrd-ci svěm af Me-si - á - ši stá-nek u - pra-ví - me!

Při-jde, při-jde Vy - ku-pi - tel, vstříc mu vši-chni spěj - me. při-jde svě-ta Ob - no - vi - tel, chvá-lu Bo - hu vzdej - me!

2. O němž svatí prorokové
zprávu světu dali,
jehož slávu národové
spatřit sobě přáli:
Přijde...

3. Slyšel Otec lidské lkání
na nebeské výši,
poslal ve svém smilování
Syna zemské říši.
Přijde...

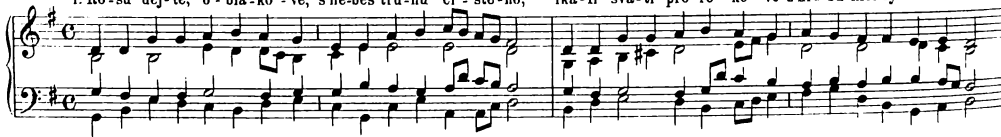
4. Hle, již anděl Panně čistě
radostnou zvěst hlásí:
Matkou máš se státi jistě
Pána věčné spásy.
Přijde...

5. Protož složme nepravosti,
výhost dejme zlému,
připravujme v kajenosti
srdce Pánu svému:
Přijde...

Rosu dejte, oblakové.

Nápěv ve Veitově Chorální knize z roku 1846, č. 81. Slova podle k. královéhradeckého z r. 1846.

1. Ro-su dej-te, o - bla-ko - vě, s ne-bes trů-nu či - stó-ho, lka-li sva-tí pro-ro - ko - vé z hro-bu klet-by tma-vé - ho.

2. K slovu Páně z lůna ráje anděl jasný Gabriel
v galilejské spěchal kraje, k Panně čisté takto děl:
Zdrávas, Panno vyvolená, nade všechny povýšená,
matkou Syna bytí máš, jemuž jméno Ježíš dáš!

3. A tu přišel Vykupitel, otcům dávno slíbený,
přišel světa Obnovitel, Spasitel, Bůh vtělený.
Zahnal stín a temno noci, zkroutil zlobu v její moci,
zavzní jemu písní sbor, účtu vzdej mu každý tvor!

4. Vína dávná zahlazena, člověk Bohem vykoupěn,
brána nebes otevřena, lidstvu nastal spásy den.
Mízi noci úzkost, zmatek, lidské lásky nedostatek
doplňuje dobrý Bůh, slav ho věčně každý duch!

5. Zničil vládu ducha zloby, lidstvo všechno k Otci zve,
ejhle, jitro nové doby svítá v krásě zářivé.
Nebesa se rozjasňují, slávu Bohu prozpěvují,
budiž pokoj lidem všem, s nebem plesá šťastná zem.

6. Přijels, Kriste zaslíbený, k hoďům tvým se strojme,
k tobě, Jezu lásky plný, s pokorou se blížíme.
Aleluja, svatý, silný, sláva tobě, nesmrtelný,
budiž od nás veleben, věky věků věčně ctěn!

Slunce z hvězd vyšlo již.

„Slunce z hvězd již vyšlo.“ Český kancionál z roku 1599, rkp. muzea královéhradeckého sign. B 5, list 101b. Slova upravil Fr. Kyselý.

2. Prorocství se splnilo již zdávná hlášené,
Duchem svatým, proroky nám předpověděné,
Bůh že pošle s výsosti nám Emanuele.

3. Panna čistá dáti má nám Vykupitele,
Onť má vysvoboditi lid od nepřítelů;
život vyšel z života nás vzkřísiti umřelů.

4. Otce Boha mocného On máje na nebi,
ráčil míti chudíčkou zde matku na zemi,
aby oděl v nebesích nás v plášť své veleby.

5. Pro nás pracovati chtěl, hlad, žízeň trpěti
a pak za nás na kříži mřít ráčil v rozpětí,
nyní v pokrm, nápoj nám se touží sdíleti.

6. Chvalme písní radostnou vždy jeho zrození,
at on ráčí dáti nám pak slavně vzkříšení,
s Otcem svým i s anděly v své slávě bydlení.

Vesele již pějme.

„Vesele zpívejme!“ Nápěv při: „Ave hierarchia“ ve Vyšebrodském rkpe č. 42 z r. 1410, list 146a. Slova, jež hr. Lukáš Starší „z starých písní opravil“; tištěna jsou po prvé v bratrském kancionále z r. 1501.

1. Ve - se - le již pěj - me, Bo - hu chvá - lu vzdej - me, jenž nám Sy - na své - ho,
je - dno - ro - ze - né - ho, po - slal v tom - to ča - se k na - ší věč - né spá - se.

2. Krista čtvero přístí
Písmo svaté jistí:
První v lidském těle,
druhé v duchu tebe,
třetí v smrti chvíli,
čtvrté na soud pílí.
3. Proč jest nejprv přišel
ten, jenž shury vyšel,
učí Písmo zřejmě:
národum by země
vůli Otce hlásil,
lidstvo hříšné spasil.
4. Pro nás těžce strádal,
příklad svatý nám dal:
Kterak já jsem činil,
zákon lásky plnil,
rovněž i vy čtíte,
vůli Otce plňte!
5. Druhé přístí jeho
v stánek srdce tvého,
slyš, jak v každé době
zve tě vlídně k sobě:
Otevři mu spěšně,
přijmi Pána vděčně!
6. Dí: „Kdež dva neb tři jsou,
v jménu mém se sběrou,
jáť jsem mezi nimi,
přebýváje s nimi,
teď a po vše léta
do skonání světa.
7. Třetí přístí Krista
při smrti se chystá,
protož velí bdíti,
strážlivu vždy býti,
žítí k Boží chvále,
bát se smrti náhlé.
8. Protož věrni buďme,
přísně sebe sudme,
marnostem a zlobě
v této svaté době
výhost z duše dejme,
spáasy věčné dbejme!
9. Naposled Pán přijde,
svět až soudit vyjde,
hory ohněm vzplanou,
mrtví z hrobu vstanou,
uzří Pána slávy
s andělskými davy.
10. Rač nám, Kriste, dáti
v pravdě tvé vždy státi,
v soudu den nám hříšným
nebuď soudcem přísným,
uved' duši šťastnou
v slávu nebes jasnou!

Vyros, nebe, Spasitele.

61

(Mešní p.)

Kancionál svatojanský 1, 357.

1. „Vy - ros, ne - be, Spa - si - te - le, vy - puč nám ho ze - mè klín!“ zně - ly svě - tem

v tou - ze vře - lé pros - by ot - ců v no - ci stín. Sly - šel Tvůr - ce je - jich hla - sy,

se - slal Kri - sta, dár - ce spá - sy, v den se mě - ní te - mná noc, kle - sá hří - chů, pe - kla moc.

Evangelium.

2. „Pán se blíží!“ – od Jordánu
mocně zní k nám Janův hlas.
„Spravte cestu svému Pánu,
blízko jest již jeho čas!“
Prosby naše vyslyš, Kriste,
milost dej, ať žijem čistě
dle tvých ctností obrazu,
poslušni tvých rozkazů.

Kredo.

3. Už nás Otce svého znáti,
jeho moc a dobrotu,
rač nám Ducha pravdy dáti,
chraň své církve jednotu!
Až v den soudu přijde zase,
Synu Boží, v skvoucí krásě,
duše věrných ctitelů
uved' v radost anđělů!

Obětování.

4. V plnost času s nebes brány
anđěl k Panně zavítal,
Pán že přijde požehnaný,
radostnou ji zprávu dal.
Lásko naše, Světlo skvoucí,
Kriste, přijmi díky vroucí,
tobě ať se zasvětil
srdce naše v obětí!

Sanktus.

5. Pějte chvály nebes Pánu
srdce Bohu oddaná,
pějte s kůry nebeštaru
slávu, díky, hosanna!
Bůh náš svatý pramen spásy
trůní v kraji věčné krásy,
svatý, svatý, Hospodin,
svatý Duch a svatý Syn.

Po pozdvihování.– Aj, Sione, k tvému městu.

6. Aj, Si - o - ne, k tvé - mu mě - stu jde již slá - vy věč - né král,

u - prav je - mu pří - mou ce - stu, do - ly vy - plň, ho - ry vzdal! Ne - sa kří - že své - ho tí - ži,

v po - ko - ře se kto - bě blí - ží; a - by hří - chy svě - ta sňal, sám se vo - bět Ot - ci dal.

Agnus.

7. Beránku, jenž snímáš viny
světa všeho v ranách svých,
shlédni mile na své syny,
odpuť lidu svému hřích!
Sestup k otcům v místo strasti,
veď je v sídla věčné slasti,
spoj nás s nimi v pokoji,
uděl slávy po boji!

Přijímání.

8. Vítej, Kriste, ve svátosti,
ty jsi Bůh a věčný Pán,
ozdob duši nevinností,
připrav sobě čistý stan!
Přijď, ó Jezu Kriste milý,
zdroji lásky, chlebe síly,
tělem svým a krví svou
buď nám spásy zárukou!

Závěr.

9. Zůstaň, Pane, stále s námi,
rozum věrou osvěcuješ,
duši kleslou nehodami
nadějí zas roznecuješ!
Lásky tvé ať světlo jasné
v srdci nikdy neuhasne,
ukazujíc cestu ná
k věčné slávy výšinám.

Z nebe posel vychází.

Nápěv i slova ve „Svatoroční muzice“ Adama Michny z Otradovic z r. 1661, str. 54.

1. Z ne - be po - sel vy - chá - zí, zdá - vna již žá - da - ný, k Pan - ně či - sté při - chá - zí, od Bo - ha po - sla - ný,

ten raj - ský arch - an - děl, na - zva - ný Ga - bri - el, ten raj - ský arch - an - děl, na - zva - ný Ga - bri - el.

2. Pokorně se pokloniv,
koná své poselství,
hlavu svou ctně nakloniv,
svatě ctí panenství.
†Pannu teď pozdraví,
divnou věc vypráví.:

3. Zdravas, Panno, milostí
od Boha zdobená,
ctností všechněch předností
nad jiné vznešená:
†Syna aj miti máš,
jméno mu Ježíš dáš.:

4. Nestrachuj se, Maria,
Pán div ten učiní,
z Ducha počneš, Panno ctná,
Bůh sám ti zastíní;
†nač nelze mysliti,
může Bůh činiti.:

5. Maria jak uslyší
anděla svatého,
dí: Jáť dívka nejnížší
Pána jsem věčného.
†Podle tvých slov se staň,
jak chce můj Bůh a Pán.:

6. Plesej, Panno Maria,
že jak jsi svolila,
božská moc hned předivná
v tobě se zjevila;
†počalas v těle svém,
jenž měl být spásou všem.:

7. Ó věc nová, tajemná,
s výšiny nebeské
přišla Láska vtělená
v končiny pozemské;
†Nebes a země král
pro nás se tělem stal.:

8. Milá Boží Rodičko,
řečníci naší buď,
přimlouvěj se, Matičko,
u Boha pomoc vzbud'
†Vypros nám spasení
pro Pána vtěleni!:

Písně vánoční. Kriste, světa Spasiteli.

Kancionál svatojanský I, 380, Hymnus „Jesu, redemptor omnium“

1. Kri - ste, svě - ta Spa - si - te - li, ty jsi, než se hvě - zdy stkvě - ly,
ro - ven bož - skou slá - vou, mo - cí od věč - no - sti své - mu Ot - ci.

2. Světlo zářné Otce svého,
naděj stálá tvorstva všeho,
slyš, jak z luhů země naší
proseb hlas se k tobě vznáší.

5. Tebe hvězdy, moře, země,
tvorstvo všechno, lidské plémě
jako dárce věčné spásy
radostnými chválí hlasy.

3. Pomni, Tvůrce, na tu dobu,
když jsi přijal těla mdlobu,
na svět přišel s nebes trůnu,
počat v čistém Panny lůnu.

6. Také my dnes s myslí vděčnou
pějeme tobě chválu věčnou,
neboť krev tvá hřích náš smyla
a hněv Otcův usmířila.

4. Slavný den to dnešní praví,
jenž tvůj příchod ročně slaví,
že jsi vyšel z Otce klínu,
spásu světa, Boží Synu!

7. Sláva tobě, Jezu Kriste,
narozený z Panny čisté,
buď i Otci, Duchu chvála
věky věků neustálá!

Kristus, Boží Syn.

„Kristus, Syn Boží“ v rkpe. musejní knihovny pražské z r. 1566, sign. I A 34, list 72a a v tištěném „Kancionále českém“ z r. 1559, list 49b. Slova br. Lukáše bakaláře z kancionálu Šamotulského B XIV.

1. Kri-stus, Bo-ží Syn, na-ro-dil se ny-ní, při-šla nám s ne-be spá-sa, an-děl sám pa-stý-řům zvěst tu hlá-sá.

2. Plesá celá zem,
hvězda jasná vzešla,
tmavá noc v den se mění,
lidem všem zvěstující
vykoupení.
3. Žádost srdcí všech,
svatých otců prosby
nebes Pán splnil mile,
poslav nám Ježíše
této chvíle.
4. Mnozí králové
také prorokové
spatřit jej sobě přáli,
pastýři chudi ho
dočekali.
5. Protož jemu dík
vzdáváje křesťan věrný
z daru tak velikého.
že nám dnes Syna dal
jedíného.
6. Nebe chválí jej,
andělův, svatí,
plesem zní rajske stany,
pokoj nám zvěstují
s nebe daný.
7. S nimi chválu, čest
pějme Kristu Pánu,
velká jest milost jeho;
v lásce své ujal se
lidu svého.
8. Toho vděčně vždy
pamětlivi jsouce,
prosme ho s důvěrností
by nám byl údělem
na věčnosti.
9. Kdežto v slávě své
s Otcem milým truní,
duši ráj připravuje,
která jej v životě
následuje.

Narodil se Kristus Pán.

Píseň z 15. stol. Slova sloky 1–4. beze změny z k. Franusova z r. 1505, list 269b a z k. Sedlčanského asi z téže doby, list 181b; ostatní sloky z k. Miřinského z r. 1522. Nápěv A z k. Karlsperkova z r. 1620, str. 124, jehož první část jest též jako latinské písně u k. Franusovců, list 269b a Sedlčanském, list 181a: „Ey virgo parit filium, iubilemus.“ Další notace při latinské písni z poč. 16. stol. schází, ale z totožného začátku písně latinské u Franusa a české u Karlsperka lze souditi, že celý nápěv u Karlsperka odpovídá nejstaršímu znění písně české, jež v prvních čtyřech slokách se jeví jako překlad písně latinské „Ey virgo parit filium.“ T. VJ.

Nápěv A.

1. Na - ro - dil se Kri - stus Pán, ve - sel - me se, — z rů - že kví - tek vy - kvet nám,

ra - duj - me se! — Z ži - vo - ta či - sté - ho, z ro - du krá - lov - ské - ho, nám na - ro - dil se!

Narodil se Kristus Pán.

Nápěv B, nyní vžitý.

1. Na - ro - dil se Kri - stus Pán, ve - sel - me se, z rü - že kví - tek vy - kvet nám,

ra - duj - me se! Z ži - vo - ta či - sté - ho, z ro - du krá - lov - ské - ho, nám, nám na - ro - dil se!

2. Jenž prorokován jest,
veselme se,
ten na svět poslán jest,
radujme se!
Z života...

3. Člověčenství naše,
veselme se,
ráčil vzít na se,
radujme se!
Z života...

4. Goliáš obloupen,
veselme se,
člověk jest vykoupěn,
radujme se!
Z života...

5. Boží Syn se vtělil,
veselme se,
aby hříšné spasil,
radujme se!
Z života...

6. S nebe na zem sstoupil,
veselme se,
aby nás vykoupil,
radujme se!
Z života...

7. Chudý s námi bydlel,
veselme se,
zimou, bídu trpěl,
radujme se!
Z života...

8. Ponižení přijal,
veselme se,
by nám nebe získal,
radujme se!
Z života...

9. Pánem jsa všech pánů,
veselme se,
snášel pro nás hanu,
radujme se!
Z života...

10. Syn jsa Boha Otce,
veselme se,
dán jest zemské Matce,
radujme se!
Z života...

Nastal nám den veselý.

67

Mixolydický nářev latinské písně „Dies est lætitiæ“ ve Vyšebrodském rkpe č. 42 z r. 1410, list 53b jako tropus v gloria a v čes. kancionále Jistebnickém asi z r. 1420, str. 99. Česká píseň s tímž nářevem „Nastal nám den veselý“ ve Vyšebrodském rkpe asi z r. 1450, list 136b. *T. VII.*

1. Na-stal nám den ve-se-lý vá-noč-ní-ho ho-du, na-ro-dil se Kri-stus Pán zkrá-lov-ské-ho ro-du. Dí-tko vel-mi pře-di-vné,
na-de vše-cky mi-lost-né, Bůh a člo-věk pra-vý, o němž ne-lze mlu-vi-ti, my-sli-ti ni pra-vi-ti ve-dle je-ho slá-vy

2. Narodil se Boží Syn
z čisté Matky Panny,
jako z ruže krásný květ
divem Božím daný.
Tvůrce světa celého,
Pána nebes věčného
matka zemská živí,
o něj v lásce pečuje,
Boží Syn jí poddán je,
uvaž božské divy!

5. Bez poruchy svítí sklem
záře slunce čistá,
Pannou Matka zůstala
při zrození Krista.
Šťastná jsi, o Matičko,
Krista Pána Rodičko,
ty jsi dala světu
z Boží velké milosti
původce všech radosti
v mládí něžném květu.

3. Nebe, země Stvořitel,
světa všeho vládce,
dán jest nebes zázrakem
ve klín zemské matce.
Který v nebi kraluje,
nad vesmírem panuje,
plný slávy, moci,
služebníkem učiněn,
v chudobě je narozen
v dnešní svaté noci.

6. Augustus když přikázal
sopsis lidu všeho,
v Betlem šla i Maria,
v město rodu svého.
Do Betlema Judova,
do rodiště Kristova,
aby On nás zapsal
v knihu živou nebeskou,
ve společnost andělskou,
milost svoji nám dal.

4. Pastýřům to zvěstoval,
anděl s nebes výše,
Spasitel že zavítal
do pozemské říše.
Pastýři tam spěchali,
božské dítě hledali,
andělského krále;
v jesličkách ho spatřili,
dary své tu složili
k jeho cti a chvále.

7. Kriste, jenž jsi mocí svou
stvořili vše ráčil
a pro hříšných spasení
zroditi se ráčil,
tebe velmi prosíme,
odpuť, čím my hřešíme,
zahynouli nedej
a ve šťastné věčnosti
uděl nebes radosti!
Amen. Pánu čest vzáej!

Spasitel náš s nebes trůnu.

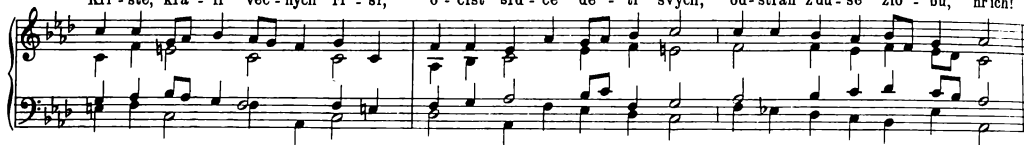
(Mešni p.)

Nápěv Leopolda Koželuha (1752–1818) podle kancionálu svatojanského I, 359. Slova V. Bradáče.

1. { Spa - si - tel náš s ne - bes trů - nu, sstou - pil v ze - mě kon - či - ny, } ví - tej, ví - tej, v pro - sté chy - ši,
 { vtě - len v či - sté Pan - ny lů - nu, na - ro - dil se v je - sky - ni: }

Kri - ste, krá - li věč - ných ří - ší, o - čisť srd - ce dě - tí svých, od - straň z du - šo zlo - bu, hřích!

Gloria.

2. Slávu pějte, hvězdné výše,
 zvučte hory, údolí,
 ať dnes všechny světa říše
 slávu Bohu hlalohí;
 láska Boží k nám se sklání,
 světu hlásá smilování,
 zpěvem plesá celá zem,
 Kristus nese pokoj všem.

Evangelium.

3. Slova Páně budou zníti
 v celém světa obvodu,
 jasné světlo jejich vznítí
 lásku v srdcích národů;
 slunce zhasne, světy zhynou,
 slova Páně nepominou,
 duše k spáse v každý čas
 bude zváti s nebe hlas.

Kredo.

4. Ty jsi zplozen, Boží Synu,
 přede věky od Otce,
 z Ducha počat v Panny klínu,
 života jsi původce;
 věkem, slávou, ctí a mocí
 Duchu roven jsi a Otei;
 s plesem žasne lidský duch:
 člověk jsi a spolu Bůh!

Obětování.

5. Spějme tedy ku Betlemu
 pokořit se Dítěti,
 nesme Bohu vtělenému
 mysl čistou k oběti;
 nechat srdce tobě hoří,
 tobě, Jezu, ať se koří,
 všechno ať dá lásce tvé,
 radosti i žaly své.

Sanktus.

6. Neobsáhnou síně věčné,
 slávy tvé, ó Pane náš,
 a ty v lásce nekonečné
 zde svůj chudý stánek máš,
 Svatý, mocný, velký Bože,
 jesle volíš za své lože,
 chceš být jako člověk živ,
 kdo té lásky pojme div?

Po pozdvihování.- Kristus nesl žití břímě.

69

Nápěv L. Koželuha ve Veitově Chorální knize z r. 1846, č. 68.

7. Kri - stus ne - sl ži - tí bří - mě, ne - sl ta - ké ot - cův hněv, pod kříž sko - nil
svo - je té - mě, za hřích lid - stva dal svou krev. Viz - me o - bět nej - výš sva - tou,
za nás na kříž ro - ze - pja - tou, k spá - se na - ši ži - vot dal, du - še ka - ždá Pá - na chval!

Agnus.

8. Beránku náš přezádoucí,
který snímáš viny tíž,
vítáme tě v touze vroucí,
zdroj nám lásky otevřiž!
Uděl darů božských ctností,
ozdob duši nevinností,
smiluj se a dej nám mír,
hříchů všech a viny smír!

Přijímání.

9. Božské Dítě, Jezu milý,
ve svátosti jenž jsi skryt,
vyvol sobě v této chvíli
srdce naše za svůj byt!
Sestup k nám, ó nebes hosti,
duši sil svou přítomností,
zůstaň s námi v každý čas,
veď nás v nebes věčný jas!

Závěr.

10. Lid tvůj tebe vroucně prosí
vyslyš, Jezu, proseb hlas,
milost tvoje vlahou rosy
v životě ať silí nás!
Na pozemské chraň nás pouti,
nadej duši zahynouti,
až pán volat bude Pán,
v nebeský nás přijmi stan!

Introit a kyrie. – Splnilo se Písmo svaté.

(Mešní p.)

„Omnis mundus microcosmus“ 3 hl. ve Vyšehradském sborníku asi z r. 1450, list 76b. K témuž český text „Splnilo se Písmo svaté“ v rkps univ. knihovny pražské, sign. VI B 24, list 163 a „Dnes se raduj z narození“ v „Hendekasyllabu“ Ondřeje Kopidlanského ze Sedčian; v k. svatoj. I, 104.

1. Spl - ni - lo se Pí - smo sva - té, ra - duj - me se v Pá - nu, slun - ko spá - sy
svě - tu vzé - šlo, z na - de - hvěz - dných sta - nů. Z Pan - ny či - sté na - ro - zen,
v je - sli - čkách je po - lo - žen, tem - ná noc se pro - mě - ni - la di - vem Bo - žím v jas - ný den.

2. Anděl Páně zvěstoval nám poselství to slavné,
věrný Bůh že naplnil dnes sliby svoje dávné.
S nebeskými anděly všechno ať se veselí,
do Betlema pospíchejme, bychom se mu klaněli.

Gloria. – Vzhůru bratři milí.

71

„Vzhůru, bratři milí“ Bartoš, „Nové národní písně moravské“, str. 184.

1. Vzhů - ru, bra - tři mi - lí, vtě - to noč - ní chví - li, an - děl Pá - ně zpí - vá Glo - ri - a.

Aj, co má to bý - ti, nad Be - tle - mem sví - tí no - ci tma - vou hvě - zda zá - ři - vá.

2. Zaplesaly hory
s andělskými sbory,
u Betlema jása Gloria,
v jeslích dítko krásné,
jako slunce jasné,
matkou jeho Panna Maria.

3. S andělskými davy
Pánu věčně slávy
zazpívejme všichni Gloria,
vítej Jezu Kriste,
Synu Panny čistě,
vítej spáso naše jediná!

Graduale. – Vpůlnoční hodinu.

„Zvěstují dějinu“ „Budečské jesličky“, č. 4.

1. Vpůl - noč - ní ho - di - nu an - děl se zje - vu - je, ra - dost - nou no - vi - nu pa - stu - škám zvě - stu - je.

2. Nebes Pán naplnil sliby své zajisté.
Kristus se narodil z matičky přecizté.

3. Pastýři vstávejte, pospěšte k Betlemu,
zprávu tu povězte na cestě každému!

Kredo. – Věřím v tebe Jezu.

„Vypsal svatý Lukáš: V k. Miřinského z r. 1531 a v k. Šteyrové z r. 1712, str. 73.

1. Vě - řím v te - be, Je - zu, Sy - nu Bo - ží pra - vý, jenž jsi při - šel na svět, strů - nu vě - čné slá - vy;

di - vem po - čat z Du - cha, zro - zen zči - sté Pan - ny, a - bys dí - tky E - vy u - ved' v ne - bes brá - ny.

2. Chudobu jsi snášel, mnohou strast a bídu,
cestou kříže kráčel za hřích svého lidu,
ukřížován, umřel, třetí den vstal z hrobu,
s nebe poslal Ducha v zaslíbenou dobu.

3. Jenž se pro náš hříšné z Panny čisté zrodil,
přijde opět s nebe, aby všechny soudil.
Klaňme se mu vděčně v tomto svatém čase,
služebníkem stal se k naší věčné spáse.

Obětování. – S nebe jsi přišel.

„Co to znamená“ K. J. Erben, „Prostonárodní české písně a říkadla“, nápěv č. 80.

1. S ne - be jsi při - šel, v bet - lem - ské kra - je, Je - zu náš mi - lý, kví - te - čku z rá - je.

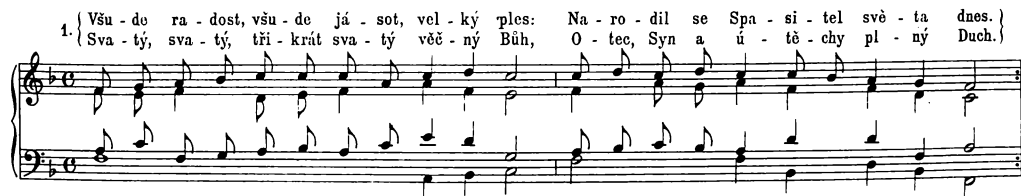

2. Andělé k jeslím
pastušky zvali,
na cestu spěšně
všichni se dali;
dárky tobě skládali,
koledy ti zpívali,
vítej, Dítko, nebes králi,
Spasiteli náš!

3. Pospěšme s nimi
k jesličkám Krista,
v obět mu nesme
srdce svá čistá;
Jezulátko vítejme,
s anděly se klanějme,
s pastýři mu dary dejme,
Spasitel je náš!

Sanktus. – Všude radost, všude jásot.

„Zhůru, zhůru, pastuškově“. Z Černotína od Hranic. Sušil, „Moravské národní písně“ z r. 1860, str. 741.

2. Nebesa, hle, plna jeho slávy jsou,
k chvále Boží národy všechny zvou.
Hosanna již rozezvuč se v světa dál:
Požehnán buď na věky Kristus král!

Benediktus. – Hvězda svítí nad Betlemem.

„Slyšte, slyšte, pastuškové“ V k. svatojanském I, 127.

1. { Hvěz - da sví - tí nad - Be - tle-mem, } svě - tlem zá - ří je - sky-ně, ja - ko raj - ská sva - ty - ně.
 { ne - be ple - sá, zem zní zpě-vem, }

2. Hostem jejím Syn je Boží,
 v jehož ruce Pán vše složí,
 a zde leží maličký,
 v klínu chudé matičky.

3. Pánu svému vstříc již spějme,
 s nebem slávu, čest mu vzdějme,
 Bůh sám s nebe přišel k nám,
 zemi změnil ve svůj chrám.

Agnus. – S nebeské výsosti.

Chorální nápěv z Abélardovy sekvence „Mittit ad virginem“ mensurován. Český text z graduálu Sedlčanského ze 16. stol. list 100a a z kanc. literátů slánských, rkp. musejní knih. pražské, sign. V. A 30, list 12b. Stejně začíná „My tři krále, my jdeme k vám“ Erben č. 404.

1. S ne - be - ské vý - so - sti z ne - smír - né mi - lo - sti se - stou - pil Bo - ží Syn
 2. Vtě - le - ný Je - ží - ši, Be - rán - ku nej - tiš - ší, se - be jsi vo - bět dal,

v po - zem - ské bí - dy klín, a - by sňal tí - ži na - šich vin.
 na - be - dra kříž jsi vzal, vrou - cně náš duch náš tě za - vše chval!

Přijímání. – Přijď, ó milý Spasiteli.

„Zatukal mně andělíčkové“ Nápěv Jana Maláta (1843–1915), „Posvátný čas vánoční“ I. u Fr. Urbánka.

1. Přijď, ó mi - lý Spa - si - te - li, na - ro - ze - ný Je - ži - ši, chle - be ži - vý,
2. Dej, ať te - be du - še na - še v ná - ruč svo - ji při - vi - ne, v to - bě, bož - ské

s ne - be da - ný bia - ho na - še nej - vyš - ší! Chu - di - čké je srd - ce na - še,
Je - zu - lát - ko, vě - čně šťast - na spo - či - ne; u - děl, a - by po - koj pra - vý

na - plň je svou mi - lo - stí, by jak Be - tlem za - zá - ři - lo svě - tla tvé - ho jas - no - stí!
vsrd - ci na - šem kra - lo - val, kte - rýž při tvém na - ro - ze - ní an - děl svě - tu zvě - sto - val!

Závěr. – Vítej, vítej, božské Dítě.

„Dej Bůh štěstí domu tomu“ K. J. Erben. „Prostonárodní české písně a říkadla“; nápěv č. 103. Jako „Vítej, vítej milý Kriste“ ze st. 16.

1. { Ví - tej, ví - tej, bož - ské Dí - tě, } svě - ta ši - rou dá - li zní ti pí - sně chvá - ly, Sy - nu Bo - ží, ne - be - ský krá - lí!

{ ne - be, ze - mě ve - le - bí tě, }

2. K jesličkám tvým poklekáme,
tebe, Boha, vyznáváme,
Jezu Kriste milý,
uděl s nebe síly,
bychom tobě věrni vždy byli.

3. Sešli nám své požehnání,
milost tvá ať všechny chrání,
v hodině pak smrti
k sobě rač nás vzíti
tam, kde věčně láska tvá svítí.

Zvěstujeme radost převelikou světu.

„Zvěstujem vám radost převelmi velikú“ v rukopise musejní knihovny pražské z r. 1656, sign. I A 34; nápěv v kancionále Sedláčském, list 165 b, při písni: „Veselými hlasy sobě prozpěvujeme.“ T. XI.

1. Zvě - stu - je - me ra - dost pře - ve - li - kou svě - tu, Kri - stus při - jal tě - lo

z pře - či - sté - ho kvě - tu. Ne - be - ské - ho krá - le s ne - be - šta - ny slav - me v ne - u - stá - lé chvá - le!

2. Prorokové svatí v touze po něm lkali,
Mesiáše Krista k spáse světa zvali:
Neprodlevej, Pane,
pospěš k lidu svému, naplň slovo dané!

3. Slunce, jasné hvězdy s nebes září výše,
tvorstvo všechno plesá u betlemské chýše;
dítko Boží zdraví,
narozené z Panny, Pána věčné slávy.

5. Slavný svátek ctíme narození tvého,
účastný nás učíš vykoupení svého;
vyved' z temnot noci,
doutající v tebe, k nebeskému Otci!

4. Na Ježíše patříme v jesli chudém loži,
odpočívá v plénkách slícné dítko Boží.
Na svět přišel malý,
jemně duchů sbory věčně pějí chválu.

Koledy.

Chťic, aby spal.

Adama Michny „Česká Mariánská muzika“ z r. 1647, str. 2 a Holana Rovenského „Capella regia musicalis“
(Kaple Královská) z r. 1693, str. 121.

1. { Chťic, a - by spal, tak zpí - va - la sy - ná - ěko - vi } Spi, ne - bes dí - tě mi - lost - né,
Mat - ka, jež po - no - co - va - la, mi - lá - ěko - vi.

Pán jsi - a Bůh, pě - je ti v lás - ce ce - lý ráj, po - zem - ský luh.

2. Tobě jsem lůžko ustlala, Spasiteli,
k chvále tvé tvory svolala, Stvořiteli!
Zasvil s nebe hvězdy jas v jesličky tve,
národy všechny světlem svým k Betlemu zve.

3. Dřimej, ta matky žádost je, holubičko,
v tobě se duše raduje, ó perličko!
Nebesa chválu pějí tvou, slávu a čest,
velebí tebe každý tvor, tisíce hvězd.

5. Miláčku, spi a zmlknete, andělé,
před Bohem se mnou klekněte, národové
Sestoupil v pravdě Boží Syn na naši zem,
přinesl spásu, pokoj svůj národům všem.

4. Ó lilie, ó fialko, ó růže má,
dřimej, má sladká útěcho, zahrádka má!
Labuti má a loutno má, slavičku můj,
dřimej, má harfo libezná, synáčku můj!

Chvalme Pána.

„Chvalmež všickni Spasitele“ v rkpse musejní knihovny pražské z r. 1556, sign. I A 34, list 77a. Napěv též při: „Quem pastores laudavere.“ Slova br. Martina Michalce z kancionálu Šamotulského.

1. Chval - me Pá - na z du - še ce - lé, pěj - me je - mu dí - ky vře - lé,
z pře - di - vné - ho na - ro - ze - ní, z ně - hož vze - šlo spa - se - ní.

2. Pán, jenž stvořil moře, hory,
slunce, hvězdy, všechny tvory,
přijal naše člověčenství,
Matky své ctě panenství.	3. Tu se stala divná změna,
noc jak den jest učiněna,
země všechna zaplesala,
Pána svého vitala.	4. V noc, jež byla plna tajů
hlasy zněly s nebes krajů,
Tvůrce světa velebili,
v písni své jej chválily.	5. Strážci stád tu v noci bděli.
zpěvy s nebe uslyšeli:
Bůh buď chválen tvory všemi.
pokoj lidem na zemi!
6. S nebes výše záře skvoucí
bleskem zplála náhle nocí,
anděl na zem sestupoval,
zprávu tuto zvěstoval:	7. Slyšte, slyšte, pastuškové,
zvěsti vám dnes nesu nové,
radost velkou lidu všemu,
čest buď Bohu našemu!	8. Spásy čas již naplnil se,
Kristus právě narodil se,
vstaňte rychle, v Betlem jděte,
Pána svého vítějte!	9. Pastuškové ihned vstali,
na cestu se spěšně dali,
našli matku s dítkem milým,
Jezulátkem spanilým.
10. S nimi k Pánu svému spějme,
vděčně toho vzpomínejme,
chud že přišel s ráje svého
k spáse lidí hříšného.	11. Jezu, pro své narození
dej nám víry posílnění,
bychom ctíce jméno tvoje,
došli v tobě pokoje!		

Jezulátko krásné.

„Sličné pacholátko.“ Svatořeční muzika“ Adama Michny z Otradovic z r. 1661, str. 16.

1. Je - zu - lá - tko krá - sné, ví - tej Sy - nu Bo - ží, dí - tko ne - bes ja - sné, ví - tej Sy - nu Bo - ži!

Me - si - á - ši pra - vý, krá - li věč - né slá - vy, ví - tej v ze - mě klí - nu, Kři - ste, Bo - ži — Sy - nu!

2. Ach, kdo tě tak snížil,
vládce tvorstva všeho,
bídou světa ztížil
Pána všemocného?
Milost nekonečná,
lásky tvoje věčná
snížila tě v bídu
k spáse všeho lidu.

3. Poslán byl jsi s nebe
z lůna rajských květů
všechno vítá tebe,
Pána věčných světů;
kvítko nebes krásné,
slunko spásy jasné,
v soužení a kříži,
v lidských strastí tíži.

4. Hoden cti a chvály
vtělený Syn Boží,
odpočívá malý
v jeslí chudém loži;
k spáse duše naší
ponížení snáší,
s vroucností ho ctíme,
díky jemu vzdejme!

Jméno Boží veliké.

„Jméno Boží veliké: Nápěv v třídobém rytmu při „Magnum nomen domini“ v k. Chrudimském z r. 1530, list 269b a v Rosenplutově k. z r. 1601 při „Jméno Boží veliké: Slova z čes. k. Jistebnického asi z r. 1420, str. 224 a z Vyšehradského sborníku asi z r. 1450, list 137a.

Jmé - no Bo - ži ve - li - ké má Spa - si - tel, jak nám zje - vil an - děl sva - tý Ga - bri - el,

E - ma - nu - el, Bůh je s ná - mi, na - zván byl, jenž se k spá - se vše - ho li - du na - ro - dil.

2. Josef, pěstoun spravedlivý, zaplesal,
Jezulátko narozené v náruč vzal,
divůkrásný kvíteček ten nebeský,
který s nebe přišel ve kraj pozemský.
3. Matkou jeho čistá Panna Maria,
růže rájská nade všechny spanilá,
pravý Bůh a všeho lidstva Spasitel
na světě zde stánek svůj v ní míti chtěl.
4. Sion zpívej chvály Bohu věčnému,
Jezu Kristu, Spasiteli našemu,
který světu narodil se tajemně
z Panny čisté v chudém městě Betlemě.
5. Jakož prorok Isaiáš zvěstoval,
Ezechiél svědectví své lidu dal,
Vykupitel s nebe na zem sestoupil,
aby lidstvo z vazeb hříchů vykoupil.
6. Pějme všichni Bohu chvály radostné,
Jezulátko uvítejme milostné,
Emanuel, Bůh je s námi, světa Pán,
k spáse naší z čisté Panny nám je dán.

Narodil se nám.

Narodi nam se kralj nebeski. Starochorvatská píseň. T. I.

1. Na - ro - dil se nám ne - bes slav - ný král, z Pan - ny Ma - ri - e, či - sté dě - vi - ce.
2. Chvá - len věč - ně buď Bůh náš v Tro - ji - ci, chvá - lu vzdá - vej - me Pá - nu Je - ší - ši!

1. 2. V tom - to no - věm ro - ce ve - se - li - me se, mla - dé - mu krá - li kla - něj - me *Sr!*

Narodil se Kristus dnes.

„Na Boží narození“ „In nati Domini“ Mířinského k. z r. 1531 a „Český kancionál“ rkp. musea královéhradeckého z r. 1595, sign. B 5, list 122a. *Tonus 1.*

1. Na - ro - dil se Kri - stus dnes, všu - de ra - dost, já - sot, ples, vše - chno Pá - na ve - le - bi: Slá - va

Bo - hu na ne - bi! Pan - na z Du - cha po - ě - la, rů - že kvi - tek vy - da - la, pan - nou vždy - cky zů - sta - la.

2. V chudobě se narodil,
od věků jenž vévodil
v slávě Otce věčného
s trůnu nebes jasného.
Panna...

3. U Betlema andělé
písně pějí veselě
Jezulátko vitají,
Matce úctu vzdávají.
Panna...

4. Králové tři z východu
jdou sem v slavném průvodu,
dary vzácné nesou mu,
Králi králů věčnému.
Panna...

Nastal nám čas radostný.

„Nastal přeradostný čas“ v Šteyrově „Kancionále českém“ z r. 1712, str. 118.

1. Na-stal nám čas ra-dost-ný, pí-sně chvály pěj - me, při-šel Kristus mi-lost-ný, Pá-nu Bo-hu dík vši-chni vzdej-me!

2. Z Panny Kristus narozen,
píseň chvály pějme,
lidstvu vzešel spásy den,
Pánu Bohu dík všichni vzdejme!

3. Anděl s nebe sstupuje,
píseň chvály pějme,
příchod Kristův zvěstuje,
Pánu Bohu dík všichni vzdejme!

4. On je světa Spasitel,
píseň chvály pějme,
všeho lidstva učitel,
Pánu Bohu dík všichni vzdejme!

5. Věrným nebe připraví,
píseň chvály pějme,
z temnot duši vybaví,
Pánu Bohu dík všichni vzdejme!

6. Dojdem věčné radosti,
píseň chvály pějme,
z jeho svatě milosti,
Pánu Bohu dík všichni vzdejme!

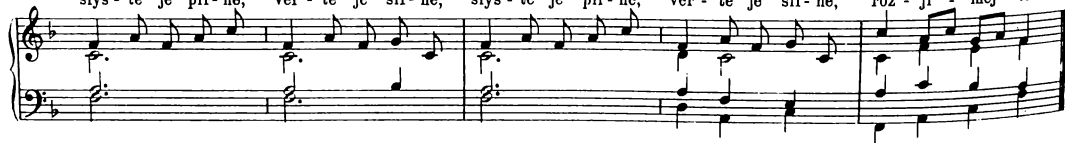
Nesem vám noviny.

Nápěvy ke „Katolickému kancionálu“ Tomáše Bečáka z r. 1852, č. 145.

1. Ne - sem vám no - vi - ny, po - slou - chej - te, zbe - tlem - ské kra - ji - ny, po - zor dej - te:

- slýš - te je pil - ně, věř - te je sil - ně, slýš - te je pil - ně, věř - te je sil - ně, roz - jí - mej - te!

2. Synáčka zrodila čistá Panna,
v jesličky vložila Krista Pána;
! : ovinula jej, zavinula jej :!
plénčičkama.

5. Při svatém Kristovu narození
stal se div veliký v okamžení;
! : Boží velká moc proměnila noc :!
v světlo denní.

8. Vítejte nám, Ježíšku, s nebe daný,
jenž jsi se narodil z čisté Panny;
! : na nás pohledni, od nás též vezmi :!
tyto dary.

3. K němužto andělé s nebe přišli,
také i pastýři jsou se sešli;
! : jeho vítali, jeho chválili :!
dary nesli.

6. Andělé v oblacích propěvují,
radostnou zprávu všem ohlašují;
! : že jest narozen, v jeslích položen, :!
oznamují.

9. Tak lid svůj sobě jsi zamiloval,
pro něj žes slávy své nelitoval;
! : sestoupil jsi s nebe, za ně bys sebe :!
obětoval.

11. Žádáme s upřímnou zkroušeností,
abys nás uvedl do radosti,
! : tam, kde přebýváš, slávy požíváš :!
na věčnosti.

4. Anděl jim v poušti sám přikazoval,
jenžto k nim s výsosti sestupoval;
! : v Betlem spěchejte, neprodlevejte :!
rozkazoval.

7. Také my, křesťané, nemeškejme,
k svatým těm jesličkám pospíchejme!
! : Krista milého, Pána našeho :!
přivítejme!

10. Přijmi ty nábožné dary od nás,
králi náš nejvyšší, Ježíšku náš;
! : svoje poddané, tobě oddané :!
dobře ty znáš.

Pásli ovce Valaši.

Fr. Sušil, „Moravské národní písně“ r. 1860, čís. 26.

2. ! : Anděl se jim ukázal, :!
! : v Betlem jiti přikázal :!

3. ! : A tam běžte, pospěšte, :!
! : Jezulátko najdete :!

4. ! : An on leží v jesličkách, :!
! : obvinutý v pleníčkách :!

5. ! : Anděl zpívá písničku, :!
! : pozdravuje matičku :!

6. ! : Zdravas, Panno Maria, :!
! : Matko Boží spanilá! :!

7. ! : Maria se starala, :!
! : kde by plének nabrala :!

8. ! : Utrhněme z růže květ, :!
! : obvineme celý svět :!

Pojďte všichni k jesličkám.

1. Pojd' - te všich - ni k je - sli - čkám, do Be - tle - ma spěj - te, Spa - si - tel dnes

při - šel k nám, dí - ky je - mu vzdej - te! Ví - tej nám, ví - tej nám,

dí - tě ne - bes krá - sy, svě - ta všem kon - či - nám, vze - šlo svě - tlo spá - sy.

2. Všechno Pána velebí,
andělů sbor jásá:
Sláva Bohu na nebi,
lidstvu přišla spása!
Vítej nám...

3. Tmavá noc se mění v den,
zpěv zní s hvězdných říší,
betlemský lid ustrašen,
patří k nebes výši.
Vítej nám...

4. Anděl jim se zjevuje,
novinu jim praví,
narození zvěstuje
Pána věčné slávy.
Vítej nám...

5. Do jesliček položen,
v nebi trůn má zlatý,
v chudobě ač narozen,
Bůh je nejvyšší svatý.
Vítej nám...

6. Před tebou se koříme,
božské krásné robě,
v lásce se ti klaníme,
dary nesem tobě.
Vítej nám...

Položen v jesličky.

Nápěv ze sekvence Abélardovy: Mittit ad virginem z 12. stol. Slova podle graduálu křižovnického ze 16. stol. upravil. X. Dvořák.

1. Po - lo - žen v je - sli - čky Sy - ná - ček — ma - li - čký, od ma - tky

plén - ka - mi o - vi - nut, bě - da - mi — o - plý - val na — ze - mi.

2. Pověziž, anděle,
pastuškám vesele:
Najdete v Betlemě
Krista, jenž ve chlěvě
zrodil se, Spasitel.

3. Z božského zjevení
to buď vám znamení:
děťátko uzříte,
do plének zavité,
do jeslí vložené.

4. Pastusci slyševše,
stáda svá nechavše,
odešli v pospěchu,
na svou by útěchu
očima viděli.

5. Jeho tu nalezli,
v jeslích jak v chlěvě dlí
ve městě Betlemě.
Ježíši, dej ať tě
také my naleznem!

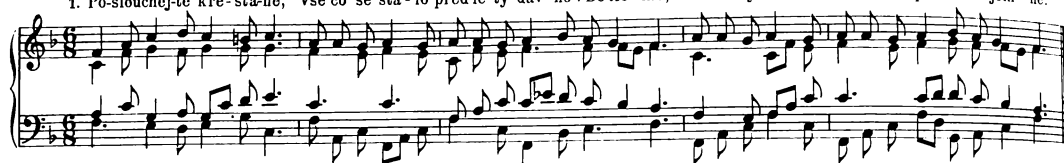
6. Milostiv abys byl
a nám hřích odpustil,
po krátké časnosti
nebeské radosti
potom dal dojíti.

7. Rač nám to, Kriste, dát,
blažené přebývat
s tebou v tvé jasnosti,
do věků věčnosti
patřit tě tváří v tvář!

Poslouchajte křesťané.

Šteyrův „Kancionál český“ z r. 1712, str. 70.

1. Po-slouchej-te kře-sta-né, vše co se sta-lo před le-ty dáv-no v Bet-le-mě; no-vi-ny s ne-bes an-ďel nám při-neš-ta-jem - né!

2. Narodil se Kristus Pán
z přecisté Panny,
s nebeské slávy přišel k nám;
radosti málo,
úzkosti mnoho trpěl sám.

3. V plénky dítko vinula,
krásného Syna
Maria Panna spanilá,
v chudičkě jesle
andělů krále vložila.

4. Jezu Kriste milostný,
kdo tě tak snížil,
chudobou ztížil, Všemocný?
V nebi jsa králem,
přišel jsi na zem chudobný.

5. Z lásky k nám to učinil,
s nebeské vlasti
v pozemské strasti sestoupil;
ponížil sebe,
aby nám nebe navrátil.

6. Pána svého vítejme,
v betlemské nivy
shlédnouti divy spěchejme;
tam jemu vděčně,
radostně, vroucně zapějme!

7. Vitej, Kriste žádaný,
hoden jsi chvály,
nebeský králi přejasný;
ty jsi náš poklad,
spasení základ převzácný!

8. Vánočními písněmi
vitáme tebe,
Ježíšku s nebe, na zemi,
s pastýři ctěnými,
s anděly tvými jasnými.

Předivná věc jest se stala.

Tropus v třídobém rytmu c. Panně Marii z graduálu literátů týnských na Starém městě, rkp. ze 16. století knihovny křižovnické, sign. XVIII A 1, list 184. Slova, jež jsou parafrázi „Est de monte lapis cæsus“, upravil S. Bouška.

1. Pře-di-vná věc jest se sta-la, u-lo-me-na sho-ry ská-la a zas ho-ra ce-lá stá-la.

2. Panna divně světu dala
Krista, který jest ta skála,
porušení nepoznala.

3. Z prutu Jesse kvítek vyšel,
z Panny Kristus na svět přišel,
když byl Bůh pláč lidstva slyšel.

4. Kterýž nebes od výsosti
sstoupiv pro nás do nízkosti,
strpěl mnoho hrůz a zlosti.

5. Královský trůn zdobně spraven,
koráb Noe do vln vstaven,
skrz nějž člověk smrti zbaven.

6. Kriste, Slovo Otce svého,
neopouštějž stádece mdlého,
hříchů zbav i všeho zlého!

Slyšte, slyšte pastuškové.

Nápěv národní koledy moravské „Jak jsi krásné Jezulátko“ Slova z k. svatojanského I, 72.

1. Slyš - te, slyš - te, pa - stu - ško - vé, ja - ké zně - jí zpě - vy no - vé

v té - to no - ční ho - di - ně u be - tlem - ské je - sky - ně.

2. Andělé tam sestupují,
čest a slávu propěvují
pacholičku zkroušeně,
jenž si hoví na seně.

3. Deťátko to Syn je Boží,
od něho je všechno zboží,
a zde leží maličký,
synek chudé matičky.

4. Pěstoun Josef po Betlemě
hledal nocleh Pánu země;
nikdo neměl místočka
pro tohoto poutníčka.

5. Tehdy matka v noční době
zvolila stáj za byt sobě,
v kouteček ten nejnížší
sestoupil Pán nejvyšší.

6. V jeslích leží pacholátko,
plesej, plesej, blahá matko,
byť i Betlem neznal tě,
ty zde nejsi v samotě.

7. Andělů sbor co své paní
s uctivostí se ti klaní,
nemluvaťátko líbají,
radostně je vítají.

8. Nejsi více chudá žena,
pastýři zde na kolena
před tvým Synem padají,
písně chvály zpívají.

9. Také od východu z dále
pospíchají moudří králi,
aby vzdali chválu, čest
tomu, jenž Pán králů jest.

10. I my jdeme k chudě stáji,
ta dnes podobá se ráji,
andělské tam zpěvy zní,
a sám Pán Bůh bydlí v ní.

11. U Syna rač, drahá máti,
laskavě se přimlouvati,
ať svou ruku vztáhne k nám,
laskavě ať žehná nám!

Stala se věc přepodivná.

Staročeská koleda podle dvouhlasu z čes. kancionálu Jistebnického asi z r. 1420 v musejní knihovně pražské, sign. II C 7, str. 222, a podle čtyřhlasu z rkpsu univ. knihovny pražské z 15.–16. stol., sign. VI B 24, list 166b. *T. XV.*

1. Sta-la se věc pře-po-di-vná, Kri-stus z Pan-ny na-ro-zen v Be-tle-mě mě-stě Ju-do-vě: toť jest di-vné

a no-vé, di-vné a no-vé! Ra-duj-me se, ve-sei-me se, v Be-tle-mě ma-lém mě-stě, ma-lém mě-stě!

(Mužské hlasy.) (Dětské hlasy.) (Václhni.)

2. Isaiáš prorokoval,
Gabriel jí zvěstoval:
„Zdráva buď, Panno vznešená,
Boží Matko blažená, Matko blažená!”
Radujme se . . .

3. Pastýřům se zjevil anděl,
radostnou jim zprávu děl:
Spasitel dnes se narodil,
který světu slíben byl, světu slíben byl.
Radujme se . . .

4. A což divné jest a nové,
přijeli tři králové,
dary mu vzácné dávali,
božskou úctu vzdávali, úctu vzdávali.
Radujme se . . .

S trůnu Otce svého.

„Ježíš náš Spasitel”, dvouhlas v čes. k. Jistebnickém asi z r. 1420, str. 223. *T. XV.*

1. Strů-nu Ot-ce své-ho kspá-se svě-ta vše-ho Kri-stus na zem se-stou-pil,

v chu - do - bě se na - ro - dil, Kri - stus na zem se - stou - pil v chu - do - bě se na - ro - dil.

2. Matka, Panna čistá,
lůžko jemu chystá,
! v plénky vine chudičké
Jezulátko maličké.!

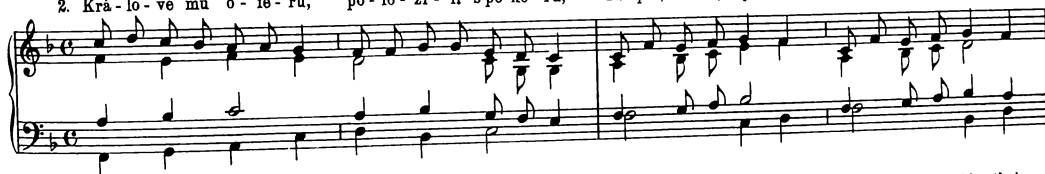
3. Hvězdy, zem i nebe
vroucně chválí tebe,
! ale člověk, tvorstva král,
Pána svého nepřijal.!

4. Amen, všichni pějme,
chválu Bohu vzdejme,
! Kristus nám rač v hojnosti
dátí nebes milosti!!

Tvůrci svému děkujíc.

„Věčnému Tvůrci děkujíc“ Nápěv v rkpe. musejní knih. pražské, sign. V A 20, list 38a.
Slova z latinského k. jistebnického z 2. pol. 15 st., list 213a.

1. Tvůr-ci své-mu dě-ku-jíc, s dě-tát-kem se ra-du-jíc, ve-se-le již pěj-me, o-fě-ru mu vzdej-me!
2. Krá-lo-vé mu o-fě-ru, po-lo-ži-li spo-ko-rů, zá-pal, zla-to, myr-hu po-ru-či-vše Bo-hu.

Je-zu-lá-tko ví-tej-me, všich-ni spo-lu zpí-vej-me, ny-nej mi-lé dí-tko, ny-nej pa-cho-lá-tko!
Ve-se-le se roz-je-li, ma-tku je-ho že-hna-li, ny-nej mi-lé dí-tko, ny-nej pa-cho-lá-tko!

Vánoční hody vítějme.

„Veselé vánoční hody.“ Šteyrův, „Kancionál český“ z r. 1683, str. 98a. „Kancionálek“, vytištěný u Rosenmüllera v Praze z r. 1705, str. 31.

1. {Vá - noč - ní ho - dy ví - tej - me,}
{ko - le - dy vši - chni zpí - vej - me.}

O tom, co se vskut - ku sta - lo, že se li - dem na - ro - di - lo Dě - tá - tko.

2. Narodů všech je Spasitel,
nebeský lidstva Těšitel,
Boží Syn a člověk pravý;
vládce věků, kníže slávy,
Děťátko!:

3. Z Marie Panny zrozen je,
v betlemské chýši bytuje,
položený do jesliček,
zavinutý do plenčiček,
Děťátko!:

4. Stvořil jsi hvězdy na nebi,
všechno tě ctí a velebí,
chudý dnes tu odpočíváš,
vládce nebes, Spasitel náš,
Děťátko!:

5. Pastýři v Betlem spěchají,
písně ti nové zpívají:
Vítej nám, ó jasný králi,
tebe jsme si dávno přáli,
Děťátko!:

6. K Betlemu s nimi spěcháme,
koledy tobě zpíváme:
Vítej, milý Jezu Kriste,
narozený z Panny čisté,
Děťátko!:

Vítej nám, Bože vtělený.

„Vítej nám, Bože vtělený.“ K. svatojanský I, 115.

1. Ví - tej nám, Bo - že vtě - le - ný, krá - sné dě - tá - tko, z Ma - ri - e Pan - ny zro - ze - ný, ne - be - ské pou - pá - tko!

2. Maria, matka přemilá,
krásné děťátko,
v jesličky tebe vložila,
nebeské poupátko!

3. V chudobě tvé tě miluji,
krásné děťátko,
za tvoji lásku děkuji,
nebeské poupátko!

4. Pro milost svého zrození,
krásné děťátko,
věčného přej mi spasení,
nebeské poupátko!

Vizmež pacholíčka.

Staročeská koleda. Vyšehradský sborník asi z r. 1450, list 92a.

1. { Viz-mež pa - cho - lí - čka, v je - sli - čkách le - ží, je - ho mi - lost pře - ve - li - ká, kdož se je - mu tē - ší. }
 { Vze - šlo svě - tlo den - ní z tem - no - sti stí - nů, je - ho sva - té na - ro - ze - ní na - ši smý - vá vi - nu. }

Bla - ze, že jsme do - če - ka - li mi - lo - sti té no - vé, kte - řéž dá - vno so - bě přá - li sta - ři pro - ro - ko - vé.

2. Budiž Bohu chvála
 za lásku jeho
 která světu darovala
 Syna jediného.
 S kůry andělskými
 slávu mu pějme,
 králi nebes zpěvy svými
 čest a díky vzdejme!
 Veselme se z narození
 vtěleného Pána,
 neboť milost vykoupení
 dnes je světu dána.

3. Svatá Boží Máti,
 dívenco čistá,
 v lásce rač nám odchovat
 Pána Jezu Krista!
 Vyslyš prosby, Pane, .
 národa svého,
 z milosti své požehnané
 zbav nás hříchu všeho!
 Sešli s nebe pokoj stálý,
 spoj, co zloba dělí,
 ať tě v písni lásky chválí
 obor světa celý!

4. Uděl, Jezu milý,
 darů svých hojných,
 učň, bychom prosti byli
 časů nepokojných!
 Čistě dej nám žiti,
 strčí se zlého,
 tebe vždycky velebiti,
 Pána laskavého.
 Rač nás přijmout, Jezu Kriste,
 před tebou až stanem,
 ty jsi dárce spásy jistě,
 chvála Bohu. Amen.

Písně na konci občanského roku a na Nový rok.

Rok jeden opět života.

Jako „Chtíc aby spal!“ Kancionálek královéhradecký z r. 1847, č. 89: „Budiž na věky pochválen“ Na poslední den v roce.

2. Láska tvá, Pane, otcovská
v minulých dnech
silila nás a chránila
v starostech všech;
jaký to vzácný pro nás byl
milosti čas,
na cestu spásy volal nás
vlídně tvůj hlas.

5. Čeká-li nás snad v roce tom
zármutku tíž,
k pomoci přispěj, síly dej
něsti ten kříž!
Z ruky tvé přijmem, co jest nám
usouzeno,
za vše buď jméno svaté tvé
velebeno!

3. Do knihy věčné život psal
dobro i hřích,
ó, jak je šťastno srdce všech
spravedlivých!
Hříchů všech, Bože, litujem,
milost nám dej,
od sebe duše kající
nezamítej!

6. Ty jsi náš Tvůrce, Těšitel,
Spasitel náš,
duší svých věrných bez rady
nezanecháš,
s nebe nám pošleš pomoc svou
v příhodný čas,
k přístavu míru věčného
povedeš nás.

4. Když by nám tvoje dobrota
neskonala
nový rok ještě života
darovala,
chceme vždy dbáti upřímně
zákona cest,
račiž jen, Bože, milost tvá
k spáse nás věst!

7. Račiž nám, Pane, žehnati
v milosti své,
živnost i role chrániti
dobrotivě,
dej, ať se láskou bratrskou
milujeme,
na věky s tvými svatými
radujeme!

Přeslavný k nám jest přišel den.

93

(Na Nový rok.)

„Den přeslavný jest k nám přišel.“ Erben „Prostonárodní české písně a říkadla“, nápěv č. 105, obměna to nápěvu z k. Šteyrova z r. 1712, str. 130.

1. Pře-sla-vný k nám jest při-šel den; v němž-to buď Kri-stus ve-le-ben, ra-duj-me se, ve-sel-me se, v to-m-to no-vém ro-ce!

2. Proroků zvěsti splnění,
Spasitel přišel slíbený,
radujme se...

3. Z Marie Panny narozen,
v chudické jesle položen,
radujme se...

4. Králové přišli z východu,
přinesli dary národů
radujme se...

5. K jesličkám s nimi spěchejme,
Dítka se v úctě klanějme,
radujme se...

6. Ježíši, pro své vtělení,
věčného uděl spasení!
Radujme se...

Přeslavný den.

(Na Nový rok.)

Nápěv podle vánoční „Nunc angelorum gloria“ ve Franusově kancionálu z r. 1505, list 267a. Slova „Den přeslavný jest k nám přišel“ ze Šteyrova „Čes. kancionálu“ z r. 1683, str. 114.

1. Pře-sla-vný den k nám jest při-šel, v němž má bý-ti kaž-dý ve-sel, ra-duj-me se, ve-sel-me se, v to-m-to no-vém ro-ce!

2. Dítě se nám narodilo,
prorocství se naplnilo,
radujme se...

3. Isaiáš prorokoval,
anděl světu oznamoval,
radujme se...

4. Že nám vzejde spása jistě
v Betlémě, tom malém městě,
radujme se...

5. Jenž jest králem věčných říší,
narodil se v chudé chýši,
radujme se...

6. V jesle chudé Matka milá
Syna svého položila,
radujme se...

7. Sbory nebes Pánu pěly,
písně jejich krajem zněly,
radujme se...

8. Králové tři přišli z dáli,
dary vzácné Dítka dali,
radujme se...

9. Kriste, pro své narození
uděl hříchů odpuštění,
radujme se...

10. Dej nám s tebou věčně býti,
s anděly tě velebiti,
radujme se...

Na den nejsv. Jména Ježíš.

Den slavný opět nastal nám.

„Den přeslavný jest k nám přišel“ Šiparův, „Český Dekakord“ z r. 1642. Nápěv při „Rok nový již jest k nám přišel“ v k. Šteyrově z r. 1712. str. 132.

1. Den sla - vný o - pět na - stal nám, vzlet du - še k ne - bes vý - ši - nám,

ať ze všech svě - ta sva - ty - ní zpěv dí - ků Bo - hu zní!

2. Dnes Pán náš nazván Ježíšem,
neb nese spásu lidem všem,
jak anděl Panně oznámil,
když s nebe poslán byl.

5. To jméno křesťan v účtě měj,
je před vším světem vyznání,
ráj celý před ním sklání se,
duch temnot bojí se.

8. Ó Jezu, pro své vtělení
a přetajenné zrození
nám v roce novém pomáhej
a milosti své přej!

3. Tím jménem těš se, křesťane,
v něm spásy se ti dostane,
neb Spasitele znamená
zvěst slova tajemná.

6. Vždy v srdci, na rtech našich bud,
když žal a úzkost svírá hrud,
ať chrání nás a provází
a těší v nesnázi!

9. Dej polím hojnou úrodu
a odvrť každou nehodu,
a v zármutku i nemoci
svou přispěj pomoci!

4. To jméno všech je světejší,
všech pokladů je vzácnější,
nad zlato, drahé kamení,
v něm dojdeme spasení.

7. S ním v nový rok těž vejďme,
s ním nový život začněme,
a šťasten bude nový rok,
v něm šťasten každý krok.

10. Rač církvi dáti svobodu
a žehnej všemu národu,
dej lásku každé rodině,
mír drahé otcině!

11. Ó Kriste, sešli pomoc svou,
ať tobě s myslí nevinnou
těž v roce novém sloužíme,
jež šťastně skončíme!

12. Až poslední náš přijde den,
ó Jezu, buď nám nakloněn,
rač duši naší přijmouti
jí nedej zhynouti!

Na svátek Zjevení Páně.

Píseň sv. tří králů.

„Z dalekého východu“ Vladimír Šťastný-Fr. Musil.

1. Z da - le - ké - ho vý - cho - du u krá - lov - ském prů - vo - du to - bě, krá - li,

ne - sem chvá - ly, zdrav buď, spá - so ná - ro - dů, zdrav buď, spá - so ná - ro - dů!

2. Hvězda s nebes výšiny
do betlémské krajiny
vede jistě, k tobě, Kriste,
|: králi světa jediný!:

3. Skončena jest poroba,
plesem jášá útroba;
svít nám dále, ukaž krále,
|: svatá hvězdo z Jakoba!:

Po Zjevení Páně a na svátek sv. Rodiny.

Plesej, strážce Pána Krista.

(Mešní p.)

„Plesej, strážce Pána mého.“ Nápěvy před pozdvihováním a po něm z kancionálu svatojanského I, 359: „Náš Spasitel“ slova z „Oltáře“ str. 165. Lze zpívat i též jako „Podzdvihni se, duše, z prachu!“

Gloria.

2. Jemuž nebe úctu vzdává,
ten vám z lásky poddán je,
a s ním pokoj, radost pravá
u vás stále bytuje.
Hle, jak svatý mír se hostí,
kde Pán Ježíš přebývá,
jakou krásou božských ctností
celý dům se odívá!

Graduale.

3. Jak jest šťastna chudá chata,
v nížto sídlí Boží Syn,
srdce plní láska svatá,
v nebe měníc země klín.
Vzpomeň sobě, duše drahá,
svět že štěstí nedává,
Bůh jen pravým zdrojem blaha,
šťasten, s kým On zůstává.

Evangelium.

4. Ježíš Kristus, věčné Slovo,
k spásu naší vtělené,
bláží srdce pěstounovo,
duši Matky milené.
Kéž i slovo pravdy jeho
v srdci našem přebývá,
radost blaha nebeského
v cestu naši rozsívá!

Obětování.

5. Ve chrám spěchá svatá Máti
s Božím Synem vtěleným,
toužíc sebe v obět dáti
Otci spolu s dítkem svým.
Matky Páně následujme,
tělo své i duši svou
Bohu svému obětujme
v tuto chvíli posvátnou!

Sanktus.

6. Kříž svůj z lásky k Bohu nésti,
cesta k spásu jediná,
hlozím světa k branám štěstí
jde i svatá rodina.
V dobách jasných, v dobách bolu
chválí se tam věčný Bůh,
svatý, svatý, svatý, spolu
plesá k nebi zbožný duch.

Po pozdvihování.

7. Hle, jak vel - kou lá - sku Bo - ží na - za - ret - ská hlá - sá chýš, Syn tu Bo - ží,

na nějž vlo - ží O - tee hří - chů na - šich tíž. Kříž svůj so - bě dí - tě chy - stá,

vi - dí pře - dem ol - tář svůj, ve - leb, du - še, Pá - na Kri - sta, spo - lu s ním se o - bě - tuj!

Přijímání.

8. Ó, jak září chata prostá
láskou Boha vznešenou,
když krov její nebes hosta
přijal v náruč blaženou.
Kéž i Kristus duši moji
zvolí za svůj svatý stan,
věčně s ní se v lásce spojí
Spasitel můj, Bůh a Pán!

Závěr.

9. Až nám přijde vážná chvíle,
smrti naší hodina,
prosme, ať nás chrání mile
svatá Páně rodina!
Jako přispěl strážci svému
v smrti Ježíš s Matkou svou,
buďtež také duchu mému
nebes mocnou útěchou!

Písně postní.

Introit a kyrie.— Hospodine, Otče žádoucí.

Chorální píseň mešní.

„O Deus Pater ingenite.“ V „Českém kancionále“, rkp. musea královéhradeckého z r. 1596, sign. B 6, list 157a. V kancionále literátů slánských, rkp. musejní knih. pražské, sign. V A 20, list 42a a v k. Šamotulském D XIII.

Ho - spo - di - né, Ot - če žá - dou - cí, Pa - ne vše - mo - hou - cí, ó smi - luj se nad ná - mi!

Kri - ste, pro své v svě - tě po - ní - že - ní, prá - ce, u - tr - pe - ní, ó smi - luj se nad ná - mi! Du - še do - brý, sva - tý,

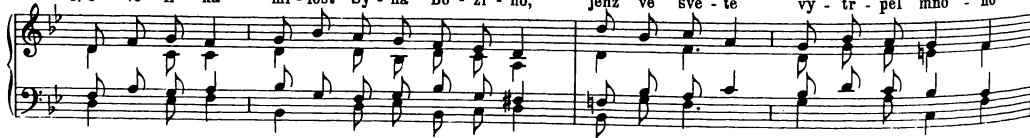
dej ať Kri - sta zde jsme ú - část - ni, v něm i věč - ně šťa - stni, ó smi - luj se nad ná - mi!

Graduale a traktus.— Ó veliká milost Syna Božího.

„Ó veliká milost Syna Božího“ V k. literátů slánských, rkp. musejní knih. pražské, sign. V A 20, list 47b. T. III.

1. Ó ve - li - ká mi - lost Sy - na Bo - ží - ho, jenž ve svě - tě vy - tr - pěl mno - ho

2. Jsa poslušen

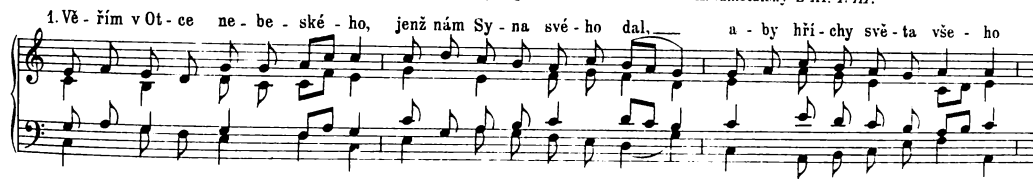
Otce svého věčného,
k nám sestoupil
s království svého,
zde pro nás pracoval,
svědectví pravdě
celý život vydával.

3. On pravda je,

cesta spásy bezpečná,
v něm život je,
naděje věčná,
kdož pravdu miluje,
plesati bude,
tam kde Kristus kraluje.

Kredo.— Věřím v Otce nebeského.

„Šel přes potok Cedron!“ Pange lingua gloriosi. Br. Lukáš Starší. K. Šamotulský E XI. T. III.

Offertorium.— Kristus, náš milý Spasitel.

„Kristus náš milý Spasitel!“ V k. Šamotulském F V. Slova br. Písaře Turnovského. T. III.

1. Kri - stus, náš mi - lý Spa - si - tel, du - ůi všech vĕr - ných Tĕ ůi tel,
před smr - tí kří - že bo - lest - nou v za - hra - dě pa - dá na tvář svou.

2. Modlí se k Otci svému, řka:
Hodina přišla přetěžká,
za hříchy sebe v obět dám,
bolesti kalich přijímám.

3. Beránku, Kriste nejtisší,
bolesti plný Ježíši,
pro svoje muky, těžký kříž
přijmi nás v Otce svého .iš!

Sanktus.— Všemohoucí Stvořiteli.

„Všemohoucí Stvořiteli!“ Br. Štyrsa, impresor boleslavský. V k. literátů slánských, rkp. musejní knih. pražské sign. V A 20.
list 45a a v k. Šamotulském K XX.

1. Vše - mo - hou - cí Stvo - ři - te - li, ne - be, ze - mě slav - ný krá - li,
2. To - bě ne - be, ze - mě, mo - ře, ve Tro - ji - ci Je - den Bo - že,

nad tě moc - něj - ší - ho ne ní, ne - bu - de, a - niž by - lo.
 zpí - vá: Sva - tý, sva - tý, Pan, Bůh zá - stu - pů, věč - ná sva - tý.

Benediktus.- Sláva, čest, chvála.

„Sláva i chvála“ „Gloria, laus et honor“ V k. Šamotulském E XV. T.X.

1. Slá - va, čest, chvá - la bu - diž to - bě, krá - li náš Vy - ku - pi - te li, te - beť dí - ky
 2. Jenž - to jsi při - jal zpě - vy je - jich ra - dost - né, u - děl mi - lost - ně, by - chom s ni - mi

vchrá - mu ví - ta - ly, — ho - san - na ti vo - la - ly: Ví - tej nám, krá - li!
 v pí - sni po - chva - ly — ho - san - na ti zpí - va - li: Ví - tej nám, krá - li!

Agnus.– Kriste, Boží Beránku.

„Ježíš Kristus, Bůh člověk“ „Patris sapientia“ K. literátů slánských, rkp. musejní knih. pražské, sign. V A 20, list 53a
a k. Šamotulský E VII. *T. III.*

1. Kri - ste, Bo - ži Be - rán - ku, Spa - si - te - li ti - chý, smi - luj se a od - pusť nám na - še mno - hé hří - chy!
2. Ne - dej du - ši za - hy - nout v bouřném svě - ta ví - ru. se - šli srd - cím vě - ři - cích hoj - nost své - ho mí - ru!

Komunio.– Ó vizmež, Boží dobrota.

„Vizmeš, jak mnohá dobrota“ Nápěv podle hymnu „Vexilla regis prodeunt“ z k. Šamotulského E VIII na slova br. Lukáše.
Týž nápěv bez vázání při „Ukřižovaný Kriste“ *T. I.*

1. Ó viz - mež, Bo - ži do - bro - ta — chléb vzúc - ný dá - vá ži - vo - ta,
2. Ó přij - diž, krá - li ne - be - ský, — dej du - ši po - krm an - děl - ský,

zde Pán svou lá - sku zje - vu - je — a zce - la nám se vě - nu - je.
ať v to - bě do - jdem spa - se - ní — v den slav - ný tě - la vzkří - še - ní!

Závěr.– Pohled, duše žalostivá.

103

„Poslyš, dcerko žalostivá“ Br. Jan Augusta V k. Šamotulském F 1. T. III.

1. Poh-leď, du-še ža-lo-sti-vá. slyš, jak lá-ska mi-lo-sti-vá Pá-na tvo-ho vo-lá skfi-že sva-te-ho.

2. Kristus snášel ponížení,
mnoho strasti, pohanění,
na kříž vstoupil,
aby nás tak vykoupil

3. Ó náš božský Učíteli,
duši věrných Tešiteli,
Kníže věku.
milostiv buď člověku!

4. Uděl nám všem víry živé,
bychom žili spravedlivě,
v smrti chvíli
dej nám kalich posily!

Ach, nejsladší můj Ježíši!

„Ach, můj nejsladší Ježíši“ Holana Rovenského „Kaple královská“ z r. 1693, str. 335.

1. Ach, nej-slad-ší můj Je-ží-ši, ty dár-ce ži-tí mé-ho, zdroj bla-ha ply-ne v hoi-no-sti mně zhlubín srd-ce tvé-ho.

Ó Pa-ne, věč-ná lás-ka tvá vše ži-ví, za-cho-vá-vá a ze všech tvo-rů nej-ví-ce nám mi-lo-sti svých dá-va

2. Kdo vzpomíná vždy na tebe, tvé pomoci si žádá,
kdo práce, žal a kříže své v tvé ruce božské skládá:
svou milostí mu přispíváš, jsa rychlý k smilování,
svým věrným rád jdeš na pomoc, tvá ruka je vždy chrání.

3. Nám k vůli snášels tolik muk, vzals na se dřivo kříže
a pod ním třikrát poklesl, snést nemoha té tíže.
Ó přerokovaná ramena, Ježíš sama prázdná hříchu,
jste hrozná byla trýzněna jen za vin světa tihu.

4. Hle, krůpěj krve nezbyla víc ve zraněném těle.
by v obět dána nebyla tu k spáse země celé.
I bok tvůj, Pane, proklán jest, krev s vodou z něho splyvá
a lůdstva všeho nepravost svým svatým proudem smývá.

5. Ó Jezu, Spasiteli můj, mne chovej ve své stráží,
ať v boji světa láska tvá mé srdce sílí, blaží.
Jak ovce bývá chráněna vždy od pastýře svého,
tak láskyplně ochraňuj mne od zla hříchu všeho!

6. Až přijde smrti hodina, kdy v zem se tělo vrátí,
tu zvláště, Smírce laskavý, rač o duši mou dbáti;
kříž světa, strasti života změň v radost svého nebe.
bych v sho- svatých andělů tam věčně slavil tebe.

Dokonáno jest.

Nápěv Josefa Schütze v Chorální knize z r. 1847 ke Kancionálku královéhradeckému. Slova Jana Drbohlava podle psaného zpěvníku Fr. Hlavatého z Miletina „Zpěvy křesťanské“ r. 1841, str. 109.

1. Do - ko - ná - no jest, smrt ple - sá, Kri - stu sva - tá hla - va kle - sá, du - cha Ot - ci o - de - vzdal,

skon - če - na je ce - sta kří - že, duch se vzná - ší kne - bi blí - že, Pán svou o - bět do - ko - nal.

Graduale.

2. Žasni, Golgota, Pán zmirá,
bolest duše věrně svírá,
v této hrozné hodině.
Nejkrásnější hvězda zhasla,
před níž se moc pekla třásla,
zhasla na tvé výšině.

Po pozdvihování.

6. Den se proměnil v stín noci,
světlo haslo v temnot moci,
hrozný bylť tento čas!
Bolesti meč zranil srdce,
nebeský když zvolal vůdce:
„Dokonáno jest“ a zhas’.

Evangelium.

3. Vzorem jasným byl všech ctností,
pravdu kázal s horlivostí,
těšil v každé obtíži;
bidným spěchal ku pomoci,
žehnal, zval vše k svému Otci,
za to skončil na kříži.

Agnus.

7. S kříže složili v hrob nový
učedníci Ježíšovi
tělo Páně zmučené.
Pokoj svatý kolem dýše,
po bojích tu dřímá tiše
srdce láskou zraněné.

Obětování.

4. V obět duši svou mu vdejte,
na kříž oči pozdvihněte,
Beránek tam Boží pni!
Vás on v srdci věrně choval,
pro vás život obětoval,
krupěj krve poslední.

Přijímání.

8. Odpovívej zde již sobě
po té strastiplné době,
umučený Ježíši!
Dostí duše tvá i tělo
muk a žalů vytrpělo,
Beránku náš nejtišší!

Sanktus.

5. Plačte, příroda též lkala,
hořem pukla tvrdá skála,
slunce zastířelo se tmou.
V základech se chvěla země,
z hrobů vstalo mrtvých plémě,
všecko vzdalo úctu svou.

Závěr.

9. Třetího až dne hrob tmavý
vzplane bleskem božské slávy,
skončen bude lidstva žal.
Duše zplesá vykoupěná:
Vláda smrti přemožena,
Pán své dílo dokonál!

„Slzoplým okem“ Kancionál svatojanský I, 206. Slova podle „Oltáře“, „Deery Sionské, ó vize!“

1. Du - še věr - né, Pá - na viz - te, ko - ru - nu jak tr - no - vou ne - se na své skrá - ni čis - té pro vás ces - tou kří - žo - vou.

Zlo - ba hří - šná li - du je - ho těž - ký kříž naň vlo - ži - la, ze - mě ro - dná krá - le své - ho hlo - žím os - trým zra - ni - la.

Graduale.

2. Kriste, jenž jsi na výsosti,
lobě chválu vzdáváme,
pro tvé muky, pro žalosti
smilování žádáme.
Vyslyš naše prosby vroucí,
sejmi tíži našich vin,
slovem lásky všemohoucí
veď své děti v nebes týl!

Sanktus.

6. Svatý, svatý nebes Pánu,
svatý třikrát zpívejme,
v hymnu jasných nebešťanů
věčnou čest mu vzdávejme!
Svatá chvíle již se blíží,
skloňme hlavy v země prach,
Pán se k lidu svému sníží,
v chleba, vína způsobách.

Evangelium.

3. Z trní ostrých Pánu svému,
hle, již věnec uvlil,
Spasiteli milostnému
skráně svatě zranili.
Klaním se ti, Pane slávy,
líbám krve krůpěje,
koruna tvé svatě hlavy
zdrojem mé jest naděje.

Po pozdvihování.

7. „Boží Syn to“, setník praví,
věrou v Krista zanicen,
vyznáním svým Pána slaví,
světlem nebes osvícen.
Klaním se ti, Spasiteli,
vyznávám tě s vroucností,
přítomen jsi vpravdě celý
v nejsvětější svátosti!

Kredo.

4. Věřím v Pána Jezu Krista,
Otci v slávě rovného,
matkou jehož Panna čistá
mocí Ducha svatého.
Na zem přišel v zlé chudobě,
z lásky nesl těžký kříž,
umřel pro nás v lidské mdlobě,
slavný vešel ve svou říš.

Agnus.

8. Hle, již Kristus dokonává
slunce hasne v temnosti,
svědectví mu země vzdává,
lid se chvěje v úzkosti.
Beránku náš, Jezu Kriste,
shlédni na nás kající,
sestup, Pane, v srdce čistá,
po tobě vždy toužící!

Obětování.

5. Hle, Pán na kříž tvrdý sklání
skráně hloží zbodené,
jako obět smilování
za ovečky ztracené.
Bože, obět Syna svého
raťiž mile přijmouti,
pro ni chraň nás věchno zlého,
nedej věčně zhynouti!

Přijímání.

9. Jezu Kriste, spásy zdroj,
dárce nebes milostí,
naplň láskou duši moji,
touhou věčných výstostí!
Ty jsi pramen vody živé,
v luhy věčné plynoucí,
lásky Boží věčný dive,
chleba duší žádoucí!

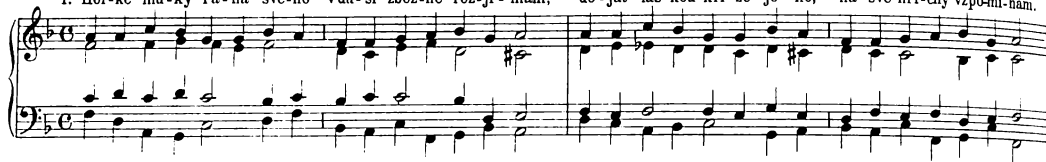
Závěr.

10. Pohled, duše, na korunu
Pána svého trnovou,
kterou nesl k nebes trůnu
Bůh tvůj cestou křížovou.
Úcta její, Bože věčný,
veď nás z temných smrti bran,
mír kde lásky nekonečný
nebešťanů věnčí stan!

Hořké muky Pána svého.

„Když v myšlení usmrcení: Nápěv v Chorální knize z r. 1847 ke Kancionálku královéhradeckému, č. 113. Slova podle Kamarytovy sbírky z r. 1832 „České národní duchovní písně“ II. Podobná slova a nápěv v „České mariánské muzice“ Michny z Otradovic z r. 1647, str. 39.

1. Hoř-ké mu-ky Pá-na své-ho v du-ši zbož-ně roz-jí-mám, do-jat lás-kou kří-že je-ho, na své hří-chy vzpo-mí-nám.

Spa-si-tel můj, Pán a — Buh, splá-ci vše-ho svě-ta — dluh. Lí-bám již, sva-tý kříž, na němž u-mřel Pán Je - žiš.

2. Ach, kdo sečte všechny rány,
které nese na těle,
v ruce jsou mu hřeby vklány,
hloží bodá na čele;
za nás v mukách umírá,
tak nám nebe otvírá.
Líbám již...

3. Co se jemu naposmívá,
jak se rouhá lidský hněv,
proudem lásky v zem když splývá
s kříže jeho svatá krev;
viny světa shlazuje,
cenou naší spásy je.
Líbám již...

4. Ach, již oko jeho hasne,
bledé tváře sinají,
srdce vadne, z rány spásné
krev a voda tryskají;
tak nás všechny vykoupil,
kdo tu lásku pochopil!
Líbám již...

5. Pod kříž svatý, žalem jati,
v prach se vhrnēm, hřišnici,
neustañme v slzách lkáti
k Pánu s myslí kající:
Kriste, pro své mučení
odpuš, dej nám spasení!
Líbám již...

6. Maria, ó Máti čistá,
pro svých sedm bolestí
prosiž v nebi Jezu Krista,
k němu rač nás přivést!
V ochranu nás tobě dal,
prve nežli dokonál.
Líbám již...

Jezu Kriste, štědrý kněže.

107

Slova z poloviny 14. stol. podle rkp. universitní knihovny pražské, sign. XVII F 30 z r. 1391, nepatrně upravena. Stará píseň a dobrá, od něžto sú odpúšenie. (Rpk. Vyšebrodský č. 42 z r. 1410.) Jedna ze čtyř písní, dovolených sněmem pražským z r. 1406. Nápěv původně v trojdobém rytmu z čes. kancionálu jistebnického asi z r. 1420, str. 53.

1. Je - zu Kri - ste, — ště - drý — kně - že, s Ot - cem, Du - chem je - den
Bo - že, tvo - je ště - drost na - še zbo - ží. Ky - ri - e - lei - son.

2. Ty jsi nyní, Kriste, s námi,
tvoje tělo, svaté rány,
shlédníš, Tvůrce, na křesťany!
Kyrieleyson.	3. Ty jsi prolil krev svou pro nás,
z věčné smrti vykoupil nás,
odpustiž nám naše viny!
Kyrieleyson.	4. Andělé jdou zpívající,
Tvůrce v slávě klekající,
chválu jemu vzdávající.
Kyrieleyson.
5. Svatá Maří, Boží Máti,
ty nám račiž spomáhati,
dej nám svého Syna znáti!
Kyrieleyson.	6. Otče, Synu, Duše svatý,
nedej našim duším ztráty,
naplň námi kůr svůj rajský!
Kyrieleyson.	7. Spasiteli duše, těla,
ostříci rač zlého díla,
duši přej, by zřít tě směla!
Kyrieleyson.
8. Půjdem, půjdem, Bůh je s námi,
bychom byli Tvůrce známi,
ať nás přijme v nebes brány.
Kyrieleyson.	9. A kdož píseň tuto pěj,
Boží muky pamatuj
a jich paměť znamenají.
Kyrieleyson.	10. Přijmém svaté požehnání,
našim hříchům na zbavení,
našim duším na spasení!
Kyrieleyson.

Již jsem dost pracoval.

„Již jsem dost, člověče, pro tebe pracoval“ Slova napsal P. Šebastián Labe T. J. (1635 až 1710) podle pamětní knihy děkanství roky. canského I. Nápěv v Chorální knize ke Kancionálku královéhradeckému z r. 1847, č. 107 v taktu čtyřdobém od Jana Jos. Dusíka (1733 – 1818). Slova podle „Auplné knihy duch. písní katol.“ Tomáše Fryčaje z r. 1801, str. 157.

1. Již jsem dost pra-co-val pro va-še spa-se-ní, v lás-ce vám hlá-sa-je ne-be-ské-u-če-ní.

V mě-sto sva-té ny-ní se-u-bí-rám, za hří-chy člo-vě-ka ži-vot svůj vo-bět dám.

Graduale.

2. U jeslí betlemských andělé zpívali,
země i nebesa přichod můj vítaly.
Ejhle, teskná blíž se hodina,
těžký kříž obtíží ramena nevinná.

Obětování.

5. K večeri poslední se svými zasedám,
chleba a vína dar k nebesům pozvedám.
V obět věčnou za vás se podávám,
v tajemných způsobách s vámi vždy zůstávám.

Agnus.

8. Spasitel dokonal, slunce se ztmělo,
Golgoty skalnaté lúno se zachvělo.
Synu Boží, tobě se kořím,
pod křížem hříchů svých srdečně želim.

Evangelium.

3. Světu když hlásal jsem lásku a smíření,
za mnou lid pospíchal, hledaje spasení.
Doba strastná, pro mne již nastává,
do rukou nepřítel lid můj mě vydává.

Sanktus.

6. Pod křížem přetěžkým na smrt se ubírám,
v rány své bolestné celý svět zavírám.
S bázní svatou popatřte na Pána,
jemuž jste volali nedávno hosanna!

Přijímání.

9. Na kříž hled, duše má, vše jest již skončeno,
do hrobu nového tělo je vloženo.
Jezu milý, záruko spásy mé,
sestup i v duši mou v svátosti tajemné!

Kredo.

4. S nabe Bůh sestoupil! všechen lid vyznával,
divy když činil jsem, lačným chléb rozdával.
Pravdy svaté nyní však neslyší,
pohrdá láskou mou milostí nejvyšší.

Po pozdvihování.

7. Na kříži obět již přináším krvavou,
za hříchy vydávám tělo své, krev i svou.
Pro kříž těžký, pro rány údů mých,
odpusť jim, Otče můj, shlad' světa všeho hřích!

Závěr.

10. Uctivej svatý kříž, lásky važ hlubiny,
za tebe na smrt šel Beránek nevinný.
Čas jest nyní ze hříchů povstati,
dřív než nás na soud svůj bude Bůh volati.

Graduale.

2. V předvečer smrti za tebe prosí,
krápěje krve skráně mu rosi,
zrádce, hle, blíží se, libá tvář Ježíše,
Mistra svého nevinného.

3. V zástupu Pán jde k svatému městu,
před sebou vidí křížovou cestu;
všemocný Stvořitel, národu učitel,
k naší spásě vydává se.

Evangelium.

4. Soudcové svědky volají lživě,
Spasitel slyší svědectví křivé;
vládce a nebes Pán, od vlastních nepoznan,
křivdu snáší vinou naší.

Kredo.

5. Bolestné muky Spasitel tichý
pokorně přijal za naše hříchy;
odsouzen k smrti je, v nebi jenž kraluje,
roven Otci slávu, moci.

Obětování.

6. Za lid svůj hříšný Beránek Boží
na hlavě nese korunu z hloží;
obět tu rozjíměj, Ježíši vděčně dej
srdce celé v lásce vřelé!

Sanktus.

7. Zástup se rouhá božskému Pánu,
tíše On snáší posměch a hanu;
na smrt jde Boží Syn, jehožto Cherubín
v nebi zdraví písní slávy.

Po pozdvihování.

8. Ejhle, již Kristus v bolestné muce
rozeplal na kříž zraněné ruce;
pozvedni oči své, k sobě tě vlídně zve
v smrti chvíli Ježíš milý.

Agnus.

9. Vznešený vládce nebeské říše
dotrpěl za nás na kříži tíše;
sestoupil v smrti stín, tíži šál našich vin
Spasitel náš, Pán a Bůh náš.

Přijímání.

10. Uvažuji lásku Ježíše Krista,
v paměť své smrti hostinu chystá;
dříve než dokonat, s nebe nám pokrm dal
těla svého tajemného.

Závěr.

11. O, jak ti díky, Pane, mám vzdátí,
ze hříchů chci se upřímně káti,
krve tvé neztratím, k tobě se navrátím,
k Otci svému nebeskému.

Když na kříži pněl Spasitel.

„Když Kristus Pán na kříži pněl“ podle kancionálu svatoj. I. 170.

2. Jak kolem kříže zástup spěl
a rouhavě se ukláněl,
tu volal k nebi v ranách svých:
Můj Otče, odpust lidu hřích
a nezemítej zbloudilých!

5. Když údy krve zbaveny,
a žhavé žízné plameny
mu prahly v ústech přesvatých,
Pán „Žízním“ volá v strastech svých,
však v odpověď zní katů smích.

8. A kolem třetí hodiny,
slyš, z Kalvarie výšiny
Pán volá: Otče, v ruce tvé,
kam věčná láska tvá mě zve,
duch spěchá v touze žíznivé.

3. Když lotr vpravo visící
jej prosil s myslí kající,
by v ráji byl ho pamětliv,
dí Pán se k němu nachýliv:
Dnes budeš v ráji se mnou živ!

6. Co hlava, nohy, ramena
tak krutě byla zraněna
a den se v mraky temné kryl,
Pán toužil k Otci, zbaven síl:
Můj Bože, pročs mne opustil?

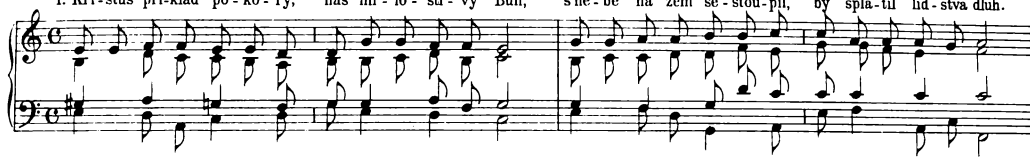
4. A Matku vida pod křížem,
jak bolu meč má v srdci svém,
Ó Matko! pravi vlídně Pán,
buď místo mne ti synem Jan,
on k službě tvé jest povolán.

7. Již blížila se chvíle ta,
v níž Pán měl jíti ze světa,
vzav na se hříchů našich trest,
tu zvěstoval nám blahou zvěst
svým slovem: Dokonáno jest!

9. Svých hříchů v srdci želíme
a tebe, Kriste, prosíme:
Až ukončí se naše pout,
a duše půjde před tvůj soud,
rač v naruč svou ji přivínout!

Píseň br. Lukáše bakaláře (†1528), po prvé tištěna v bratrském kancionále z r. 1501 na listu XII a pro kancionál Šamotulský DVIII pozměněna br. Janem Augustou (1500–1572). Trojan Turnovský ji upravil v moteto r. 1576. Cantus firmus beze změny je v tenoru na slova: „Kristus przyklad pokory Boh nass milostiwý“ pod titulem „O umuczeni a przetiezke smrti pana nashego Gezisze Krysta pro wsseczko lydske stvorzeni tuto w pisniczkach se przypomina“ 1575. (Rukopis konservatoře pražské ze 16.-17. stol., list 71b-72a.) Božan, str. 102, má touž melodii s generálbasem a s tímž textem. Mimo to velí na týž nápěv zpívati, str. 152, o umučení Krista Pána kredo: „Veříme v Boha otce, všecko mohoucího“ T. III.

1. Kri-stus při-klad po-ko-ry, náš mi-lo-stí-vý Bůh, sne-be na zem se-stou-pil, by spla-til lid-stva dluh.

Ot-ce své-ho mi-lý Syn vzal tí-ži chu-do-by, by nás spro-stil tí-že vin a hří-čů po-ro-by.

2. V chudé chyši pastýřské
se z Panny narodil,
celý život v chudobě
a v strasti mnohé žil.
V cizím kraji Matička
jej milá skrývala,
bezživotí dítěte
když zloba hledala.

5. Chodil vlastní pozemskou,
všech spásy hledaje,
ovečky své ztracené
v svou náruč volaje.
Vlastní tělo za pokrm
jim věčný věnoval,
k spásě světa radostně
svůj život v obět dal.

3. Na poušti byl pokoušen
a od svých nepoznán,
pohaněn a opuštěn
a v ruce hříšných dán.
Vše to z lásky k člověku
zde v světě podstoupil,
Otce svého poslušen
až k smrti kříže byl.

6. Dobrovolně s křížem svým
se na smrt ubírá,
takto vchází v slávu svou,
nám nebe otvírá.
Kdo chceš za ním přijíti,
kříž vezmi spěšně svůj,
zapři každý sebe sám
a Krista následuj!

4. Horko, zimu, žížeň, hlad
vše snášel s tichostí,
by nám opět otevřel
zdroj božské milosti.
V potu tváře pracuje,
si chleba dobýval,
slovem pravdy nebeské
lid k Otci svému zval.

7. Jezu Kriste, síly dej,
ať tobě stačíme,
trpělivě s křížem svým
tvou cestou kráčíme
v nebes věčnou blaženost,
kde sídlo svoje máš
a tam a Otcem od věků
vždy v slávě přebýváš.

Matka pláče.

Slova z r. 1828 Josefa Vlastimila Kamaryta (1797–1883), exposity v Klokotech, po prvé tistěná v Časopise katolického duchovenstva z r. 1829, str. 614. Sebrané světské a duchovní básně J. V. Kamaryta z r. 1867.

1. Mat-ka plá-če, ru-ce spí-ná, ach můj Bo-že roz-mi-lý, v ža-lu vi-dí své-ho Sy-na, jak jej na kříž při-bi-li.

V té-to do-bě, pl-né bo-lu, žá-dá u-mřít s Je-ží-šem, rá-ny je-ho ne-se spo-lu ve svém srdci materském.

Pro bo-le-sti, pro ža-lo-sti srd-ce své-ho či-sté-ho od-pušt' nám, jichž ne-pra-vo-sti vbo-dly měč ten do ně-ho.

2. Nyní vzhůru pozdvihuje
oči pláčem zkalené,
kvůli zas, když pozoruje
nohy, ruce zraněné;
ruce, které líbávala,
které vždycky žehnaly,
nohy, které vidávala,
k ubohým jak spěchaly.
‡ Pro bolesti... ‡

3. „Žizním“ prosí umíraje,
matka nesmí k dítěti,
každý kat mu vzhůru laje,
ona musí slyšeti.
Velké bídý nesem sice,
bolest mnohou trpíme,
ta však nevýslovně více,
nade kterouž kvílíme.
‡ Pro bolesti... ‡

4. Jehož někdy s pečlivostí
po Sionu hledala,
toho s takou ukrutností
Kalvarie odňala!
Na kříži již dokonává
všecka její naděje,
Ježíš ducha odevzdává,
kam se matka poděje!
‡ Pro bolesti... ‡

5. Janovi je poručena,
ale Jan sám opuštěn,
jeho mysl rozbolelná,
že jest Ježíš umučen.
Jan, ta duše milá, prostná,
hořce musí kvíliti:
kdož tě tedy, přebolestná,
kdo tě bude těšiti?
‡Pro bolesti...‡

6. „Otče, přijmi ducha mého,
nebo vše jsem dokonál:
byla ještě slova jeho
a pak ducha odevzdal.
V smrti klesá svatá hlava,
matka sklání bledou skrň,
bol svůj Bohu v obět dává:
„Vůle tvá se, Pane, staň!“
‡Pro bolesti...‡

7. S Marií my plakat chceme
nade svými vinami,
k Bolestné my lkáti chceme,
smiluj se, ach, nad námi!
Abychom se z hříchů káli,
pro něž Ježíš křížován,
bychom došli tam té chvály,
kde Bůh věčně milován.
‡Pro bolesti, pro žalosti
srdce svého svatého
vypros, Matko, na výsosti
duším blaha věčného!‡

Navštiv nás, Kriste žádoucí.

„Navštiv nás, Kriste žádoucí.“ Nejstarší zápis slov v rkpe univ. knihovny pražské z r. 1391, sign. XVII F 30, a nápěvu v čes. kanc. Jistebnickém asi z r. 1420. Obě nepatrně upraveno. T. III.

1. Navštiv nás, Kři-ste žá-dou-cí, ó Pa-ne svě-ta vše-moc-ný, dej se vsrd-ci po-zna-ti, bez hří-chu-se-be-če-ka-ti.

2. Proto jsi na svět sestoupil,
z Marie Panny narodil,
nouzi snášel, strasti, žal,
potupě líc své jsi dal.

3. Potil se potem krvavým,
visel i s lotrem rouhavým,
muky kříže podstoupil,
od smrti nás tak vykoupil.

4. Života přej nám spasení,
nebeské slávy záření,
Pán jsi věčných výsostí,
bída zbav, přej své radosti!

5. Trojice Boží přesvatá,
Marie Panno přecistá,
všechna říše nebeská,
pomozte zvláště od světa!

6. Chvála buď Otci i Synu,
milému Duchu svatému,
Bohu v slávě jednomu,
jenž milost dává člověku.

7. Pro svoje rány předrahé,
odpuštiž hříchy přemnohé,
Jezu Kriste žádoucí,
ó Pane světa všemocný!

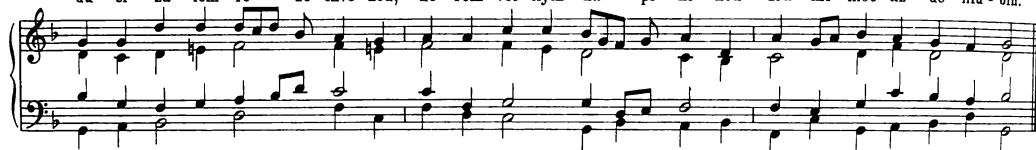
Podle kříže Matka stála.

První část nápěvu podle chorální antifony „Stabat mater“ v mol, druhá část z 16. st. v českých rorátech a při postní písni: „Pamatujmež všickni věrní“ v rpe musejním, sign. V A 20, list 50b a v k. Šamotulském D XIII. Slova sekvence „Stabat mater dolorosa“ od Jacopona da Todi († 1306). *Z. II.*

1. Po - dle kří - že Mat - ka stá - la, pl - na bo - lu hoř - ce lka - la, když pněl v mu - kách je - ji Syn.

du - ši ža - lem ro - ze - chvě - nou, ho - řem vel - kým na - pl - ně - nou zra - nil meč až do hlu - bin.

2. Ó jak smutná, sousožena,
byla žena vyvolená,
Matka Syna Božího;
ó, jak bledla, jak se chvěla
svatá Máti, když ho žřela
v mukách kříže pniého.
3. Kdož by za svůj pláč se styděl,
kdyby Matku Páně viděl
takým hořem sklíčenou;
kdož by prostým zůstal bolu,
milou máti vida spolu
s božským Synem ztrápenou?
4. Pro hřích mnohý svého lidu
vidí Krista snášet bídu,
bičování, hanby žal.
Vidí sladkou radost svoji,
jak tu v smrti teskném boji
ducha svého Otci vzdal.
5. Matko Páně, lásky zdroji,
nechat cítím bolest tvoji,
s tebou nesu těžký žal.
Dej, ať srdce láskou plane,
Krista cítí neustane,
milosti své by mně přál.
6. Svaté rány těla jeho,
v mukách na kříž rozpiatého,
vtiskni mocné v duši mou!
Nechť strasti tvého Syna,
jimiž smyta naše vina,
sdílím s myslí upřímnou.
7. Dej mi s tebou zbožně lkáti,
Zmučeného litovati
v žití každé hodině.
S tebou podle kříže dlíti,
s tebou v slzách sdružen býti,
žádám sobě jedině.
8. Nade všechny slavná Panno,
bez odporu bud' mi přáno,
abych s tebou plakat směl;
v duši své bych odevzdáně
nesl smrt a muky Páně,
rány jeho v účtě měl!
9. Zraněn mukou Syna tvého,
ať jsem láskou kříže jeho,
krví svatou opojen.
Zhouba zlá mne nezachvátí,
když ty při mně budeš státi
v posledního soudu den.
10. Kriste, až můj život zhasne,
pro svou Matku v říši jasné
zdob mě palmou vítěznou!
Až v hrob klesne schrána těla,
dej, by duše vjíti směla
v ráje slávu nadhvězdnou!

Graduale.

2. O náš drahý Spasiteli,
libáme tvůj svatý kříž,
my jsme pro své hříchy měli
nésti jeho krutou tíž.
Vyslyš nás, my k tobě lkáme,
hříchu všech se odříkáme,
ve své krvi, Boží Synu,
zahlad' naši těžkou vinu!

Sanktus.

5. Ty, jenž vládneš věky v slávě,
s Otcem, Duchem na trůnu,
Synu Boží, na své hlavě
z trní neseš korunu.
Tebe nebe, země chválí,
tvorstva všeho mocný králi,
s nimi tobě pějeme věčně:
Svatý, svatý, svatý věčně!

Evangelium.

3. Tři a třicet let jsi chodil,
Kriste, otec hledaje,
k Otci svému lidstvo vodil,
pravdy věčné hlásaje.
Poklad vzácný jsou tvá slova,
blažen, kdo je v srdci chová,
dle nich žije v každém čase
k slávě tvé a ke své spásě.

Po pozdvihování.

6. Synu Boží, když tvé tělo
pnělo v hrozném zápasu,
anděl v prach své sklonil čelo,
zem se chvěla v úžasu;
a zde div se nový stává,
naš Pán se zas v obět dává,
skloň se duše u pokorě
a važ lásky Boží moře!

Obětování.

4. Chléb a víno nesem tobě,
velký Bože, k oběti,
již Pán v strastiplné době
zřídil ke své paměti.
Kriste, nesem srdce spolu,
súčastní je svého bolu,
ať jen kříž tvůj milujeme,
cestou jeho k tobě jdeme!

Agnus.

7. Beránku, jenž svého lidu
knězem jsi a oběti,
uděl duši nebes klidu
v lásky svatém objetí!
Vzpomeň těch, kdož v smrti stínu
snášejí trest za svou vinu,
dej, ať kříže tvého moci
vyjdou k světlu z temna noci.

Přijímání.

8. Uvaž lásku Jezu Krista,
kterýž zemřel na kříži,
tělem svým zde srdce čistá
těší, silí v obtíži.
Nejsme hodni této lásky,
duši tíží hříchů svazky,
učin, Jezu, ať jsme čistí,
hodni s tvého stolů jísti.

Závěr.

9. Zůstaň, Pane, s námi stále,
dokud v světě trváme,
ať zde ke tvé cti a chvále
žijeme a skonáme!
Až pak budem unáratí,
milost svou rač duši dáti;
pro svůj kříž a rány drahé
otevř rám své stánky blahé!

S kříže Spasitele sňali.

„Když Ježíše nevinného“ Šteyrův „Kancionál český“ z r. 1712, str. 163.— K. svatojanský I, 196.

1. Skří - ze Spa - si - te - le sň - a - li, zmu - če - nó - ho da - li ve klín Mat - ky ztrá - pe - né;
 bo - lest du - ši je - jí chvě - la, vná - ru - či když mě - la tě - lo Pá - ně ztrý - zně - né.
 Pro Sy - na mi - lé - ho pla - ka - la a vi - douc rá - ny je - ho, tak vzdy - cha - la.

2. Synu drahý, květe krásný,
 klenote můj jasný,
 ó, jak tebe ztrýznili;
 Boha, Spasitele svého,
 Pána světa všeho,
 těžkou mukou zranili!
 Za všechnu lásku tvou,
 Synu můj,
 bok rnou zbodl krutou
 hle, národ tvůj!

3. Není v tobě krásy více,
 zastřena je líce
 smrti temným závojem;
 neboť neseš břichy,
 Beránku můj tichý,
 na zraněném těle svém.
 Ach, kam se poděla
 slíčná tvář,
 jež jasněji se skvěla,
 než slunce zář.

4. V nohou ostré hřeby vklány,
 v rukou rdí se rány,
 skrálí je hlozím věncena.
 Ztichla ústa tvoje drahá,
 z nichžto slova blahá
 zněla v srdce zemdlená.
 Nejsi již podoben
 člověku,
 jenž v nebi Otci roven
 jsi od věků.

5. Ruce tvoje svaté líbám,
slzou lásky smývám
nohy tvoje zbodené;
bok též, z něhož divem zkvétá
naděj všeho světa
světlem spásy toužené.
Duše má, pro tebe
tolik ran,
by vrátil tobě nebe,
tvůj nesl Pán.

6. Všichni, kteří kolem jdete,
na kříž svatý hleďte,
kdež Pán za vás život dal.
V slzách rány jeho vizte,
ve své duši čisté
s Kristem neste strast a žal!
Blažen, kdo Ježíše
miluje,
kříž za ním nese tiše,
v němž spása je!

Svatopostní nastal čas.

Nápěv ve Šteyrově „Kancionále českém“ z r. 1683, str. 42, při „Hle, přijde Pán“

1. Sva - to - post - ní na - stal čas, v du - ši vo - lá vá - žný hlas: Vstaň - te ze sna

hří - chů již, z no - ci zá - ři sva - tý kříž, z no - ci zá - ři sva - tý kříž.

2. Světlo jeho svítá tmou,
zvedněm z prachu duši svou;
minul noci těžký sen,
! spásy naši vzhází den. !

3. Beránek jde, Boží Syn,
sníti vazbu našich vin,
prosme s myslí kajícnou:
! Pane, dej nám milost svou! !

4. Slávou nebes ozářen,
až se zaskvíš v soudu den,
shlédni vlídně k dětem svým,
! buď nám soudcem milostným! !

5. Chválen budiž Hospodin,
v slávě rovný jemu Syn,
chválen buď i svatý Duch,
! trojjediný věčný Bůh! !

Svatý kříž.

Píseň misijní. Nápěv ve Veitově Chorální knize z r. 1846. Slova podle opraveného znění B. M. Kuldy z r. 1861.

1. Sva - tý kří - ži, te - be ctí - me, lůž - ko Pá - na Je - ží - še, v soud - ný den tě

u - vi - dí - me na ne - be - síh stkví - ti se. Slo - vem, srd - cem te - be ctí - me,

lůž - ko Pá - na Je - ží - še. Slo - vem, srd - cem te - be ctí - me, lůž - ko Pá - na Je - ží - še.

2. Svatý znaku umučení,
láskou Boží naplň nás,
chraň nás všeho provinění,
smrti Páně hlásěj čas!
! Slovem, srdcem atd. !

3. Praporem nám, svatý kříži,
v boji, v každé bídě buď,
zkoušky těžké když nás tíží,
víru pevnou v srdci vzbud!
! Slovem, srdcem atd. !

4. Vítězství tys rukojemství,
k tobě kdo se přivine,
hleď na tě v protivenství,
ten se cíle nemine.
! Slovem, srdcem atd. !

5. V tobě, lásky svaté zdroji,
spásu mám i ochranu,
naději a sílu svoji,
tobě věrným zůstanu.
! Slovem, srdcem atd. !

6. Vyslyš, Bože, naše přání,
až nás hlas tvůj povolá,
aby ústa při skonání
chválu kříže hlásala.
! Slovem, srdcem atd. !

Veliký jsi, božský Pane...

„Ó jak veliký jsi, Pane.“ Chorální kniha z r. 1847 ke Kancionálku královéhradeckému, č. 109. Slova podle psaného zpěvníku Fr. Hlavatého z Miletína „Zpěvy křesťanské“ r. 1841, str. 110.

1. Ve-li - ký jsi, bož-ský Pa-ne, na bo-le-stné ce-stě své, ja - ko kní-že o - pá-sa-né krá-čís na smrt ho-to - vě.

l'o-koj sva-tý z tvá-ře sví-tá, bla-hem pl - ní du-si tvou, lás-ka tvá kříž těž-ký vj - tá stou-hou srd-ce ra-dost-nou.

2. Chťeje dáti světu všemu
světlo pravdy nebeské,
s trůnu nebes k lidu svému
spěcháš v strasti pozemské.
Srdcem neseš pokoj pravý,
hříšným spásu zvěstuješ,
slovem lásky bez únavy
k Otci svému všechno zveš.

3. Na Golgoty svaté témě
kráčíš cestou bolestnou,
klesáš znaven na tvář země,
hloží věnci hlavu tvou.
Snášíš hany lidu zlého,
smýváš naši nepravost,
v těžkém bolu kříže tvého
září božská velebnost.

4. Neseš žal a muky kříže
s myslí Otci oddanou,
všechny voláš k sobě blíže,
těšíš Jana, Matku svou.
Prosíš Otce za své vrahy,
za hříšné se přimlouváš,
lásko věčná, Kriste drahý,
Spasiteli, Bože náš!

5. Zem se chvěje, slunce hasne,
hrob své nitro otvírá,
nebe, země hrůzou zasne
Spravedlivý umírá!
Umučení Spasiteli,
klaň se tobě každý duch,
obor světa hlásěj celý:
Pán jsi náš a svatý Bůh!

6. Smrtí svou, ó Spasiteli,
duše drazé koupené
vedeš jako pastýř bdělý
v nebe, hříchem ztracené.
Bože lásky, Jezu Kriste,
v kříži tvém má spása je,
tobě dávám srdce čisté,
v tebe pevně doufaje.

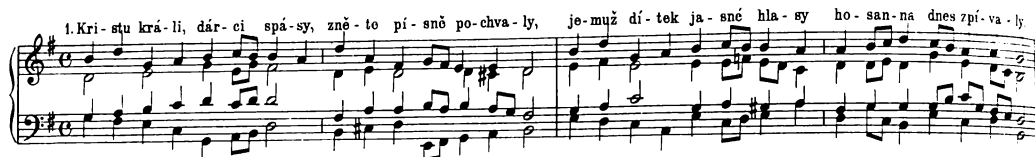
7. Na rodinu shlédni svoji,
na lid, který tebe ctí,
sil nás v bídě, v těžkém boji,
přispěj nám svou milostí!
V bolestné pak smrti chvíli
potěš duši ztrápenou,
uveď ji, ó Jezu milý,
v slávu nebes blaženou!

Svatý týden.

Na Květnou neděli.

Kristu králi, dárci spásy.

K. svatojanský I, 209.

2. Chvály zvuč ti píseň nová,
jenž k nám jménem Páně jdeš,
král jsi z rodu Davidova,
v nebi věčně panuješ.

3. Tebe zpěvem díky slavi
v nebi svatých duchů sbor,
tebe země v úctě zdraví,
tobě plesá všechen tvor.

4. Židé v cestu stlali palmy
při tvém slavném příchodu,
my ti pějeme úcty žalmy
v tomto svatejším průvodu.

5. Oni tobě slávu vzdali,
když jsi k smrti své se bral.
my tě ctíme písni chvály,
že jsi slávy věčné král.

6. Jenž jsi přijal jejich chvály,
míle přijmi náš i zpěv,
milostivý, dobrý králi,
lásku svou nám věčnou zjev!

Umučení našeho Pána milostného.

Na pátku v postě a k pašijím.

„Umučení našeho Pána milostného“ Kněze Václava Miřinského „Pisně staré gruntovní a velmi utěšené“ z r. 1522. Nápěv v „Českém kancionále“ z r. 1595, rkp. musea kralovehradeckého, sign. B 5, list 176a, a v rorátech na pátek při kyrie: „Ó dobroto veliká“ T. II.

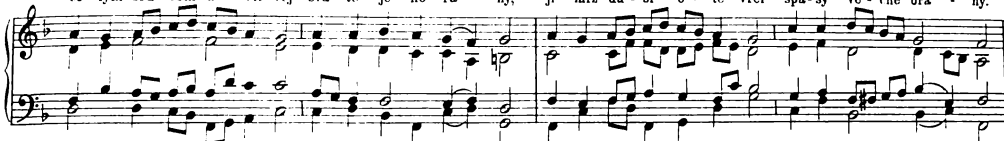
Nápěv A.

1. U - mu - če - ní na - še - ho Pá - na mi - lost - né - ho křo - stan vě - rný u - va - žuj, hlo - dě na kříž je - - ho,

co - lým srd - cem u - etí - vej sva - té je - ho rá - ny, ji - miž du - ši o - te - vřel spá - sy vě - čné brá - ny.

2. Ježíš Kristus, Boží Syn, z vůle Otce svého přišel k spáse člověka s trůnu nebeského. Jako pastýř nejlepší oveček svých hledal, snašel pro ně chudobu, zahynout jim nedal.
3. V onen večer poslední u svatého stolu tělo a krev svoji dal sboru apoštolů. Učedníkům přikázal v budoucím též čase obět tuto konati k věčné lidu spáse.
4. Do zahrady potom šel a tam v tiché noci na tvář klel, modle se snažně k svému Otci, potu krupě krvavá rostla mu skráně, s nebe kalich utrčely nes' mu anděl Paně.
5. Jidáš z města pospíchal s vojskem velerady, Krista Pána polibil, plný lsti a zrady. Ježíš, tichý Beránek, opouštěn je od svých a dle Pisma svatého vydán v ruce hříšných.
6. Kajfáš k soudu nad Kristem starší se zavazoval, křivě svědky povolal, Ježíše se tážal: Pověz, jsi-li Boží Syn? Kristus slavným hlasem veleknězi vyznával: Ty jsi řekl, já jsem!
7. Slyšte jeho rouhání! pravi kněžské kníže, zákoníci volají: Hodem smrti kříž! Noc tu mnoho trpěl Pán strasti, han a trudů, časné ráno veden byl k Pilátovu soudu.
8. Pilát na smrt nechtěje nevinného dáti, kázal Pána Ježíše krutě bičovati. K sloupu Kristus přivázan, bičů tvůj je dán, na skráň z trní korunu svět dal svému králi.
9. A když Pilát uviděl Pána ztrýzněného, soucit lásky vzbudit chtěl v srdci lidu jeho. Zástupům ho ukázal, „Ejhle, člověku!“ pravi. „Ukřižuj ho, ukřižuj!“ vzkřikly lidu davy.
10. Kristus z města vyveden, těžký kříž si nesa, pod ním k smrti uaven, na zem v mldobě klesal. Matku svou těž potkává Spasitel náš milý, srdce matky zplakalo v bolestné té chvíli.
11. Ježíše již křižují, pohled, duše milá, světa všeho nepravost Krista na kříž vbila. Ó, jak obět bolestná za hřích tvůj je dána, s Matkou Paně spolu nes rany svého Pána!
12. Ježíš s křížem pozdvížen, z ran krev svatá řine, vláhou božské milosti v duši lidskou plyne. V mukách kříže bolestných Beránek náš tichý, Otce k smrti poslušen, snímá světa hříchy.
13. Se zločinci spočten je na potupném kříži, hana, nevděk zástupů duší jeho tíží. Národ jeho nepoznal navštívení času, na smrt krále svého dal, jenž mu přines' spásu.
14. Za lid hříšný modlí se vroucně k Otci svému, aby vinu odpustil lidu zbloudilému. Kajících zločince prosby vřelě slyší, duši jeho otvírá věčné slávy říši.
15. A když všechno dokonal nebeský náš Vůdce, duši svojí poručil v ruce svého Otce. Vše tu Pána plakalo, záře slunce zhasla, mrtví z hrobu povstali, zem se v hloubi třásla.
16. Ježíšovi přátelé s kříže též snáli, v plátno čisté vinuli, ve hrob nový dali. Odpověř, Pane náš, Kriste, Boží Synu, umučený Ježíši, v hrobu tichém klín.
17. Umučení Ježíše v paměti své mějme, Spasiteli milému vděčně díky vzdáme! Pro kříž jeho bolestný vzdalujeme se zlého bychom byli účastní v nebi slávy jeho.

Na Veliký pátek: Ukřižovaný Kriste.

„Ukřižovaný Kriste.” Nota bez vázání podle hymnu „Vexilla regis prodeunt.” Chorální nápěv v „Českém kancionále” v museu královéhradeckém, rkp. z r. 1595, sign. B 5, list 221b a mensurovaný nápěv ve Šteyrově Kancionále z r. 1683, str. 168. Zde chorální nápěv a text podle původního znění. *T.T.*

1. U - kři - zo - va - ný Kri - ste, zdráv buď na - še na - dě - je v čas ten - to tvé - ho sva - té - ho u - mu - če - ní, roz mno - žiž do - brým

spra - ve - dl - nost, du - še sva - lost a hříš - ným rač dá - ti svou sva - tou mi - lost! 2. Tě nej - vyš - ší Tro - ji - ce, Bo - ha vel - mi

do - bré - ho, ve - le - bí duch kaž - dý z do - bro - di - ní tvé - ho, kte - réž ty či - níš u - mu - če - ním spa - se - ny, ra - tiž s pra - vo -

va - ti nás zde na ze - mi! 3. A když bu - de - me mřít - ti, rač nám mi - lo - stiv bý - ti: po smr - ti při - poj nás

Aj, prapor Králův vlaje výš.

Nápěv chorální podle graduálu vyd. vatikánského a podle k. Šamotulského E VIII. Hymnus „Vexilla regis prodeunt” Venantia Fortunata z 6. stol. *T. I.*

2. Bok jeho kopím zraněný
tok krve s vodou smíšený
dal na očistu našich vin,
by shladil s duší hříchů tín.

5. Tys v ramen blahém rozpětí,
neš výkup vin všech staletí
a vážils těla sladkou tíž,
jímž přemožena pekel říš.

3. Tak splněno, co v nadšení
pěl David v ducha vidění,
co v širý světa hlásal kruh:
že s kříže vlásti bude Bůh!

6. Ó kříži, zdrav buď, naděj všech,
v těch hořkých smrti Páně dnech,
a rozmnož milost věčícím,
nes spásu duším kajícím!

4. Ó strome krásný, vznešený,
a nacheť krále zdobený,
jen tobě dána nobem čest,
bys mohl svaté tělo nést.

7. Ó Bože, spásy prameni,
ať chvály píseň tobě zní,
jimžs dobyl křížem vítězství,
přej dílu ve svém království!

Improperie (výčitky) Spasitelovy na Veliký pátek při uctívání kříže a u Božího hrobu.

Chorál vyd. vatikánského s českým textem.

Dva zpěváci I. sboru.

0 li - de můj, co u - či - nil jsem to - bě, a - neb v čem
zar - mou - til jsem te - be nuž, roi mně ny - ní! Za to, že jsem
vy - ve - dl - to - ze - ze - mě e - gyp - t - ské, tys tě - - žký
Sbor I.
kříž dal své - mu Spa - si - te - li. A - gi - os o The - os.
A - gi - os i - schy - ros.

Sbor II.

Sbor I.

Sva - tý, Bo - že!
Sva - tý, sil - ný! A - gi - os a - tha - na - tos
e - lé i - son - - i - mas. Sva - tý, ne - smr - tel - ný,

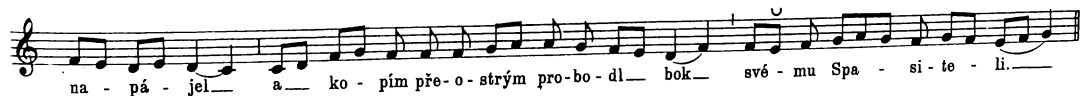
Dva zpěváci II. sboru.

smi - luj se nad ná - mil že jsem chrá - nil te - be

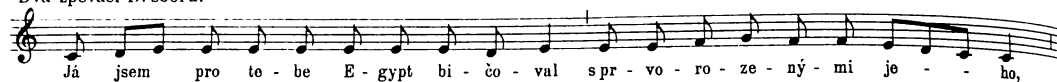
Sbory střídavé: Agios... Svatý...

Dva zpěváci I. sboru.

Sbory střídavé: Agios . . . Svatý . . .

Dva zpěváci II. sboru.

Já jsem pro te - be E - gyp - bi - čo - val spr - vo - ro - ze - ný - mi je - - ho,

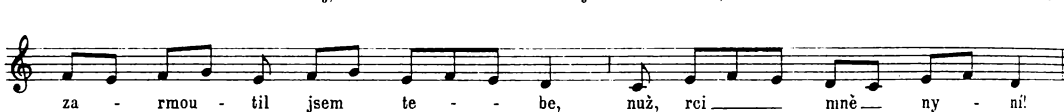

a tys mne zbi - čo - va - né - ho na smrt vy - dal.

Celý sbor:

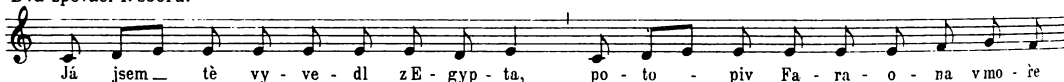

Ó li - de můj, co u - či - nil jsem to - bě, a - neb v čem

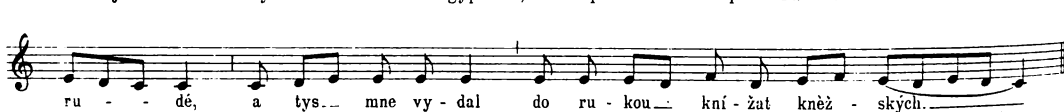

za - rmou - til jsem te - - be, nuž, rei mně ny - ni!

Dva zpěváci I. sboru.

Já jsem tě vy - ve - dl z E - gyp - ta, po - to - piv Fa - ra - o - na v mo - ře

ru - - dé, a tys mne vy - dal do ru - kou kní - žat kně - ž - ských.

Sbor: Ó lide můj . . .

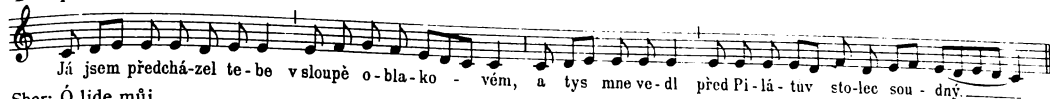
Dva zpěváci II. sboru.

Já jsem před te - bou o - te - vřel mo - ře, a ty jsi o - te - vřel ko - pim bok můj.

Sbor: Ó lide můj . .
Dva zpěváci I. sboru:

127

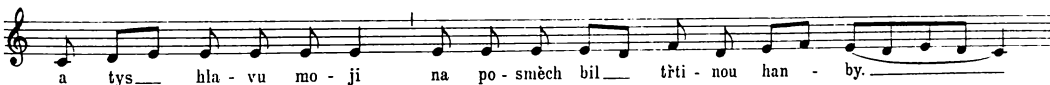
Sbor: Ó lide můj . . .
Dva zpěváci II. sboru:

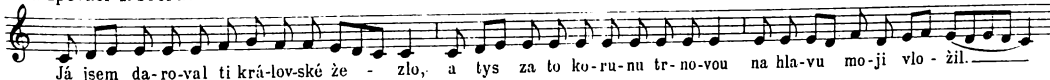
Sbor: Ó lide můj . . .
Dva zpěváci I. sboru:

Sbor: Ó lide můj . . .
Dva zpěváci II. sboru:

Sbor: Ó lide můj . . .
Dva zpěváci I. sboru:

Sbor: Ó lide můj . . .
Dva zpěváci II. sboru:

Sbor: Ó lide můj . . .

Slzami oči zemdlely . . .

Nápěv N. Kubáta v Recitativech Svatého týdne, Knihovna „Cyril“ st. 41. Slova podle „Caligaverunt“ T. III.

1. Sl - za - mi o - či zem - dle - ly, stí - ny smr - ti je za - stře - ly,

na kří - ži Kri - stus do - ko - nal, Spa - si - tel náš a svě - ta král.

2. V žalostném smrti průvodu
plačte, zástupy národů,
k Ježíši vzhůru vzhledněte,
bolest zda větší na světě?

3. Pro naše hříchy potřen byl,
v smrti hlubiny sestoupil,
ve městě míru, pokoje,
příbytek jeho věčně je.

4. Pro muky, pro smrt bolestnou
vyslyš, Ježíši, církev svou,
ve svatém kříže znamení
dojiti dej nám spasení!

Písně velikonoční.

Aj, v jitra záři.

„Vstal z mrtvých Kristus Spasitel!“ „Aurora caelum purpurat“ z laud o Bílé neděli. Nápěv z k. Šteyrova z r. 1712, str. 263.

2. Král, jemuž není rovného,
hle, z místa smrti tmavého
sbor otců, vazeb zproštěný,
! : v ples ráje vede blažený. !

3. Ač stráž hrob jeho střežila,
naň kámen, pečet vložila,
On vítěz z temna hrobu vstal,
! : smrt samu ve hrob pochoval. !

4. Dost pláče, slz a žalosti,
bol náš již ustup radosti,
smrt zničil Pán, živ opět je,
! : jak anděl světu zvěstuje. !

5. Bys nám též v šťastné věčnosti
byl velikonoční radosti,
smrt hříchu od nás, Jezu, vzdal,
! : jenžs duši život nový dal. !

6. Buď sláva Otci věčnému
i Synu z mrtvých vstalému,
Duch Utěšitel budiž cten
! : a s nimi věčně veleben! :

Beránka, jenž se v obět dal.

„Beránkovi nevinnému“ Nápěv z k. Šteyrová z r. 1712, str. 240. Velikonoční sekvence „Victimae paschali“.

1. Be-rán-ka, jenž se vo-bět dal, kře-sťa-nů sbor dnes vpí-sni chval. Al-le-lu-ja, al-le-lu-ja.

2. Ovečky svoje vykoupil,
bolestnou smrt když podstoupil
Alleluja...

3. Stála smrt světu k úžasu
s životem v těžkém zápasu.
Alleluja...

4. Života vládce z mrtvých vstal,
nad smrtí vítěz, světa král.
Alleluja...

5. Maria, co jsi viděla,
ke hrobu když jsi dospěla?
Alleluja...

6. Zířel jsem hrobu živého,
velebnost z mrtvých vstálého.
Alleluja...

7. Roucha a plátno hrobové,
andělé byli svědkové.
Alleluja...

8. Kristus vstal, v srdci plesejte,
v Galilej za ním spěchejte!
Alleluja...

9. Víme, že Kristus z mrtvých vstal,
milostiv nám buď, Vítěz, král!
Alleluja...

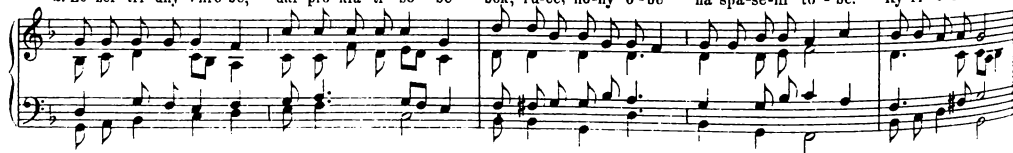
Bůh všemohoucí.

„Bůh všemohoucí“ ze 14. stol. Nápěv (tenor z dvouhlasu) z čes. k. Jistebnického asi z r. 1420, str. 64. Slova beze změny z rpku univerzitní knihovny pražské, sign. XVII F 30 z r. 1391. Jedna ze čtyř písní, dovolených sněmem pražským z r. 1406. T. II.

1. Bůh vše-mo-hou-cí vstal z mrtvých ža-dou-cí, chval-me Bo-ha sve-se-lím, toť nám všem pí-smo ve-lí. Ky-ri-e-lei-son.

2. Le-žel tři dny v hro-bě, dal pro-klá-ti so-bě bok, ru-ce, no-hy o-bě na spa-se-ní to-bě. Ky-ri-e-lei-son.

3. Je-zu Kri-ste, vstal jsi, nám na pří-klad dal jsi, žeť nám z mrtvých vstá-ti, s te-bou pře-bý-va - ti. Ky-ri - e - lei - son.

4. Ma-ri - a žá - dou - cí, s ne-bes rů-že skvou - cí, pros za nás Ho-spo-di-na, své-ho mi-lé-ho Sy-na! Ky-ri - e - lei - son.

5. Pa-ne náš, Je - zí - ŝi, u - slyš svo - ji ří - ŝi, nás hříš - né kře - sťa - ny pro své sva - té rá - ny! Ky-ri - e - lei - son.
 6. Sva - té Má - ří Sy - nu, od - pusť hříšným vi - nu, Pa - ne Je - zu Kri - ste, jenž jsi vstal za - ji - sté. Ky-ri - e - lei - son.
 7. Ó krá - li ne - be - ský, u - slyš svůj lid če - ský, zbav nás nou - ze té - to, dej nám do - bré lé - to! Ky-ri - e - lei - son.
 8. U - slyš na - še hla - sy, dej po - koj - né ča - sy, Je - zu Kri - ste krá - li, ať tě tvůj lid chvá - li! Ky-ri - e - lei - son.

9. Od-puť na-še zlo - sti, všech nás blu-du zpro-sti, dej nám pro svou do-bro-tu sva-té cír-kve je-dno-tu! Ky-ri-e-lei-son.
 10. Vši-chni sva-tí, pro-ste, nám to - ho spo-mo - zte, by-chom sva-mi by-dli-li, Je-zu Kri-sta chvá-li - li. Ky-ri-e-lei-son.

Bůh náš všemohoucí.

Jiný nápěv „Buoh všemohoucí“ podle Franusova k. z r. 1505, list 271b, podle Chrudimského k. z r. 1530, list 275a, a Šamotulského k. G IV. T. I.

1. Bůh náš vše - mo - hou - cí vstalť jest pře - žá - dou - cí, chval - me všech - ni

sve - se - lím ne - bes Pá - na zpě - vem svým! Ky - ri - e - lei - son.

2. Ležel tři day v hrobě,
 proklátí dal sobě
 bok i ruce, nohy své,
 trpěl mnoho k spáse tvé.
 Kyrieleison.

3. Jezu Kriste, vstal jsi,
 svědectví nám dal jsi,
 žeť my z mrtvých vstaneme,
 s tebou věčně budeme.
 Kyrieleison.

4. Panno přezáducí,
 nebes růže skvoucí,
 prosíš Pána našeho,
 Syna svého milého!
 Kyrieleison.

5. Jezu, v nebes výši
 vyslyš svoji říši,
 na smrt za nás vydaný:
 spasíš hříšné křesťany!
 Kyrieleison.

6. Svaté Maří Synu,
odpusť hříšným vinu,
jenž jsi vpravdě z mrtvých vstal,
jak nám anděl zvěstoval.
Kyrieleison.

7. Vyslyš český lid svůj
nad námi se slituž,
nouze zlé nás uchovej,
dobrého nám léta přej!
Kyrieleison.

8. Uslyš naše hlasy,
pokojně dej časy,
o náš milý Ježíši,
králi světa nejvyšší!
Kyrieleison.

9. Odpusť našich zlosti,
bludů všech nás zprosti,
dej nám pro svou dobrotu
svatě církve jednotu!
Kyrieleison.

10. Všichni svatí, prostě,
toho nám zpomozte,
bychom s vámi bydlili,
Jezu Krista chválili!
Kyrieleison.

Hle, vstalť jest nyní Kristus Pán.

„Hle, vstalť jest nyní Kristus Pán.“ Slova podle psaného zpěvníku Fr. Hlavatého z Miletína „Zpěvy křesťanské“ z r. 1841, str. 203. Notace A podle „Nápěvů k Oltáři“, str. 27. — Nápěv B tištěn r. 1828.

A.

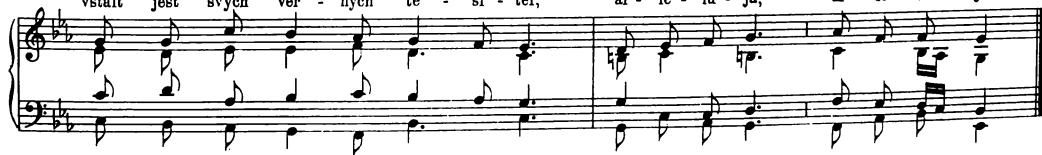
1. Hle, vstalť jest ny - ní Kri - stus Pán, jenž nám byl z Pan - ny či - sté dán,

al - le - lu - ja, al - le - lu - ja. Vstalť jest náš mi - lý Spa - si - tel,

vstalť jest svých věr - ných tě - ši - tel, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja.

B. 1. Hle, vstalt' jest ny - ní Kri - stus Pán, jenž byl nám z Pan - ny či - sté dan,

al - le - lu - ja, al - le - lu - ja. Vstalt' jest náš mi - lý Spa - si - tel,

vstalt' jest svých věr - ných tě - ši - tel, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja.

2. Ó, buď mu sláva, chvála, čest,
že nám zas život vrácen jest,
alleluja...

3. Jak z noci svítal třetí den,
byl kámen z hrobu odvalen,
alleluja...

4. Tři ženy zbožné k hrobu jdou
a zprávu slyší andělskou,
alleluja...

5. Svým věrným Pán se ukázal,
když slavné tělo na se vzal,
alleluja...

6. Tím předpověď je splněna
a víra naše stvrzena,
alleluja...

7. V té velkonoční radosti
vzdej díky křesťan s vroucností,
alleluja...

8. Neb všichni s Kristem vstaneme
a věčně živi budeme,
alleluja...

Plesej, všechno stvoření.

135

Kancionál Šteyrův z r. 1712, str. 242.

1. Ple - sej, všech - no stvo - ře - ní, v tu - to sva - tou do - bu,

Pán tvůj vlast - ní mo - cí vstal z tem - not své - ho hro - bu,

čas již mi - nul bo - lu, Kri - stus sla - vně zví - tě - zil, s ním se ve - sel spo - lu!

2. Zaplesejte, Otcové,
spějte v ústret Králi,
touhu vaši naplní,
v radost změni žaly;
čeho jste si přáli,
šťastně jste se dočkali,
pějte písně chvály!

3. Radujte se, nebesa,
nadehvězdné stany,
Kristus vítěz přichází,
Pán náš požehnaný.
Otců sbor s ním spěje
z temnot smrti krajiny,
alleluja pje...

4. Země všechna vesel se,
hory, doly, moře,
alleluja zaplesej,
skončeno je hoře;
vítej Pána svého,
kterýž slavně přemohl
temnot vládce zlého.

5. Tvorstvo všechno, k chvále vstaň,
veleb svého Tvůrce,
zpěvem slávy radostným
probud lidské srdce!
Píseň ať zní světem,
jásá hájem, lučinou,
jara něžným květem!

6. S nimi, duše, zaplesej
Spasiteli ctnému,
který život navrátil
opět lidu svému.
Alleluja pějme,
Kristu, Pánu našemu
čest a díky vzdejme!

Raduj se a vesel.

„Raduj se a vesel!“ Sděлил Fr. Havlín, říd. učitel v Hlavitcích u Tábora.

1. Ra - duj se a vo - sel, všech - no stvo - ře - ní, ví - tej Kri - sta Pá - na sla - vně vzří - áe - ní!

Al - le - lu - ja za - pěj - me, Bo - hu dí - ky vzdá - vej - me, Spa - si - te - le své - ho vši - chni ví - tej - me!

2. Raduj se a vesel,
Panno Maria,
velká tvoje žalost
nyní minula;
spatříš Syna milého
v blesku světla jasného,
přivineš ho k srdci
opět živého.

3. Řcete, zbožné ženy,
co jste viděly,
když jste časné zrána
k hrobu dospěly?
Spatřily jsme anděla,
ten nám slavně zvěstoval,
Pán že právě z mrtvých
vlastní mocí vstal.

4. Sbory nebes duchů,
s námi plesajte,
vítěznému Kristu
slávu zpívejte!
Alleluja přeslavně,
které církvi Páně zní,
ať i zvučné jása
nebes svatyní!

5. V soudu den až všichni
z mrtvých vstaneme,
dej, ať s tebou, Kriste,
věčně živi jsme!
S nebeštiny na věky
před tvým trůnem plesáme,
alleluja slavně
tobě zpíváme!

Třetího dne vstal Stvořitel.

„Třetího dne vstal Stvořitel“ jako „Resurrexit Dominus“ z vyšebrodského rkpu č. 42 z r. 1410. Slova ze slánského kancionálu, rkpu v musejní knihovně pražské, sign. VA 20, list 70a. Na týž nápěv v kancionále Šamotulském 9 III „Třetího dne vstal z mrtvých Pán“ v úpravě br. Adama bakaláře.

1. Tře - tí - ho dne vstal Stvo - ři - tel, z mrt - vých náš Pán a Spa - si - tel, ví - tě - znou slá - vou hrob se skvěl.

2. Ke hrobu zrána ženy šly,
uzřely jasné anděly,
radostnou zvěst tu slyšely.

3. Anděl jim Páně zvěstoval:
Ze hrobu Kristus právě vstal,
Spasitel váš a nebes král.

4. Do města ženy spěchaly,
Petra a Jana hledaly,
radostnou zvěst jim podaly.

5. Vesel se, říše pozemská,
raduj se, vlasti nebeská,
zaplosej, říše andělská!

6. Raduj se, všechno stvoření,
oslavuj Krista vzkříšení,
neoucí světu spasení!

7. Všichni již v Pánu plesajme,
chválu, čest Bohu vzdávajme,
s anděly jemu zpívejme!

8. Velebme Tvůrce mocného,
Ježíše, Syna milého,
spolu i Ducha svatého!

9. Ježíši, pro své vzkříšení
věčného uděl spasení,
v nebeské slávě bydlení!

1. Ve - sel se, ne - bes krá - lo - vno, al - le - lu - ja, za - ple - sej, svě - ta ko - ru - no, al - le - lu - ja.

2. Neb Syn tvůj, jehožs zrodila,
alleluja,
z mrtvých vstal, Matko přemilá,
alleluja.

3. Jehož jsi smrti plakala,
alleluja,
v pravdě vstal Kristus, chvála tvá,
alleluja.

4. Tělo, jež s kříže viselo,
alleluja,
v rouchu se slávy zaskvělo,
alleluja.

5. Rány jsou jeho zhojeny,
alleluja,
skví se jak drahé kameny,
alleluja.

6. Ubledlá tvář a zsinálá,
alleluja,
jako blesk slunce vydala,
alleluja.

7. Vočích, jež zlá smrt zavřela,
alleluja,
jasnost zas hvězd se zaskvěla,
alleluja.

8. Tělo, jež bylo smrtelné,
alleluja,
povstalo slávou oděné,
alleluja.

9. Všechn je krásný, blažený,
alleluja,
slavný král, vítěz vznešený,
alleluja.

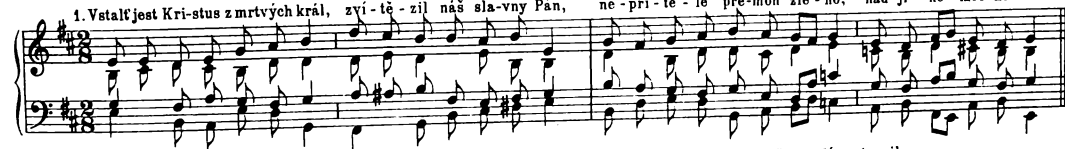
10. Ve slávě své a jasnosti,
alleluja,
na věky září s výsosti,
alleluja.

11. Z vítězství jeho raduj se,
alleluja,
u něho za nás přimluv se,
alleluja.

Vstalt jest Kristus z mrtvých král.

„Vstalt jest Kristus z mrtvých král!“ Podle českého kancionálu Jistebnického asi z r. 1420, str. 91 a podle rkpu
universitní knihovny pražské z 15. stol., sign. XI E 2, list 120. *Z. I.*

1. Vstalt jest Kri - stus z mrtvých král, zvi - tě - zil náš sla - vný Pán, ne - při - te - le pře - moh' zlé - ho, nad ji - né moc - né - ho.

2. Veselý den zavítal,
v němž Bůh lidem přikázal,
aby každý pamatoval,
jeho čest vyznával.

3. Noc tu temnou, žalostnou,
učinil nám přeslavnou
předústojným zmrtvýchstáním,
mocí svou předivnou.

4. Do předpekli sestoupil,
otce svaté vykoupil,
ducha temnot vládu zlomil,
věčně jej ponižil.

5. Vstoupil k Otci se svými,
nebeskými, zemskými,
se zástupy andělskými,
se všemi svatými.

6. Andělové zpívali,
svatí díky vzdávali,
hory velmi zaplesaly,
slavně jej vítaly.

7. Dej, ó Kriste nebeský,
shůry pomoc pozemským,
věrným svým i synům českým,
pravdě tvé přichýlnými

Vstalt' jest této chvíle.

Píseň z 15. stol. jako „Surgit in hac die Christus dominus“. Slova s nepatrnou změnou podle rkpu výšehradského z pol. 15. stol., list 27b, podle rkpu treboňského sign. A 4, list 393a z doby Jiříka z Poděbrad a podle rkpu sedlčanského, list 193b. Nápěv A starší jako při „Surgit in hac die“ v rkpe treboňském, sign. A 4, 393a a v k Franusově z r. 1505, list 273a v závěru s finálou frygické toniny v mensuře třídobé, jež upravena ve dvoudobou. Nápěv B mladší a nyní vžitý podle kancionálu benešovského rkpu konservatoře pražské z 16.-17. stol., list. 95 a podle k. Šamotulského, list 125a. *T. III.*

A

1. Vstalt' jest té - to chví - le ctný Vy - ku - pi - tel, z mrt - vých Je - žiš mi - le,

svě - ta Spa - si - tel, pro hří - chy jenž na - še zma - řil se,

roz - piat na kří - ži ne - vin - ný, Bůh náš je - di - ný.

B

1. Vstalt' jest té - to chví - le ctný Vy - ku - pi - tel. z mrt - vých Je - žíš mi - le.

svě - ta Spa - si - tel, pro hří - chy jenž na - še zma - řil se,

roz - piat na kří - ži ne - vin - ný. Bůh náš je - di - ný.

2. Zrána časně přišly
k hrobu ženy ctné,
Marie tu stály
velmi truchlivé.
Anděl, jenž tu seděl,
zvěst jim děl,
bratřím zvěstovat přikázal,
Bůh že svatý vstal.

3. Srdečného hlasu
my alleluja,
tohoto my času,
my alleluja,
všichni zazpívejme,
plesejme
Tvůrci, jehož jsou nebesa,
my alleluja.

4. Přeslechetná žena
všedši k bratřím svým,
Maří Magdalena
k apoštolům ctným,
nese zprávu jistou,
radostnou,
dějic poselství andělské:
Vstalt' Bůh zajisté!

5. Jenž jsi umřít ráčil
pro nás, Kriste ctný,
by se k tobě vrátil
hříšník rozličný.
vstav dnes z mrtvých slavný.
vitězný,
prej nám šťastného skonání,
hříchů poznání!

Základ církve.

„Základ církve je na skále“; k svatojanský I, 362. Slova podle kancionálu Josefa Mirumila Pohořelého z r. 1849, str. 342.

1. Zá-klad cír-kve pe-vná ská-la, slá-vou vě-ků věn-če-ná, v bouřném mo-ři svě-ta stá-la,
 mo-eí Bo-ží chrá-ně-ná, Za-kla-da-tel je-jí vstá-vá, ví-těz krá-čí z hro-bu bran,
 vše-mu svě-tu dů-kaz dá-vá, že jest ří-ší věč-ných Pán, že jest ří-ší věč-ných Pán.

Gloria.

2. Pějte, sbory, alleluja
 ve všech nebes výšinách,
 pějte, lidé, alleluja
 po všech země končinách!
 Přemožen je lidstva škůdce,
 původ všeho rozbroje,
 z hrobu k nám již spěje vůdce,
 !:nesa blaho pokoje.:!

Evangelium.

3. Kriste, jenž jsi roven Otci,
 roven Duchu svatému,
 přispěj víry jasnou mocí
 mdlému duchu lidskému!
 Buď nám světlem v každou dobu,
 naplň srdce milostí,
 bychom jednou vyšli z hrobu
 !:v sídla věčných radostí.:!

Obětování.

4. Přijmi z rukou lidu svého
 dary svaté oběti,
 kněz je mocí slova tvého
 k spáse naší posvěti.
 Pro nás v těžkých mukách kříže
 zemřel jsi a z hrobu vstal,
 zbav nás hříchů našich tíže,
 !:tresty věčné od nás vzdal!:

Sanktus.

5. Dej, ať v srdcích láska vzrůstá
 k tobě, lidstva příteli,
 ať jsou hodna naše ústa
 zpívat v závod s anděly:
 Svatý jsi, ó nebes Pane,
 svatý, Kriste vítězný,
 obloha tvou slávou pláne
 !:i květ hájí líbezný!:

6. Pán při - chá - zí, ten jenž z hro - bu vy - šel v slá - vě pře - skvou - cí,
roz - pu - kly se vo - nu do - bu ská - ly di - vem za - snou - cí.

Nu - že, srd - ce, za - chvěj - te se v bá - zně sva - tém ú - že - su, za - ple - sej - te,

Pán vám ne - se po - moc, sí - lu k zá - pa - su. Al - le - lu - ja, al - le - lu - ja.

Agnus.

7. K otcům svatým sestupuje,
v kříže svatém znamení
z temnoty je vychvacuje,
zvěstuje jim spasení.
Kriste, vzpomeň také duši
přátel našich milných,
zahlad, co jich pokoj ruší,
veď je v sídla blažených!
Alleluja, alleluja.

Přijímání.

8. Svatý hod nám chystáš, Pane,
manu nebes tajemnou,
po níž touží nebešťané
zaníceni láskou tvou.
Hodnými nás učin, Kriste,
přijmout svaté tělo tvé,
rukoujmi nám bude jisté,
že nás přijmeš v stánky své.
Alleluja, alleluja.

Závěr.

9. Přijdeš jednou zase v moci,
v kruhu jasných andělů
a tu vzkříš z hrobu noci
ghor svých věrných ctitelů.
Ó buď strážcem našich činů,
slovem lásky své je říd,
v onen den pak z noci stínů
k sobě, Kriste, veď svůj lid!
Alleluja, alleluja.

Zpívejme Pánu již všichni.

„Prozpěvujmež všichni nyní“ Nápěv při „Jakžto růžička překrásná“ v k. Sedlčanském z poč. 16. stol., list 162a, rovněž při „Pulcerrima rosa“ v k. Sedlčanském, list 113a. Slova z rkpu vyšehradského asi z r. 1450, list 130b, vytištěná v „Písniích starých gruntovních a velmi utěšených“ kněze Václava Miřinského z r. 1522, v „Kancionále českém“ z r. 1559, list 143 b a v k. Rozenplutové z r. 1601, str. 227.

2. Sotva den zasvitl třetí,
země se ve hloubi chvěla,
Spasitel živý zas povstal,
jeho tvář sluncem se skvěla.
Alleluja.

3. Zplesaly hory a doly,
nebem zpěv zajásal chvály
vítězi slavnému Kristu,
andělů mocnému králi.
Alleluja.

4. Proroci, otcové svatí,
zástupův andělských zjevy,
vítězně nesouce palmy,
Krista cti zvucnými zpěvy.
Alleluja.

5. Povstaňme se tvory všemi
v tento čas ke chvále Pána,
zlomil dnes nadvládu smrti,
budiž čest věčná mu vzdána!
Alleluja.

Písň o prosebných dnech.

143

Bože Abrahamův.

Nápěv při „Deus omnipotens“ z k. Franusova z r. 1505, list 274a. Slova z Karlsperkova kancionálu z r. 1620, str. 45. T. I.

1. Bo - že A - bra - ha - mův, krá - li, pa - ne pá - nův,

lid tvůj pro - sí te - be, se - šli po - moc s ne - be, Pa - ne Bo - že náš!

2. My, jenž tebe ctíme,
k tobě s prosbou zřime,
zavlaž hroudu země,
dej nám k chlebu sěmě,
Pane Bože náš!

3. Uslyš hlasy naše,
jako Eliáše
proroka jsi slyšel
a dešť s nebe přišel,
Pane Bože náš!

4. Nebesa dešť dejte,
rosou zalivejte
dědiny a domy,
louky, pole, stromy;
Pán Bůh s námi buď!

5. Bože, jenžto s hůry
zavlažuješ hory,
napoj naši zemi,
neboť žizní velmi,
Pane Bože náš!

6. K služebnosti lidské
z milosti své božské
bylinu rač dáti,
k vzrůstu dešť jí přáti,
Pane Bože náš!

7. Shlédni k lidu svému,
byť i nehodnému,
žehnej poli, sadu,
chraň nás bídý hladu,
Pane Bože náš!

8. Nuž my všichni spolu,
jsouce v Božím domě,
prosme za tu milost,
ať dá zemi hojnost
dobrý Pán Bůh náš!

Přísný soudce.

„Přísný soudce hříšníků“ „Písne k veřejné i domácí pobožnosti“ z r. 1789, str. 100. Nápěv podle sdělení Kajetána Tichého, řed. šk. v Jenišovicích.

1. Při - sný soud - ce hříš - ných li - dí, je - hož o - ko všech - no vi - dí, sne - bes vý - šin
na nás zříš, co nás tí - sní, do - bre víš. Ot - če, vy - slyš na - še hla - sy.
ú - rod - né nám se - šli ča - sy, ve - zde - ší - ho chle - ba dej, v ži - vno - sti nám po - má - hej!

2. Bez čeho nám nelze žiti,
v hojnosti chceš uděliti,
poskytuješ chleba všem,
požehnaním plníš zem.
Otče...

5. Když vše prahne a vše vadne,
není rosy, vláhy žádné,
Bože, podle soudů tvých
je to mzda jen za náš hřích.
Otče...

3. Ty jsi dárce dobra všeho,
však i mstitel skutku zlého,
ranou mnohé nehody
trestáš hříšné národy.
Otče...

6. Když nám mraky krupobitné
ničí náhle pole žitné,
v pouště mění luh i sad,
vin svých máme vzpomínat.
Otče...

4. Přival vod a kruté mrazy
osení a květy zkazí,
ruka tvá když pokyne,
naděj na žně pohyne.
Otče...

7. Blesk když nebe otevírá,
v přírodě vše bázní zmirá,
k srdci lidí hříšného
hlas zní Boha mocného.
Otče...

8. Ty jsi pánem spravedlivým,
ale také dobrotivým,
pokání-li činíme,
hříchů všech se chráníme.
Otče...

9. Za Achaba, zlého krále,
po tři a půl léta stále
suchem národ trestán byl,
kterýž tebe opustil.
Otče...

10. Když však lid zas tebe hledal,
zahynouti tys mu nedal,
k prorokově přimluvě
otevřels mu nebe své.
Otče...

11. Litujem též zlých svých činů,
odpuť mnohou naši vinu,
odvrať válku, mor a hlad,
milost svou rač lidu dát!
Otče...

12. S důvěrou dnes zřime k tobě,
neoslyš nás v této době,
hojnou dej nám úrodu,
žehnej všemu národu!
Otče...

Shlédni, Bože, s trůnu svého.

„Shlédni, Bože, s trůnu svého“ Slova podle k. svatojanského II, 627; nápěv podle sdělení Kajetána Tichého,
řed. šk. v Jeniřovicích.

1. Shlé-dni, Bo - že, strů - nu své - ho k pro-sbám li - du zkrou-še - né - ho, kte - rýž kto - bě s dů - vě - rou

po - zdvi - hu - je my - sl svou. Dej nám de - ště, ze - mi sva - žuj, hoj - ně ú - ro - dou o - bla - žuj!

2. Svěřili jsme zemi símě,
nesli dne i horka břímě,
jak ty nám to ukládáš,
Stvořiteli, Bože náš.
Dej nám...

3. Bez tvého však požehnání
marné lidské namáhání,
z moci tvé jen zrna zraje,
květ svůj kalich otvírá.
Dej nám...

4. Krásou šatíš polní kvítí,
ruka tvá vše živí, sytí,
tvory všechny miluješ,
o ně v láске pečuješ.
Dej nám...

5. Žehnej sadu, žehnej poli,
osení chraň našich klosů,
ať nám ze tvé milosti
všude kynou radosti.
Dej nám...

6. Bouřný mrak když nebe kalí,
blesky drtí stromy, skály,
den se mění v temnou noc,
opatruj nás tvoje moc!
Dej nám...

7. Jako zrna v půdu vseté
klíčí, roste, bují, kvete,
vůli svou se mění v klas,
tak i z hrobu vzkříšíš nás!
Dej nám...

Tvůrce mocný.

Ohlas žalmů o prozřetelnosti božské.

Nápěv A Jos. L. Zvonař v „Chorální knize“ z r. 1847 ke Kancionálku královohradeckému, č. 233. Nápěv B z k. svatojanského II, 730. Slova podle psaného kancionálu bratrstva choru literátského v Domašíně z r. 1835, str. 56 a Kancionálku královohradeckého z r. 1846.

Nápěv A.

1. Tvůr - ce mo - cný ne - be, ze - mě a co svět se jme - nu - je, je - hož bož - ství

nám vše plé - mě vce - lém svě - tě zje - vu - je, te - be Pá - na pá - nů vzý - vám,

jenž tam sí - dliš na ne - bi, to - bě pí - seň chvá - ly zpí - vám, te - be duch můj ve - le - bi.

2. Bych byl srdce šlechtného,
Pane, přispěj silou svou,
v těžkých pracích stavu mého
nenech klesnout mysl mou!
Starost mnohá duši tíží
v trpkých zkouškách života,
oko tvé však na mne shlíží,
přeje mně tvá dobrota.

3. Souží-li mne nedostatek,
k tobě budu volati,
sejmeš úzkost, všechen zmatek,
když tě budu vyzývati;
velíš, bychom jako k Otci
v bédách k tobě volali,
ve tvé lásce a v tvé moci
neustále doufali.

4. Svět-li proti mně se bouří,
Otče, budu volati,
pomoz, utiš tuto bouři,
nedej mysli klesati;
neb ty slyšíš moje lkání,
shlédneš na mé úzkosti,
snad i změníš sužování
v pramen hojných radostí.

5. Jestli trpké zkormucuje
protivenství srdce mé,
důvěrnost mě pozdvihuje,
bych jen vzýval jméno tvé.
Když je nejhůř, ty jsi nejbliž,
ty znáš v bídě přispěti;
u tebe jest pomoc nejspíš,
kdo se k tobě přivěti.

6. Nechtěj srdce mé se strašit,
pozdvihni se k modlení,
Bůh tvůj zná i strachy plašit,
do srdce lít těšení.
„Tys můj hrad a útočiště;
tak vždy David volával,
bez bázně pak na bojiště
šel a v boji pevně stál.

Nápěv B.

7. Ne - bu - du se nou - zo bá - ti, neb Bůh o mne pe - ču - je, byť mne při - tel
nech - těl zná - ti, na - dě - je má v Bo - hu je. Jest - li kříž a pro - ti - ven - ství,
měl bych na své rá - mě vzít, jest to ú - děl člo - vě - čen - ství, je - muž chci se po - dro - bit.

8. Není-li mi přisouzeno,
bohatství já neřádám,
srdce mé-li spokojeno,
nad bohatství více mám.
Cestu lidu závistného,
nadej, bych si oblíbil,
ale podle slova tvého
jako host zde v světě žil.

9. Pak-li by mne pomýšlení
na smrt blízkou soužilo,
z toho, že již léku není,
srdce mé se děsilo:
Bože, věrou požehnanou
potěš duši skličnou,
že smrt těla pouze branou
v říši nebes blaženou.

10. Až pak líce moje zbledne
v smrti chladném objeti
a duch z těla schránky bédné
k nebi v touze zaletí:
Otče, v oně těžké době
neopust' své stvoření,
ať tam zvolám vděčně k tobě:
Tys můj cíl, mé spasení!

Písně o Nanebevstoupení Páně.

Kristus Pán, světa Spasitel.

„Pán Ježíš, milý Syn Boží“. Šteyrův Kancionál z r. 1712, str. 323. Jako „Třetího dne vstal Stvořitel“

1. | Kri-stus Pán, svě - ta Spa - si - tel, du - ší všech věr - ných tě - ši - tel, na ne - bes vý - ši vstu - pu - je.
 (Za to, že sná - šel bí - du, žal, za nás i ži - vot vo - bět dal, vrou - eně duch náš mu dě - ku - je)

2. Prve než vstoupil v říši svou,
 na smrt šel cestou bolestnou,
 na kříži zemřel za lid svůj.
 Strasti že nes' až do smrti,
 jakou má slávu po smrti,
 znamenaj' pilně, uvažuj!

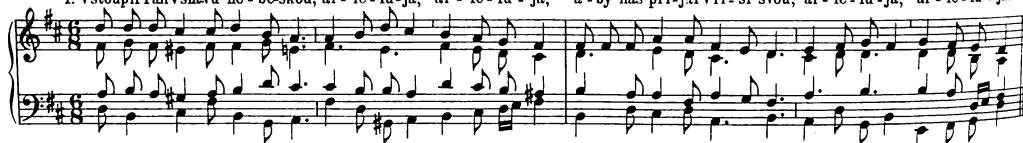
3. Na zemi těžce pracoval,
 aby pak věčně kraloval
 v nebeské říši u Otce.
 Na nebi již se raduje,
 žalosti věčně zbavuje,
 kdož jemu věrně sloužit chce.

4. Chce-li kdo jíti za Kristem,
 zapřítí má se v srdci svém,
 ochotně nésti spolu kříž.
 K tomu nám, Kriste, síly dej,
 na soudu světa k nám se znej,
 uveď nás v ráje svého říší!

Vstoupil Pán v slávu nebeskou.

Nápěv i slova podle kancionálu Rozenplutova z r. 1601, str. 244. Podle Kancionálu z r. 1701, str. 126, zpívá se také jako „Vesel se, nebes královno“, ale v prvé i druhé části s jedním alleluja.

1. Vstoupil Pán v slávu ne - be-skou, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja, a - by nás při - jal v ří - ši svou, al - le - lu - ja, al - le - lu - ja.

2. Korunu nesa vítězství,
 :alleluja,:
 přemohl smrti království,
 :alleluja,:

3. S anděly jemu zpíváme,
 :alleluja,:
 chválu a díky vzdáváme,
 :alleluja,:

4. Sešli nám, Kriste žádouci,
 :alleluja,:
 svatého Ducha k pomoci,
 :alleluja,:

5. S nebes ať sstoupí výsosti,
 :alleluja,:
 naplní nás svou milostí,
 :alleluja,:

6. Ježíši, králi, Bože ctný,
 :alleluja,:
 ochraňuj věrné křesťany,
 :alleluja,:

7. Bychom se tobě líbili,
 :alleluja,:
 v nebi tě věčně chválili,
 :alleluja,:

Bože Otče, sešli nám.

Slova Klimenta Bosáka. Nápěv ve Franušově kancionále z r. 1505, list 355a při „Panc Bože, buď při nás“ bez dozpěvu kyrieleison, při „Salve decus virginum“ v rkpe univ. knihovny pražské, sign. VI C 20a, list 28a a částečně při chorálním „Kyrie, magnæ Deus potentia“ z 13. stol., „Hospodine všemohoucí“! Těž píseň ke kázání.

1. Bo - že Ot - če, se - šli nám ny - ní Du - cha své - ho, dej, ať srd - ci o - te - vře
po - klad slo - va tvé - ho, { du - ši lá - skou za - ní - tí, by - chom te - be zna - li,
u - če - ní pak ci - zí - ho chrá - ni - li se pil - ně,

vů - le tvé i be - dli - vě po vše - chen čas 1. dba - li, 2.
slo - va tvé - ho ži - vé - ho dr - že - li se sil - ně!

2. Boží Synu Ježíši, hlas tvůj v mukách kříže
volá věrné ovečky k srdci svému blíže.
Kriste, dobrý pastýři, dej nám víry stálost,
jenž jsi ráčil trpěti pro nás mnohou žalost;
skrže Ducha svatého hlas svůj dejž nám znáti,
věrně času každého za tebou se bráti!

3. Duše svatý, Pane nás, račiž s námi býti,
milost tvá ať v duši nám oheň lásky vznítí!
Vsrdce naše zavítej s Otcem, jeho Synem,
s námi věčně zůstávej, nechať nezahynem!
Dejž nám pravdu uněti, které učil Ježíš,
již jen může věděti, komu ty ji zjeviš.

Ducha pravdy slíbeného.

Nápěv Václava Jindřicha Veita (1806-1864). Veitova Chorální kniha z r. 1846 č. 77.
Slova podle „Kristus seslal Těšitele“ v k. svatojanském. I. 363.

1. Du - cha prav - dy sli - be - né - ho se - slal Kri - stus věrným svým, zo - mě vi - tá při - chod - je - ho zpě - vem dí - ků ra - dostným:

Ví - tej, Dár - ce prav - dy, ctno - sti, na - plň du - ši ka - jí - cno - stí, ro - zněť srd - ce sy - nů svých o - hněm da - rů ta - je - mných!

Gloria.

2. Na obloze v slunci davu
pějte sbory blažené:
Bohu pějte dík a slávu,
že dal dary plamenné.
Duše svatý, Dárce lásky,
utuž v světě míru svazky,
ať jsme všichni jedinou
Jezu Krista rodinou!

Evangelium.

3. Přijď, ó Dárce světla všeho,
a náš rozum osvěcu,
pravdou slova nebeského
k činům lásky rozněcu!
Uděl darů rady, síly,
bychom Bohu věrni byli,
vůli jeho poznali
a ji věrně konali.

Kredo.

4. Duše, rovný Bohu Otci
věkem, silou, bytností,
rovný Synu, stejné moci,
božský Dárce milostí,
v ohni na svět sestupuješ,
srdce věrných oblažuješ,
silíš duše křesťanů,
církvi dáváš ochranu!

Obětování.

5. Přijmi obět chleba, vína,
země naší čistý plod,
v pamět smrti tvého Syna
chceme slavit lásky hod.
Rač nám dátí Ducha svého,
bychom prosti hříchu všeho,
dali v obět příjemnou
tobě, Bože, duši svou!

Sanktus.

6. K trůnu slávy Boží vděčně
zalet, duše, s pokorou
tam, kde píseň chvály věčně
plesá nebes prostorou.
Zapěj s duchy v jednom sboru:
Chválen budiž Otec tvorů,
Boží Syn a věčný Duch,
svatý, svatý, svatý Bůh!

Po pozdvihování.- Není možno.

151

Nápěv V. J. Veita. Veitova Chorální kniha z r. 1846 č. 77.

7. Ne - ní mo - žno zje - vit slo - vy, co zde skry - to před zra - kem, che - rub to - ho

ne - vy - po - ví, ža - sna nad tím zá - zra - kem; ta - jíf se tu sva - té tě - lo,

kte - ré v bo - lu za nás pně - lo, spá - sy den nám na - stá - vá, vo - běť Pán se po - dá - vá.

Agnus.

8. Ó náš božský Spasiteli,
který snímáš světa hřích,
učíš, bychom spásu měli
ve tvých ranách přesvatých!
Sešli nám i Ducha svého,
Dárce daru sedmerého,
ať nás vede světlem svým
k sídlům míru blaženým!

Přijímání.

9. Duše svatý, připrav Pánu
v duši naší čistý chrám,
ať jsme hodni jísti manu,
kterou Kristus dává nám.
Zůstaň stále naším hostem,
uč nás láске, svatým ctístem,
v poslední pak hodině
pozvi k věčné hostině!

Závěr.

10. Sedmi darů svatý zdroji,
buď nám stálou ochranou,
bychom stáli v světa boji
s myslí Bohu oddanou!
Chraň a řiď nás v každou dobu,
v smrti zapuď úzkost, mdlobu,
popřej duši kající
zřítí Boha v Trojici!

S nebe Duch svatý sstupuje.

„Duch svatý s nebe sstupuje.“ Nápěv Jana V. Vítěška (1771-1839). „Zpěvy duchovní k varhanám“
vydané „Společností přátel hudby duchovní v Čechách“ r. 1833, sv. II, č. 3.

1. S ne-be Duch sva-tý sstu-pu - je, a - po-što-lům slí-be - ný, v pla-me-ni se jim zje-vu - je U - tě - ši - tel mi - le - ný.

Aj, zvuk jak vě-trů za-zní-vá, vzá-kladech dům se za-chví-vá, tak Pán di-vem stvr-zu - je, že, co zje-vil, prav-da je.

Gloria.

2. Díky dnes Pánu vzdáváme
z daru toho velkého,
slávu a čest mu zpíváme,
poslal Ducha svatého,
jenžto své věrné miluje,
v bídě a žalu sílí je,
církve svatou zastává,
s ní vždy věrně zůstává.

Evangelium.

3. Štasten je, kdo tě vyvolil,
Duše svatý, vůdcem svým,
zákonu Páně věren byl
životem svým šlechetným.
K spáse nás vede slovo tvé,
do nebes ráje duši zve,
sílu dává slabému,
klid a radost zbožnému.

Kredo.

4. Původci světa mocnému
v pokorě se klaníme,
Synu i jeho milému
božskou úctu vzdáváme!
Chválen buď spolu svatý Duch,
v slávě a v moci jeden Bůh,
kterýž ústy prorokův
lid svůj učí od věků.

Obětování.

5. Tajemný dárce milosti,
Duše svatý, Pane náš,
v bídě a těžké starosti
pomoc svou nám sesiláš.
Ó, rač se k nám již skloniti,
stánek svůj v srdci zvoliti,
které v svaté oběti
dnes se tobě zasvěti.

Sanktus.

6. Národů světa Spasitel,
v slávě nebes trůnící,
z hrobu jenž vítěz k nebi spěl,
žehná svoje věřící.
Po slavném z mrtvých vzkříšení
křtí je dnes v ohně znamení,
svatý, svatý, zpíváme,
čest a dík mu vzdáváme!

Po pozdvihování.

7. V úctě se tobě klaníme,
Synu Boží vtělený,
důvěrně tebe prosíme,
ať Duch svatý slíbený
do duše s nebes výstostí
zasvěti světlem milosti,
slabost v sílu promění
v lásky svatém plameni!

Agnus.

8. Ježíši Kriste, smiluj se.
odpuť duši kající,
nad námi, Pane, slituj se,
vyslyš tebe prosící,
ať se všech hříchů chráníme,
vůli tvou svatou plníme,
majíce vždy v paměti,
co jsi ráčil trpěti.

Přijímání.

9. Láska jen tvoje blažená
zdroj je štěstí pravého,
u tebe duše znavená
dojde blaha věčného.
Sestup již, Pane, v duši mou,
naplň ji láskou nebeskou,
z tebe milost pramení,
jež nás vede k spasení.

Závěr.

10. Přesvatý Duše žádoucí,
přiď k nám s nebes výšiny.
upokoj duši prahnoucí,
osviť srdce hlubiny!
Dobro ať vždy jen konáme,
v milosti Boží skonáme,
po strasti pak pozemské
ved' nás k vlasti nebeské!

Vítej, božský Těšiteli.

(Prosba za dary Ducha sv.)

„Vítej, sladký Těšiteli. Veni, dulcis consolator.“ Rozenplutův kancionál z r. 1601, str. 249. —
Jako „Utěšený nám hod nastal“ v k. Šamotulském G IV. Rytmus zjednodušen. Slova podle
lat. k. Jistebnického z 15. st., list 280a.

1. Ví-tej, bož-ský Tě-ši-te-li, vůd-ce náš a u-či-te-li, mi-lost tvá nás po-svě-cu-je, tě-ší, sí-li, u-zdra-vu-je.

2. Zdroji daru sedmerého,
vyslyš prosby lidu svého,
sešli s nebes výše jasné
věřícím své dary spasné!

5. V zkoušek našich těžké chvíli
přispěj nám, ó Dárce síly,
nechať v dobrém vytrváme,
v protivenstvích neklesáme!

8. Bázně dar ať nás vždy chrání,
v cestu zla když duch se sklání,
bychom Boha pamětlivi,
spravedlivě byli živi.

3. Moudrost pravou rač nám dáti,
uč nás Otce nebes znáti,
Syna jeho jediného,
spásu světa veškerého.

6. Umění dar dej nám pravý,
ctností chrám jenž v duši staví,
stánek svatý Bohu spásy,
plný vděku, nebes krásy.

9. Nechať oheň lásky svatý,
milostí tvou v duši vznatý,
srdce naše hříchu zbaví,
přinese mu pokoj pravý.

4. Osvěť rozum světlem pravdy,
v pochybnostech uděľ rady,
bychom Bohu věrni byli,
s cesty spásy nezloudili.

7. Sešli, Dárce všemohoucí,
zbožnosti dar přezádoucí,
nade vše ať světa zboží
milou nám je služba Boží.

10. Ved' nás, Duše svatý stále,
nechať žijem k Boží chvále,
tebe s Otcem, Synem ctíme,
v nebi věčně velebíme.

Písně o Božím Těle.

Plesej chválou.

Sekvence „Lauda, Sion, Salvatore“ sv. Tomáše Akvinského (†1274).

První díl nápěvu při tropu „Est de monte lapis cæsus“ ve sborníku vyšehradském asi z r. 1450.

Druhý díl „Jezu sladký, dušem hosti“ v k. svatojanském I. 382.

1. Ple - sej chvá - lou Si - on ce - lý, vzdá - vej své - mu Spa - si - te - li

pa - stý - ři a vůd - ci čest! Zně - te sla - vné chva - lo - zpě - vy,

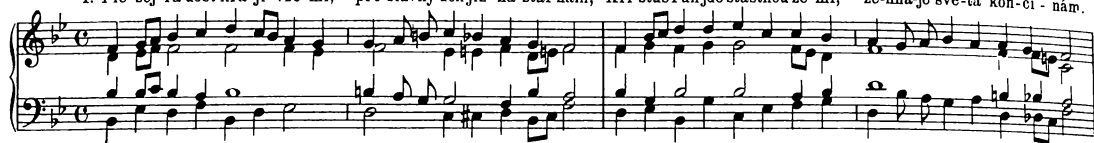
slo - vo lid - ské ne - pro - je - ví, jak On vel - ký, do - brý jest.

2. Chval dnes zvláště svého Pána,
velká milost jest ti dána,
chléb ten věčný života,
který večer při svém stolu
dvanáctery apoštolů
dala věčná dobrota.
3. Zazni píseň chvály hlasná,
zplesej radost naše jasná
v nebes dálké výšiny;
neboť dnes je chvíle slavná.
v níž se světí paměť dávná
této svaté hostiny.
4. Starý zákon končí vládu,
obět podle nových řádů
věčný Král tu stanoví.
Nová doba nastupuje,
stíny noci ozařuje
světlo pravdy Kristovy.
5. Co Pán konal v oné síni,
na oltáři církev činí
k věčné jeho paměti.
Plní věrné jeho slova,
chléb a víno světí znova
v spasitelné oběti.
6. Naučení nám se dává,
že zde chléb se tělem stává,
víno v krev se promění.
Co náš rozum převyšuje,
o tom Pán nás poučuje
světlem svého zjevení.
7. Pod různými způsoby
jeho tělo, krev i s námi
skutečně tu bytuje.
Ať se chléb a víno dělí,
přece Kristus vpravdě celý
pod způsobou každou je.
8. Přijímáním nerozdvojen,
nerozdělen, nerozpojen,
celý nám se podává.
Byť i sytil duši sterou,
všem se sdílí stejnou měrou,
neporušen zůstává.
9. Dobří, zlí ho požívají,
nestejný však úděl mají,
život, nebo věčný trest.
Dobrým spásu, zlým smrt chystá,
viz, jak jeden pokrm Krista
v účinku svém různý jest.
10. A když se i svátost láme,
v každé částce přijímáme,
co má celek přesvatý;
způsob se rozlomila,
svátost jest, jak dříve byla
v úplnosti podstaty.
11. Až, chléb jasných cherubínů
stal se chlebem lidských synů,
v podíl duším čistým dán;
v předobrazech naznačený;
v beránkovi předurčený,
v maně byl nám zvěstován.
12. Pastýř náš jsi, chlebe živý,
buď i soudce milostivý,
naděje všech kajících!
Veď a chraň nás v celém žití,
slávu věčnou dej nám zřítí
v luzích ráje zářících!
13. Bože mocný, vševědoucí,
chlebe živý, přezádoucí
v strastech našich pozemských!
Dej, ať v nebi při tvém stolu
požíváme věčně spolu
blaha duchů nebeských!

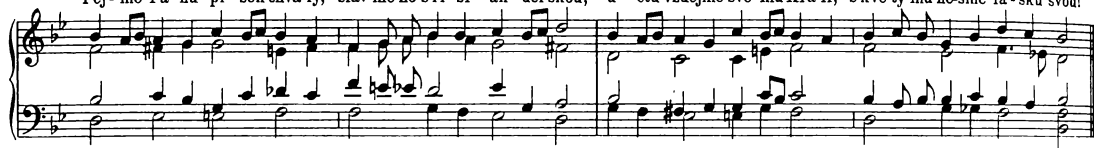
Plešej radost.

Na slova Vladimíra Hornofa složil Vojtěch Říhovský 1919.

1. Ple-sej ra-dost kra-ji vše-mi, pře-slavný den již na-stal nám, Kri-stus Pán jde šťastnou ze-mí, že-hna-je svě-ta kon-či - nám.

Pěj-me Pá-nu pí-seň chvá-ly, slav-me ho s ři-ší an-dě-lskou, ú - ctu vzdejme své-mu Krá-li, s kvě-ty mu ne-sme lá - sku svou!

2. Jehož věčně cherubini
velebí písní radostnou,
k nám dnes spěchá s nebes siní,
způsobou zakryt svátostnou.
Pána svého uvítejme,
chvalme ho v slavném průvodu,
Boha svého vyznávejme,
mocného vládce národů!

5. Otevřte mu srdcí brány,
sláva buď jemu, věčná čest,
k nám jde nyní Požehnaný,
sypte mu kvítí do všech cest!
V průvodu se král náš blíží,
andělé jeho stráží jsou,
s věrou zrak ať k němu vzhlíží,
pod chleba rouškou bělostnou.

3. Nestačilo lásce jeho,
život že za nás v obět dal,
k hodům svatým těla svého
národy světa všechny zval.
Naposled když v oné noci
s družinou bratří spolu byl,
chléb a víno božskou mocí
v těla a krev svou proměnil.

6. Srdce každé, láskou vzňaté,
raduj se z dnešní slavnosti,
vítaj tělo Páně svaté,
nebeskou manou s výsosti!
Toť ten chléb nám s nebe daný,
národům zdánva slíbený,
Kristus, Pán náš milovaný,
Spasitel světa vznešený.

4. Zaplešejte, národové,
za pokrm sebe dal nám Pán.
klaňte se mu, zástupové,
na zemi Bůh si zvolil stan.
Ten, jenž lačné nasycoval
na poušti chlebem zázračným,
s námi dlí, by posiloval
duše svých věrných tělem svým.

7. Luhy, háje, vonným květem
věncete oltář zářící,
Láska věčná kráčí světem,
klaňte se, duše věřící!
Bůh je s námi, radujme se,
zvelebuj Pána, šťastná zem,
hojnost darů s nebe nese
spásu a pokoj lidem všem.

8. Chvalte Pána zemské stany,
slávy kdo jeho vypraví,
zněte jemu v světa strany
radostné úcty pozdravy:

Pochválen buď tisíckrátě,
chlebe, nám daný s výsosti,
pozdraven buď tisíckrátě,
Ježíši Kriste v svátosti!